د کابل پوهنتون د ادبیاتو پوهنځي:

پښتو کتابښود

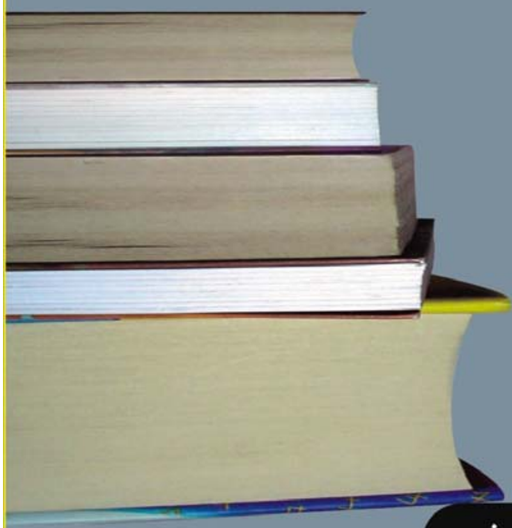

محمد اسمعیل یون

۱۳۸۷ ل کال

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي
د پنځوسو (۱۳۲۳-۱۳۷۳) کلونو

پښتو کتابښود

لیکوال

محمد اسمعیل یون

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

کتاب پېژندنه

د کتاب نوم:	ادبياتو پوهنځي پښتو کتابښود
ليکوال:	پوهيالی محمد اسمعيل يون
خپرندوی:	يون کلتوري يون
چاپشمېر:	۱۰۰۰ ټوکه
لومړی چاپ:	۱۳۷۲ل کال
دويم چاپ:	۱۳۸۷ل کال
د ليکوال	
پرله پسې نومره:	(۹)
د خپرندوی	
پرله پسې نومره:	(۹)
کمپوزر:	ضياءالرحمن ضياء

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیولیک

ګڼه	سرلیک	مخ
۱	ددې اثر د دویم چاپ په اړه څو ټکي	۱
۲	څو خبرې او د لیکوال پېژندګلوي	۲
۳	ددې اثر اړتیاوې، نیمګړتیاوې او بریاوې	۱۱
۴	د ژبو او ادبیاتو پوهنځي لنډه تاریخچه	۱۵
۵	ژبو او ادبیاتو پوهنځي چاپ کړي کتابونه	۲۵
۶	د ژبو او ادبیاتو پوهنځي استادان او د...	۲۹
۷	د ژبو او ادبیاتو پوهنځي فارغان او د...	۷۸
۸	د ژبو او ادبیاتو پوهنځي پښتو مونوګرافونه	۱۲۲
۹	د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه	۲۱۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دې اثر د دویم چاپ په اړه څو ټکي

دا اثـر مـا پـر ۱۳۷۳ل کـال د کابـل پوهنتـون د ژبـو او ادبیـاتو پوهنځي، د پنځوسمې کلیزې په ویاړ لیکلی و، هغه وخت کابل کې سخت جنګونه وو، پوهنتون په واقعیت کې تړلی و او یوازې په کابل ښار کې شپږ اووه ځله له یوه ځایه بل ځای ته مهاجر شوی و. درې کاله وروسته د دې زمینه برابره شوه، چې دا اثر چاپ کړم، هغه وخت په ټول کابل کې یو کمپیوټر هم نه و، چې ما پرې دا اثر کمپوز کړی وای، نو ځکه مې له ګران ورور او خوږ ژبي شاعر صدیق الله بدر څخه هیله وکړه چې که دا راته په خپلو مبارکو ګوتو ولیکي، بدر چې زما د فرهنګي مبارزې یو پخوانی ملګری او د سختې ورځې یار دی، په ورین تندي یې زما غوښتنه ومنله، دا اثر یې د څو میاشتو په بهیر کې خطاطي کړ، هغه هم یوازې د ثواب په بدل کې، دا کتاب درې کاله له ما سره پاتې شو، ځکه چې مالي لګښت ورته نه برابرېده، بیا مې د همدې پوهنځي له خپل یو ټولګیوال (احمدالله) څخه هیله وکړه چې دا کتاب چاپ کړي، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه اقتصاد ښه و ، په تاجکستان او نورو هېوادونو کې يې تجارت هم کاوه، هغه هم زما خبره په خلاصې ټنډې ومنله. کله چې مې کتاب پېښور ته يوور، نو له نورو کاغذونو سره مې په يوه ځانګړې پلاستيکي کڅوړه کې خوندي کېښود ، څو ورځې راسره په ګل حاجي پلازا کې و ، له ځان سره به مې ګرځاوه، ددې اثر همدا يوازېنۍ خطاطي شوې نسخه راسره وه، هغه کاغذونه چې بدر ورڅخه دا کتاب خطاطي کړی و ، هغه متفرقه کاغذونه وو ، ډېر منظم نه وو او د همدې څو کلونو په بهير کې مې له لاسه وتي وو.

پر هغه ورځ چې مې دا اثر له ګل حاجي پلازا څخه قصه خوانۍ کې دانش چاپخونې ته ورووړ، نو سخته ګرمي هم وه، ددې تر څنګ ما سره نورې کڅوړې هم وې، چې نور ناچاپ کتابونه او يادښتونه هم په کې وو. ګل حاجي پلازا کې مې يوه سيوري ته پر کتاره ډډه لګولې وه، کله چې تلم نو کڅوړې مې ځان سره واخيستې، موټر کې کېناستم، ((ګوره قبرستان)) ته لا نه وم رسېدلی چې زړه کې مې څه ټکه پرېوته، ما ويل راځه دا کڅوړې وګوره، نه چې څه شی پاتې نه وي، کله چې مې کڅوړې راجګې کړې، لږ سپکې رابښکاره شوې، دننه مې ولټولې اخوا دېخوا مې ښې واړولې، هر څومره چې ګورم کتاب نه شته، زړه مې ډېپ ولوېد ، ما ويل لکه چې د څو کلونو خواري مې اوبو يووړه، حيران وم چې چېرته به رانه لوېدلی وي، ځان سره مې فکر وکړ راځه ګل حاجي پلازا ته لاړ شه، د هيلې يوازېنۍ ځای همغه دی، که هلته نه و نور نو زړه صبر کړه، له (صدر بازار) نه بېرته راوګرځېدم، ګرمي نو دومره زور اخيستی و ، چې د چا خبر خوله يې لګوله، خو زه پر داسې غم اخته وم، پوه نه وم، چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر ځومره وخت بېرته ګل حاجي پلازا ته رسېدلی یم. همغه ځای کې چې ساعت دمخه ولاړ وم، ځو ځله کښېنـتـه و پورتـه تېر شـوم، بیـا همځلته غلی ودرېدم، وروستی امید مې هم له لاسه ورکړ، لس پنځه لس دقیقې همدا سې ځای پر ځای ولاړ وم، چورت وړی وم، چې ترځنګ مې یو ځوان ودرېد ، ماته یې وویل یون صیب خو به نه یې؟ ما ویل ولې نه یون یم، بیا یې راته وویل څه خو به درنه پاتې نه وي؟ ما ویل والله چې دغسې یو کتاب مې چاپ ته وړه، تیار په ترس کې خطاطي شوی و ، هغه راځخه ورک شوی دی، ځکه بېرته راغلم، دې وخت کې هغه لږ موسکی غوندې شو ، کځوړه یې راښکاره کړه، دا خو به نه وي، ما ویل ولې نه والله همدا دی، د کځوړې منځ مې وکوت، کتاب په کې ایښی و ، پر سترګو مې رڼایي راغله، وجود مې یخ شو ، ارام شو ، ما ویل کور دې ودان چې پر ما دې ځومره غټ زېری وکړ. هغه وویل: زه همدلته په هغه دفتر کې کار کوم، پر دې لاره تېرېدم چې دا کځوړه مې ولیده، راجګه مې کړه، چې و مې کتل، کتاب په کې و او بیا ستا نوم پرې لیکل شوی، نو ځکه مې ځان سره وساته، ما ویل حتمي بېرته همدلته ورپسې راځې، زه خپله کتابونه کمپوزوم، ماته د کتاب درد او ستونزې معلومې دي، چې ځومره سخت کار دی، خو څه ښه شو چې کوم بل ځای کې درنه نه دی پاتې شوی، ما ویل ډېره مننه وروره ما سره دې ډېره زیاته نېکي وکړه، څه خدمت درته وکړم، هغه ویل نه مننه، ښه کار دا وشو چې کتاب پیدا شو ، ما ویل خفه ورته په دې وم، چې دا یې یوازېنۍ نسخه ده او بله یوه پاڼه هم ما سره نه شته. هغه ځوان نه مې یو ځل بیا مننه وکړه، کځوړې مې ټولې ځان سره ښې چک کړې او ژر د قصه خوانۍ پر لوري رهي شوم، د دانش چاپخونې مسئول

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسد جان ساپي ته مې وويل: دا کتاب راته ژر چاپ کړه، هغه خپل ماشین ورپسې راووېست، ماته يې وويل: څومره او په کوم کاغذ؟ ما ورته وويل مه په کاغذ پسې ګرځه او مه يې شمېر پسې، همدا اوس يې چاپ ته ورکړه، دا ټوله کيسه مې ورته وکړه، هغه ويل خدای درسره ډېره نېکي کړې ده، سملاسي يې نورزي ته وويل، ژر دا کتاب يوسه چې پسټېنګ يې کړي او سبا اول همدا چاپ کړه. دا و ددې اثر يو داستان. اوس چې له هغه وخته نږدې دولس کاله تېرېږي، زه يو ځل بيا خپل اثار په دې نيت چاپوم، چې د مرګ له خطره يې وژغورم. طبيعي خبره ده، چې دا اثر ځرګندې نيمګړتياوې لري، خو د هغه وخت ظرفيتونه هم بايد په پام کې ونيول شي، لکه د انساني مغز محصول هر اثر چې له نيمګړتياوو خالي نه وي، دا اثر هم خپلې نيمګړتياوې لري، خو اوس چې يې زه بيا چاپوم، د همدې مشخص کلکتيف د پنځوس کلن فعاليت د ځرنګوالي په انعکاس کې ماته بې ګټې نه ښکاري. تر چاپ وروسته به (که ژوند مو ملګری و) طبعاً ددې اثر ياد شمار ګڼې د کابل پوهنتون ادبياتو پوهنځي ته هم ورکوم، هلته به له دې اثر څخه ګټه اخيستل کېږي، په تېره بيا د مونوګرافو په تنوع کې به مرسته وکړي؛ تر يوه حده به د تکراري او کليشه يي مونوګرافو مخنيوی وکړي. دا اثر به د ادبياتو پوهنځي د محصلينو او استادانو مخ ته پروت وي، کله چې ددې پوهنځي لسيزې او يا شليزې پوره کېږي، کېدی شي څوک پرې نور څه زيات کړي او سمونې په کې وکړي. اوس چې د کمپيوټر زمانه ده او د لاس خواري کمپيوټر ته انتقال شوې، نو ټولو ليکوالو ته بويه چې خپل اثار نه يوازې د بيا چاپ له لارې خوندي کړي، بلکې د انټرنيټ څپو ته يې هم وروسپاري، چې هم د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرګ له خطره خوندي شي او هم يې ګټه اخيستنه عامه او اسانه شي. ما د خپل کار د بشپړاوي او خونديتوب لپاره همداسې يو لړۍ پيل کړې او له نورو ليکوالو هم هيله لرم، چې خپل کارونه په خپله تنظيم کړي او خپل اثار له ټولو احتمالي خطرونو څخه وژغوري، که چېرې دوی په خپلو اثارو کې د بيا سمون او زياتون غوښتونکي هم وي، نو د خونديتوب په حالت کې ورته دا کار لا اسانه کېږي. له ټولو افغان ليکوالو د همدې فرهنګي هيلې د تطبيق په هيله.

په درناوي

پوهندوی محمد اسمعيل يون

ارګ، د جمهوري رياست ودانۍ

کابل- افغانستان

د ۱۳۸۷ل کال د کب ۲۰مه نېټه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځو خبرې او د لیکوال پېژند ګلوي

دغه رساله (د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پنځوسو کلونو پښتو کتابښود) د **۱۳۷۵**ل کال په لومړنیو ورځو شپو کې، یون صاحب د کتابت په خاطر ماته راکړه، ما هم په خوشالۍ سره د کتابت پر چارو پیل وکړ او تر څه مودې ځنډ وروسته مې خپل کار سرته ورساوه. کله چې د کتاب چارې ترسره شوې، رساله مې د هغه لیکوال ته ور وسپارله. د رسالې د ورسپارلو په جریان کې یون صاحب پر خپلې رسالې د څه لیکنې پېرزوینه راباندې وکړه، چې دا دی د همدغې پېرزوینې له مخې غواړم څو شېبې د یادې شوې رسالې او بیا د ګران یون پر پېژند ګلوۍ درسره وغږېږم.

تر دغې رسالې دمخه دوه نور کتابونه په دغه برخه کې د چاپ له ډګره راوتلي دي. لومړنی کتاب د ښاغلي لیکوال رازمحمد ویښ دی، چې (پښتو کتابونه) نومېږي. په دغه کتاب کې د برېښ موزیم د پښتو کتابونو د معرفۍ ترڅنګ دننه په هېواد کې د چاپ شویو کتابونو یو فهرست هم ورکړل شوی دی. دویم کتاب د هېواد نومیالي لیکوال او محقق ښاغلي حبیب الله رفیع په دوو ټوکونو کې لیکلی، چې (پښتو پانګه) نومېږي.

همدارنګه په دغه برخه کې عتیق الله پژواک هم یوه بریالۍ هڅه کړې ده، چې په خپل وار د یادونې وړ ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه رساله چې اوس ستاسو په لاس کې ده له یادو شویو کتابونو څخه یو څه توپیر او نوی والی لري او هغه دا چې دا رساله د یو مشخص کلکتیف د استفادې په غرض لیکل شوی او هم په ځانګړې ډول د پنځوسو کلونو په بهیر کې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د استادانو او فارغانو له پېژند ګلوۍ سره سره د هغوی د اثارو او هم د مونوګرافونو بشپړه معرفي نامه ده.

دغه رساله په داسې وخت او حالاتو کې لیکل شوې ده، چې په وطن کې د اور او وینو سیندونه جاري وو، د ډاډ او اطمینان هېڅ څرک نه لګېده او د پوره نهیلیو ورځې شپې وې، څوک چې په هغو حالاتو کې دلته مېشت وو، سره له ډېرې وېرې او ترهې یې د ورځنې ژوند بارونه کاږل. زموږ لیکوال د هغې اورنۍ مینې له مخې چې له خپلې ژبې او خپل فرهنګ سره یې لري، په همدغو اور ورینو شپو کې خپله رساله ولیکله او د هغه د بشپړتیا په خاطر د ګولیو، راکټونو او بمونو په باران کې کتابتون په کتابتون وګرځېد او ډېر کتابونه یې پسې وکتل.

ددغې رسالې ژبه ډېره خوږه او روانه ده، بې ځایه حاشیه روي په کې نه را ترسترګو کېږي، په ډېرو لنډو او وړو جملو کې ډېر څه په کې بیان شوي دي. کومه وروستۍ خبره چې غواړم ددغې درنې رسالې په باب وکړم، هغه دا ده چې کېدی شي د ځینو تخنیکي ستونزو له امله لا هم د ډېر شمېر لیکوالو او د هغو د اثارو او هم مونوګرافونو یاد په دې رساله کې راغلی نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پای کې هیله څرګندوم، چې دغه رساله لکه څنګه چې ښایي همدا سې د بره ګټوره او اغېزمنه ثابته شي او هغه ستونزې چې له دې املهٔ راپېښېږي دي له دې سره له منځه لاړې شي.

یون صاحب په خپلې رسالې کې د ګڼ شمېر وتلو او نومیالیو لیکوالو او د هغو د پښتو اثارو پېژندګلوي درسره کوي او زه غواړم چې د یون صاحب د ژوند هېنداره درته وځلوم.

پر افغانستان او افغاني فرهنګ او خپلې ژبې اورنۍ مین پوهیالی محمد اسمعیل یون د ارواښاد محمد خان زوی د ۱۳۴۲ل کال پر کب میاشت د لغمان ولایت د الینګار ولسوالۍ د نیازیو په یوې روښنفکرې کورنۍ کې زېږېدلی دی. لومړنۍ زده کړې یې په الینګار ولسوالۍ کې سرته رسولي، پر ۱۳۶۲ل کال کې له خوشال خان لېسې نه فارغ شوی دی. تر فراغت وروسته پر ۱۳۶۷ل کال د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي پښتو څانګې ته لاړ او پر ۱۳۷۰ل کال له نوموړې څانګې فارغ او پر همدې کال د پښتو څانګې د علمي کادر غړی شو.

یون صاحب تر اوسه پورې دا لاندې ادبي فعالیتونه ترسره کړي دي:

۱- هیلې، ګډ شعري جونګ، راټولونه، ۱۳۶۷ل کال چاپ.

۲- نیمګړي ارمانونه، د حیران د شعرونو جونګ، سریزه او راټولونه، ۱۳۶۹ل کال چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳- **د لوونو فصل**، ګډ شعري جونګ، راټولونه، ۱۳۶۹ل کال چاپ.
۴- **د استاد الفت نثري کليات**، سريزه او راټولونه، ۱۳۷۰ل کال چاپ.
۵- **استاد زيار د پښتني فرهنګ يو ځلاند ستوری**، خپرنيز اثر، ۱۳۷۳ل کال چاپ.
۶- **مټکور**، د شعرونو مجموعه، د ليکوالو انجمن، ۱۳۶۹ل کال چاپ.
۷- **د نازو انا ياد**، سريزه او د مقالو راټولونه، ۱۳۷۰ل کال چاپ.
۸- **د محمدګل خان مومند اند و ژوند ته يوه لنډه کتنه**، ۱۳۷۳ل کال چاپ.
۹- **د کابل پوهنتون د ژبو او ادبياتو پوهنځي د پنځوسو کلونو پښتو کتابښود**، همدا رساله.

همدارنګه د شعرونو دويمه مجموعه يې هم چاپ ته تياره ده، چې يوه زياته برخه يې په ځينو پښتو خپرونو کې چاپ او خپره شوې ده.

په سپېڅلې پښتني مينه
صديق الله بدر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې اثر اړتیاوې، نیمګړتیاوې او بریاوې

د ۱۳۷۳ل کال پر لړم میاشت ، چې پوهنتون د ځووم ځل لپاره د پرله پسې جګړو له امله، له تجارت، جمهوریت، زرغونې لېسو ، له پلان وزارت، کابل پولیتخنیک او د امام زمان له تکیه خانې څخه د خیرخانې مېنې په درېیمه برخه کې د سرور کاینات مسجد ته په مهاجرت مجبور شوی و ، نو په همدې ترینګلې او جګړه ییز حالت کې د پوهنځي د هغه وخت د مشرتابه له خوا وپتېیل شوه، چې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي (پنځوسمه کلیزه) ونمانځل شي.

په همدې نیت ما ته هم بلنه راکړل شوه، چې د ادبیاتو پوهنځي د ټول ژوند په بهیر کې د دې پوهنځي د ځینو نامتو استادانو پر ادبي خدمتونو په ځانګړې ډول پر اثارو لیکنه وکړم. ما چې کله په دې باب د کتابونو پاڼې واړولې نو خدای(ج) شاهد دی، چې لیکنه وار په وار اوږدېدله. یو ځل بیا راته هغه اړتیا رادمخه شوه، چې موږ ورسره په پوهنځي کې د زده کړې پر وخت مخامخ وو. زموږ د تحصیل په وخت کې د محصلینو غټه ستونزه دا وه، چې هېڅ داسې کیلي موجود نه وه، چې د هغې په زور دې محصلین د ادبیاتو د لویې نړۍ ور پرانیزي او په دې لویې دنیا کې دې د خپل اند ، ذوق او موخې نیلي وځغلوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر چا چې به کومه وړه لیکنه هم کوله، نو اخځونو او کتابونو پسې به سرګردانه و، ان دا چې استادانو به په رسمي توګه سیمینار او کورنۍ دنده وروسپارله، بیا به هم د کتابونو په لټون او پیدا کېدن کې پاتې راغلل، کله کله خبره تر دې بریده هم رسېدله چې استادان به هم د پوره اخځونو په ورکړه کې له ستونزو سره مخامخېدل.

دا ستونزه د پای لیکونو (مونوګرافونو) د لیکلو پر وخت لا ډېره ځرګندېدله، فارغان به یو او بل ماخذ پسې لالهانده وو. ځرنګه چې په پښتو ځانګه کې د تېرو کلونو د مونوګرافونو بشپړ کتابښود او نومښود موجود نه و، نو داسې هم شوي چې یوه ټاکلې موضوع څو تنو فارغانو ته ورکړل شوې ده. د کتابونو او یا هم د اخځونو نشتوالي له کبله ځینو استادانو خپلو فارغانو ته ډېره ساده او بسیطه موضوع هم ټاکله، چې له آره په یو پایلیک لیکلو نه ارزي.

ځینې داسې اشخاص هم له ادبیاتو پوهنځي څخه فارغېدل، چې په پای کې یې د (شلو) ادبي کتابونو نومونه هم په پرله پسې ډول اخیستلی نه شول، هغه چا چې له ادبیاتو سره یې پوره مینه لرله، د هغو لپاره هم دا امکان موجود نه و، چې په خپله ټاکلې ځانګه کې تېر شوي کارونه ترسترګو تېر او پر نورو کېدونکو باندې غور وکړي.

همدغو نیمګړتیاوو ما کې دا ولوله پیاوړې کړه، چې لږ تر لږه په دې برخه کې داسې یوه هڅه وکړم، چې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځانګړې ډول په پښتو ځانګه کې د غه تشه که پوره ډ که نه شي، نو د محصلینو یو څه اړتیا خو حل کړي.

لکه څنګه چې د دې رسالې له نامه څخه ښکاري په دې کتابګوټي کې هڅه شوې، چې د پښتو کتابونو پېژندنه وشي، خو ځای نیم په کې د ځینو لیکوالو د یو نیم فارسي کتاب یادونه هم راغلې. دا سې ټاکل شوې وه، چې د یو بشپړ کتابښود په څېر به د هر کتاب څه ناڅه پوره پېژندنه راځي، خو د تخنیکي ستونزو او د ځینو تذکرو د نابشپړ ثبت په وجه دا هیله پوره نه شوه. ځینو ځایونو کې د کتاب د چاپ کلونه او خپرندوی ارګانونه هم پاتې شول. یوازې د لیکوالو په همهغې پېژندنې بسنه وشوه چې په ادبیاتو پوهنځي پورې اړه لري. څرنګه چې د ادبیاتو پوهنځي تراوسه پورې بېلابېل پړاوونه وهلي او بېلابېل نومونه یې غوره کړي، ځینې ځانګې یو وخت په ادبیاتو پوهنځي پورې تړلې، خو وروسته بیا خپلواک پوهنځي ورڅخه جوړ شوي، دلته هم د هغو د استادانو او نورو لیکوالو د هغو اثارو یادونه شوې، چې دوی د ادبیاتو له پوهنځي سره وخت ناوخت تړښت لرلی دی.

د یو شمېر هغو استادانو د یادون امکان هم میسر نه شو، چې په بېلابېلو وختونو کې یې په پوهنځي کې د استادۍ دنده سرته رسولې او اثار یې لیکلي، همدارنګه د ځینو هغو فارغانو یاد چې د اثارو خاوندان دي. دا د دې اثر بله نیمګړتیا ده. له علمي او د کتابښودنې له میتود سره سم هم د دې کتاب محتویات برابر شوي نه دي. یوازې د وخت اړتیا په پام کې نیول شوې ده او همدا ډول

(c) ketabton.com: The Digital Library

نورې ډېرې نیمګړتیاوې، خو د پښتو مل دی: ((تور توتان- له یاره قربان)) خو زه په دې خوښ یم، چې ما د خپل احساس بار تر دې دمه راورساوه، دعلمي نیمګړتیاوو د بشپړاوي لپاره نورو ته خپله هیله ورغځوم. خو له دې سره سره که زما دا نیمګړې زیار د پښتو ژبې او ادب مینانو ، پالونکو په ځانګړي ډول د ادبیاتو پوهنځي د راتلونکو محصلینو د ګټې اخیستنې، د هغوی د ادبي کړاو په اسانۍ او نورو ادبي چارو کې په درد ولګي او له اړتیاوو یوه اړتیا پوره کړي، نو دا به زما ددې او هغې بلې نړۍ د روحي ارامتیا او ډاډ سبب شي.

په ټوله انساني او پښتني مینه
پوهیالی محمد اسمعیل یون

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ژبو او ادبیاتو پوهنځي لنډه تاریخچه

((د ژبو او ادبیاتو پوهنځی د ۱۳۲۳ل کال د لړم (عقرب) پر میاشت جوړ شو. پر دې وخت د ژبو او ادبیاتو پوهنځی ((د ادبیاتو فاکولته)) په نامه یادېده. دغه مهال په کابل پوهنتون کې یوازې درې پوهنځي (طب، حقوق او ساینس) جوړ شوي وو.

پر ۱۳۲۷ل کال ښځینه قشر ته هم ددې زمینه برابره شوه چې په ادبیاتو پوهنځي کې زده کړې وکړي. پر دې مهال دې برخې د نارینه وو له برخې څخه جلا او بېلې خپلې درسي چارې پرمخ وړلې.

پر ۱۳۲۹ل کال د ادبیاتو د فاکولتې د محصلینو شمېر تر (۸۰) تنو څخه زیات و، پر ۱۳۶۵کال دا شمېر (۱۴۰۰) تنو ته ورسېده، پر ۱۳۵۹کال د هغو کسانو لپاره چې د ورځې یې د ځینو ستونزو له کبله نه شول کولای درسي چارو ته حاضر شي، د ادبیاتو د شپې پوهنځی جوړ شو.))[1]

د ادبیاتو پوهنځي د جوړولو موخه دا وه، چې د هېواد ځوان نسل د فرهنګپالنې او فرهنګیالۍ په روحیه وروزي، د خپل هېواد له تاریخ او ثقافت څخه یې خبر کړي او په دې ډول د خپل هېواد له فرهنګ څخه بهرنیان او د هغو له فرهنګ او ژبو سره خپل هېوادوال اشنا کړي. له دې پرته د مسلکي ښوونکو روزنه او په بېلابېلو

[1] اسدالله حبیب: د اجتماعي علومو مجله، کابل پوهنتون، ۱۳۶۵ل کال، (۱-۱۸ مخونه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهنيزو او ادبي برخو کې د مسلکي کادرونو، څېړونکو او ليکوالو روزنه د پوهنځي بله موخه وه.

((د ۱۳۴۰ او ۱۳۴۴ کلونو ترمنځ د ژورناليزم، الماني او فرانسوي ژبو څانگې هم په دې پوهنځي کې جوړې شوې. څرنگه چې پر دې وخت په ادبياتو پوهنځي کې پر ژبو او ادبياتو سربېره نور علوم، چې بشري علوم هم په کې شامل وو، تدريسېدل، نو پر ۱۳۴۴ لمريز کال ((د ادبياتو او بشري علومو پوهنځي)) په نوم ونومول شو او پر ۱۳۵۸ل کال ((د ژبو او ادبياتو پوهنځي)) په نوم ياد شو.

د ۱۳۵۲-۱۳۶۲ل کلونو په واټن کې په ادبياتو او بشري علومو پوهنځي کې يو لړ بدلونونه رامنځته شول، پر ۱۳۵۳ل کال کله چې د تعليم او تربيې پوهنځی لغوه شو، نو د هغه پوهنځي د انگليسي ژبې او ادبياتو څانگه، د اجتماعي علومو ډيپارټمنټ، د تعليم او تربيې ډيپارټمنټ او نور تشکيلات د ادبياتو او بشري علومو په پوهنځي پورې وتړل شول او په دې ډول د دې پوهنځي علمي فعاليتونه نور هم زيات شول.

وروسته ډيپارټمنټونو او ځينو نورو څانگو زياته پراختيا وکړه او ځينې ډيپارټمنټونه له دغه پوهنځي څخه بېل شول او د يوه ځانگړي پوهنځي بڼه يې غوره کړه.

پر ۱۳۵۸ل کال د ادبياتو او بشري علومو له پوهنځي څخه د جغرافيې ډيپارټمنټ بېل او د علومو پوهنځي له جيولوژي او سرولوژي ډيپارټمنټ سره يوځای شو او په گډه يې له

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځمکپوهنې څخه د ژورنالیزم، تاریخ او اجتماعي علومو ډیپارټمنټونه بېل او پر **۱۳۵۸**ل کال یې د ((اجتماعي علومو پوهنځی)) جوړ کړ، وروسته پر **۱۳۶۵**ل کال د تاریخ او فلسفې پوهنځي پر کار پیل وکړ، دغه راز د **۱۳۶۳**ل کال د چنګاښ پر ۱۸مه نېټه د ښکلو هنرونو اختصاصي ډیپارټمنټونه له ژبو او ادبیاتو پوهنځي څخه بېل او ((د ښکلو هنرونو پوهنځي)) په نوم یې مستقل پوهنځی جوړ کړ.[1]

تر **۱۳۷۰**ل کاله پورې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي په تشکیلاتي جوړښت کې (**۹**) ډیپارټمنټونه: (پښتو، دري، اوزبکي، روسي، هسپانوي، فرانسوي، الماني، عربي او انګلیسي) موجود وو.

پښتو څانګه د **۱۳۳۵**ل کال په وروستیو کې ((د فلسفې او ادبیاتو له څانګې څخه بېله او مستقله څانګه شوه)).

د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د خپل عمر د (**۵۰**) کلونو په واټن کې په زرګونو علمي او کاډمیک کادرونه ټولنې ته وړاندې کړي دي.

((یوازې په یوه لسیزه (**۵۷-۲۷**) کې په ادبیاتو پوهنځي کې (**۴۵۹۲**) تنه محصلین شامل شوي او (**۱۷۱۷**) تنه فارغ التحصیلان یې هېواد ته وړاندې کړي دي.

دلته به د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د فارغانو یو لښتلیک (جدول) راوړو، چې د هغو فارغانو د څرنګوالي څرګندویي کوي:

---

[1] پوهنتون کابل در ده سال اخیر، ۱۳۶۷ل کال، کابل پوهنتون، ۱۲-۱۴ مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فراغت کال	د فارغانو شمېر
((۱۳۲۷ل کال لومړۍ دوره	۳ تنه
۱۳۲۸ل کال	۷ تنه
۱۳۲۹ل کال	۹ تنه
۱۳۳۰ل کال	۱۹ تنه
۱۳۳۱ل کال	۱۴ تنه
۱۳۳۲ل کال	۲۰ تنه
۱۳۳۳ل کال	۲۲ تنه
۱۳۳۴ل کال	۲۵ تنه
۱۳۳۵ل کال	۱۵ تنه
۱۳۳۶ل کال	۱۸ تنه
۱۳۳۷ل کال	۲۷ تنه
۱۳۳۸ل کال	۲۲ تنه
۱۳۳۹ل کال	۳۲ تنه
۱۳۴۰ل کال	۳۵ تنه
۱۳۴۱ل کال	۴۱ تنه
۱۳۴۲ل کال	۶۲ تنه
۱۳۴۳ل کال	۵۶ تنه
۱۳۴۴ل کال	۶۳ تنه
۱۳۴۵ل کال	۵۸ تنه
۱۳۴۶ل کال	۷۱ تنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۴۷ل کال	۹۵ تنه
۱۳۴۸ل کال	۱۴۲تنه
۱۳۴۹ل کال	۱۴۳تنه
۱۳۵۰ل کال	۷۱ تنه
۱۳۵۱ل کال	۲۷ تنه
۱۳۵۲ل کال	۷۷ تنه
۱۳۵۳ل کال	۱۵۸ تنه
۱۳۵۴ل کال	۱۴۴ تنه
۱۳۵۵ل کال	۲۵۶ تنه
۱۳۵۶ل کال	۱۲۷ تنه
۱۳۵۷ل کال	۲۳۵ تنه
۱۳۵۸ل کال	۱۸۴ تنه
۱۳۵۹ل کال	۱۲۸ تنه
۱۳۶۰ل کال	۱۵۵ تنه
۱۳۶۱ل کال	۱۴۹ تنه
۱۳۶۲ل کال	۱۸۴ تنه[۱]
۱۳۶۳ل کال	۱۲۰ تنه
۱۳۶۴ل کال	۸۸ تنه
۱۳۶۵ل کال	۱۲۴ تنه
۱۳۶۶ل کال	۱۴۴ تنه

[۱] پوهاند عبدالرزاق زهیر، پوهنځی ادبیات در (۴۰) سال اخیر، ۱۳۶۴ل کال، ۳۰-۳۱ مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳۶۷ل کال	۹۱ تنه
۱۳۶۸ل کال	۱۵۲ تنه
۱۳۶۹ل کال	۱۱۹ تنه
۱۳۷۰ل کال	۱۸۵ تنه
۱۳۷۱ل کال	؟
۱۳۷۲ل کال	؟
۱۳۷۳ل کال *	؟

((پر ۱۳۶۷ل کال د ادبیاتو پوهنځي د استادانو شمېر (۱۳۶) تنه ته رسېده، چې له هغې جملې څخه (۱۰) تنه د دوکتورا د درجې لرونکي، (۴۵) تنه د ماسترۍ درجې لرونکي او پاتې يې ليسانس و))[1]

د ۱۳۶۳ل کال په دويمه نيمايي کې د ژبو او ادبياتو پوهنځي په پښتو او دري څانګو کې د ماسترۍ پروګرام پيل شو، چې د يو څو دورو تر فراغت وروسته دا پروګرام له خنډ سره مخامخ شو. پښتو، دري او روسي څانګو د يو ټاکلي وخت په جريان کې د ماسترۍ پروګرام پر مخ وړی دی.

تر ۱۳۷۰ل کال پورې د ژبو او ادبياتو پوهنځي په منځني ډول هر کال (۲۰) تنه فارغان ټولنې ته وړاندې کړي دي.

[1] پوهنتون کابل در ده سال اخير، ۱۳۶۷ل کال، کابل پوهنتون، ۱۲-۱۴ مخونه.

*-۱۳۷۱-۱۳۷۳کلونو کې د جګړو له امله د پوهنځي د فارغانو شمېر دقيق معلوم نه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ژبو او ادبياتو پوهنځي له **۱۳۵۸**ل كال څخه تر **۱۳۶۵** كاله پورې پر مستقلو كتابونو سربېره د ليسانس دورې لپاره (۱۷۰) عنوانه لكچرنوټونه چاپ او خپاره كړي دي، دغه راز د ژبو او ادبياتو پوهنځي د خپل (**۵۰**) كلن فعاليت په بهير كې يو شمېر بهرني محصلين هم روزلي، دا محصلين اكثراً له بهر څخه د پښتو او دري ژبو د زده كړې په خاطر راتلل، هغو بهرنيانو چې د ژبو او ادبياتو پوهنځي په پښتو څانگه كې زده كړې كړي دا دي:

گڼه	نوم	په پوهنځي كې د شاملېدو نېټه	ملت	څانگه
۱	عارف عثمانوف	۱۳۳۷ل كال	ازبك-شوروي	پښتو
۲	حسن الشيخ	//	مصري	//
۳	فنگ گواتاى	۱۳۳۸ل كال	چينايي	//
۴	وانگ خوخاى	//	//	//
۵	تونگ شن يانگ	//	//	//
۶	چن مين	//	//	//
۷	تولى كن	//	//	//
۸	چي ده ون خاى	//	//	//
۹	تاكشي كتو فوجي	۱۳۳۸ل كال	جاپانى	پښتو
۱۰	دلترفل لاوس فيشراركيالوجسات	//	المانى	//
۱۱	نواته	۱۳۳۹ل كال	جاپانى	//
۱۲	عبدالرحيم	۱۳۴۰ل كال	شوروي	//
۱۳	بيك مراد	//	//	//

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴	پریت پتنګهـ کتیوریا	۱۳۴۳ل کال	هندي	//
۱۵	مګنی ګراس نیید	۱۳۴۴	امریکایي	//
۱۶	لین چانګ پاو	//	چینایي	//
۱۷	شنګ توشینګ	//	//	//
۱۸	موتی فو	//	//	//
۱۹	توســـــترلایس راس موسنت	//	ډنمارکی	//
۲۰	مســن راســه مــارکو ویس	۱۳۴۵ل کال	یوګوسلاویایي	//
۲۱	هرلندنا ایالایز	۱۳۴۶ل کال	امریکایي	//
۲۲	جي پل کوپریت لویز	//	//	//
۲۳	سموت پتریسا	//	انګلنډی	//
۲۴	جني کانیوا	//	شوروي	//
۲۵	چي پوسو روزبا	//	//	//
۲۶	کارنیکوف	//	//	//
۲۷	میرزاګیروا	۱۳۴۶ل کال	//	//
۲۸	کرولیف	//	//	//
۲۹	میکولـــویچ ترنـــول ولیکی	//	//	//
۳۰	ولادیمیــر کولویــویچ دوکوف	//	//	//
۳۱	نانچینکو	//	//	//
۳۲	یارکو	//	//	//
۳۳	اسپرنابلینا	//	//	//
۳۴	د-ن چیوا	۱۳۴۷ل کال	بلغاریایي	//
۳۵	جناسولیتر	//	چلکوسلواکیایي	//

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۶	پخلیناتاتانیــــانیکو لینا	۱۳۴۹ کال	شوروي	//
۳۷	میکـــرون حرگالینـــا چولیا	//	بلغاریایي	//
۳۸	گولد یکرویز	//	امریکایي	//
۳۹	مگنی گوردن کی	//	//	//
۴۰	عضاف السید زیران	۱۳۵۱	مصري	//
۴۱	کونیکن اینا ماروتا	//	فنلندي	//
۴۲	انترابـرت سـتی چـن ارتر	//	برتانیایي	//
۴۳	اینابما ریاتا	//	فنلنډي	//
۴۴	ماریاتا	۱۳۵۲ کال	بلغاریایي	//
۴۵	الین	۱۳۵۲ کال	بلغاریایي	//
۴۶	برناردس کنگه	۱۳۵۴ کال	بلغاریایي	//
۴۷	گنرین ای نوراس	۱۳۵۲ کال	امریکایي	//
۴۸	رونالد چترنگی	//	کاناډایي	//
۴۹	ماریاششتز	//	کاناډایي	//
۵۰	اسکره شنیده	۱۳۵۲ کال	امریکایي	//
۵۱	فلپ هرزیج	//	//	//
۵۲	وپر اپاستواله	//	//	//
۵۳	وزیلا زخاراوایا	//	بلغاریایي	//
۵۴	کارتیرو	//	برازیلی	//
۵۵	یادویکه	۱۳۵۳ کال	پولنډی	//
۵۶	برنارد گنگ	۱۳۵۵ کال	برتیانیایي[۱]	//

[۱] پوهنځی ادبیات در چهل سال اخیر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژبو او ادبياتو پوهنځي
چاپ کړي کتابونه

له ۱۳۲۳-۱۳۷۰ل کاله پورې د ژبو او ادبياتو پوهنځي له خوا يو زيات شمېر علمي، ادبي او هنري غونډې او سيمينارونه جوړ شوي، دغه راز د ادبياتو پوهنځي له خوا يو شمېر علمي موضوعات تحقيق او څېړل شوي او يو لړ کتابونه خپاره شوي، چې موږ به دلته ددې ډول اثارو نومونه واخلو:

۱- د پشه يانو شفاهي ادبيات.

۲- په افغاني ټولنو کې د ښځو اجتماعي وضع.

۳- انګېرنې، کرکې او کرنې: زهورالدين زهور او سپوږمۍ نوري، ۱۳۴۶ل کال چاپ.

۴- د خوشال د کلياتو انساني قاموس.

۵- پښتو ويي پوهنه؛ مجاور احمد زيار، ۱۳۵۷ل کال چاپ.

۶- پښتو پښويه (ګرامر)، مجاور احمد زيار، ۱۳۶۲المريز کال چاپ.

۷- د غلام محی الدين افغان افکار او اثار، ۱۳۶۲ل کال چاپ.

۸- د پښتو ادبياتو تاريخ (دويم ټولګي لپاره)، ډاکټر زهورالدين زهور، ۱۳۵۸ل کال.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹- د پښتو ادبیاتو تاریخ (دریم ټولګي لپاره)، ډاکټر زبورالدین زبور، ۱۳۶۸ل کال چاپ.
۱۰- د پښتو ادبیاتو اوسنۍ دوره، (دریم ټولګي لپاره)، ډاکټر زبورالدین زبور، ۱۳۶۰ل کال چاپ.
۱۱- اوسني ادبیات، ډاکټر زبورالدین زبور، ۳۶۱ل کال.
۱۲- د پښتو اصطلاحي قاموس، ډاکټر زبورالدین زبور، ۱۳۶۱ل کال چاپ.
۱۳- د پښتو ګرامر، زرغونه زبور، ۱۳۶۰ل کال چاپ.
۱۴- د پښتو نحو، زرغونه زبور، ۱۳۶۲ل کال چاپ.
۱۵- د پټې خزانې فرهنګ، پوهاند عبدالشکور رشاد.
۱۶- د پښتو ادبي سبکونه،
۱۷- د پښتو ادبیاتو تاریخ، لومړی ټوک، پوهاند حبیبي، ۱۳۵۴ل کال چاپ.
۱۸- د ګولډ شتیت پښتو فرهنګ، پوهاند رشاد، ۱۳۵۲ل کال چاپ.
۱۹- د جبر او اختیار ډیالکټیک، پوهاند مجروح، ۱۳۵۲ل کال چاپ.
۲۰- ژبنۍ څېړنې، پوهندوی شاکر.
۲۱- د وړمې مجلې د تاریخي مضامینو فهرست، تدوین لامان مراد.
۲۲- تاریخي پېښې، عبدالروف بېنوا.
۲۳- پښتو متون، لومړی ټوک، عبدالرزاق زهیر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۴- پښتو متون، دويم ټوک، عبدالرزاق زهير.
۲۵- د بايزيد روښان خيرالبيان.
۲۶- پښتو مصادر، محمداعظم ايازی.
۲۷- انشا او پښتو ادب، پاينده محمد زهير.
۲۹- د تاريخ په باره کې، محمد حسن ضمير ساپی.
۳۰- د پښتو ګرامر، هربرت پنزل، د محمد رحيم الهام ژباړه.
۳۱- خلاصة المريدن، شمس الدين کاکړ، د پوهنوال ميرحسين شاه اهتمام او مقدمه.
۳۲- د افغان ياد
۳۳- د خلکو تجربې
۳۴- د غرونو څوکې، عبدالکريم پتنګ.
۳۵- پښتو نوی مصدر.
۳۶- نومورکي مورخين، پوهاند حبيبي
۳۷- فوايد فقيرالله.
۳۸- د ميا فقيرالله پېژند ليک.
۳۹- اسماء الحسنی.

د ژبو او ادبياتو پوهنځي پر پښتو کتابونو سربېره د وږمې مجله هم په پښتو ژبه تر ۱۳۳۲ل کال راهيسې بيا تر شپېتمو کلونو پورې خپره کړې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

((د وړمې مجلې لومړۍ گڼه د **۱۳۳۲** کال د تلې پر میاشت چاپ شوه))[1]. همدغه راز دغه پوهنځي د علمي، ادبي او هنري مسایلو په باب په لسګونو سیمینارونه جوړ کړي او یو زیات شمېر لکچرنوټونه او نور درسي مواد یې چاپ او خپاره کړي دي.

[1] پوهنځی ادبیات در چهل سال اخیر، **۱۲۳** مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ژبو او ادبیاتو پوهنځي استادان او د هغوی کتابونه

۱- پوهاند عبدالحی حبیبي:

لوی استاد پوهاند عبدالحی حبیبي زموږ د هېواد د معاصر فرهنګ او ادب د لویو خدمتګارانو له جملې څخه دی. استاد له یوې خوا د هېواد د فرهنګ د پرمختګ او زرغونتیا لپاره ګڼ شمېر اثار ولیکل او له بلې خوا یې د فرهنګي او علمي مرکزونو په جوړولو کې هم کارنده ونډه واخیستله، استاد د یو شمېر نورو فرهنګي بنسټونو ترڅنګ د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د رغښت په کار کې هم خپلې هلې ځلې نه دي سپمولي او د هېواد ددغه فرهنګي بنسټ په جوړښت او فعالیت کې یې سترې یاوې ګاللي دي. استاد پر **۱۳۲۳**ل کال (د ژبو او ادبیاتو پوهنځی د تاسیس له کال څخه) تر **۱۳۲۵**ل کال پورې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د رئیس په توګه پاتې شوی[1]) او تر دې وروسته یې هم پر بېلابېلو وختونو د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو او دري ژبو او ادبیاتو استاد پاتې شوی دی.

---

[1] پښتانه شعرا، پنځم ټوک، ۱۲۲۹ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تراوسه پورې د هېواد په دننه او بهر کې د استاد تر (۱۰۰) زيات ادبي او علمي اثار چاپ شوي دي، د استاد زيات اثار په دري ژبه خپاره شوي دي او يو شمېر يې هم په عربي او اردو ژبو خپاره شوي دي.

ځرنګه چې موږ دلته د پښتو اثارو کتابښود ترتيبوو، نو دلته به د استاد د هغو کتابونو نومونه واخلو، چې په پښتو ژبه ليکل شوي او پر بېلابېلو وختونو خپاره شوي دي.

((۱- د خوشال خټک مرغلرې (د خوشال خټک کليات) سمون مقابله، تعليقات او مقدمه، کندهار، ۱۳۱۲ل کال چاپ.

۲- د عبدالقادر خټک دېوان؛ سمون، مقابله، تعليقات او مقدمه، کندهار، ۱۳۳۷ل کال چاپ.

۳- پښتو او پښتونواله: کندهار، ۱۳۳۷ل کال چاپ.

۴- پسرلنۍ سندره، پښتو منظومه: کندهار، ۱۳۱۷ل کال چاپ.

۵- د احمدشاه بابا دېوان: سمون، مقابله او مقدمه، کابل، ۱۳۲۲ل کال چاپ.

۶- پټه خزانه: تصحيح، تعليق او دري ترجمه، کابل، ۱۳۲۲ل کال چاپ، تهران، ۱۳۴۰ل کال چاپ، کابل، ۱۳۵۴ درېيم چاپ، کابل، ۱۳۵۷ل کال ځلورم چاپ، کابل پوهنتون.

۷- د پښتو ادبياتو تاريخ لومړی ټوک.

۸- د پښتو ادبياتو تاريخ دويم ټوک، کابل ۱۳۲۴ل کال چاپ.

۹- پښتانه شعرا لومړی ټوک؛ کابل، ۱۳۲۰ل کال چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰- د پښتو ادبیاتو تاریخ: د ادبیاتو پوهنځي د دریم ټولګي لپاره، ۱۳۴۷ ل کال چاپ.
۱۱- د افغانستان پېښلیک (کرونولوجي)) کابل، ۱۳۵۳ل کال چاپ.
۱۲- د پښتو ادبیاتو تاریخ: د ادبیاتو پوهنځي د څلورم ټولګي لپاره، ۱۳۴۷ل کال چاپ.
۱۳- د البیروني کتابښود: کابل ۱۳۵۲ل کال چاپ.
۱۴- په اوسني پښتو شعر کې د ژوند څپې: کابل ۱۳۶۰ل کال چاپ.
۱۵- پیر روښان، د خیرالبیان مقدمه: کابل ۱۳۵۳ل کال چاپ.
۱۶- د پښتو ادب په تاریخ کې قصیده: کابل ۱۳۵۷ل کال چاپ.
۱۷- پښتو د تاریخ او لغت په رڼا کې: کابل ۱۳۴۷ل کال.
۱۸- د پښتو ژبې او ادب موقف د مرکزي اسیا د خلکو په تمدونونو کې: (په پښتو او انګلیسي) ژبه خپور شوی، کابل، ۱۳۵۲ل کال چاپ.
۱۹- د شیخ الاسلام عبدالله انصاري سیرت او شخصیت: کابل ۱۳۴۱ل کال چاپ.
۲۰- د خوشال سواتنامه: مقدمه او تعلیقات، کابل ۱۳۵۸ل کال چاپ.
۲۱- د امیر علي شېر فکري او سیاسي شخصیت: کابل ۱۳۶۰ ل کال چاپ.
۲۲- پښتو نثر ته کره کتنې: کابل، ۱۳۶۰ل کال چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳- اسماني نغمې او لاهوتي سرودونه: کابل ۱۳۶۱ل کال چاپ.

۲۴- تذکرة الاولیا، کابل ۱۳۶۲ل کال چاپ.))[۱]

دغه راز د استاد حبیبي یو شمېر نورې لیکنې د هېواد په بېلابېلو خپرنیو ارګانونو کې لکه: وږمه، کابل، عرفان مجلو، زېري، ازاد افغانستان جریدو او ځینو نورو خپرونو کې خپرې شوي دي او هم یې د یو شمېر لیکوالو پر ادبي، تاریخي او نورو اثارو لیکنې، حاشیې، تعلیقات او سریزې لیکلي دي.

۲- غلام جیلاني جلالي:

نوموړی هم د هېواد د ملي فرهنګ له لویو خدمتګارانو څخه و، پر خپل وخت یې یو زیات شمېر اثار لیکلي، د اثارو زیاته برخه یې په پارسي ژبه لیکلې، خو په پښتو ژبه کې یې هم د یادونې وړ اثار لیکلي دي. نوموړی ((پر۱۳۲۵ل کال په ادبیاتو پوهنځي او منځني دارالمعلمین کې د پښتو او دري ژبو استاد پاتې شوی دی[۱].)) دا دی دلته د دغه استاد د پښتو اثارو یادونه کوو:

((۱- د مصر مختصر تاریخ له ۵۰۰ ق م څخه تراوسه: د کابل کالنۍ ۳ ګڼه کې چاپ شوی دی.

۲- د اولي اعدادي تاریخ، ناچاپ.

---

[۱] پښتانه شعرا، پنځم ټوک، (۱۲۷۰-۱۲۷۵) مخونه.

[۱] پښتانه شعرا، پنځم ټوک، ۱۲۱۳ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳- د افغانستان د طبيعي جغرافيې په باب يوه رساله: د ۱۳۱۳ل کال د کابل کالنۍ چاپ.
۴- د پنځم ټولګي حساب: د پوهنې د وزارت له خوا چاپ شوی دی.
۵- د پښتو ادبياتو اجمالي تاريخ: ۳ ټوک (اريانا دايرة المعارف) کې پر ۱۳۳۷ کال چاپ شوی دی.
۶- د پښتو ځانتنۍ ادب او موسيقي: پر ۱۳۶۰ل کال چاپ شوی دی.
۷- د اندلس مدنيت: د پوهنې وزارت له خوا چاپ شوی دی.
۸- د پښتو ملي ادب او موسيقي: ناچاپ.
۹- د علم صوت رساله: په کابل مجله کې خپره شوې ده.[۲]))

۳- استاد ګل پاچا الفت:

استاد ګل پاچا الفت ((پر ۱۳۳۵ل کال په لومړۍ رتبه د پښتو ټولنې رئيس شو او د پوهنې (ښوونې او روزنې) وزارت د عالي شورا په غړيتوب ومنل شو ، همدارنګه د کابل پوهنتون د حقوقو او ادبياتو پوهنځيو د پښتو استادي هم ورپه غاړه شوه.[۱])) د استاد الفت اثار په دې ډول دي:

---

[۲] پښتانه شعرا: پنځم ټوک، ۱۳۲۷ل کال چاپ، ۱۲۱۴-۱۲۱۵ مخونه.
[۱] پښتانه شعرا: پنځم ټوک، ۱۳۲۷ل کال چاپ، ۷-۱۵ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

((۱- د پسرلي نغمه: د شعرونو لومړۍ مجموعه، ۱۳۲۰ل کال چاپ.
۲- ښه لمسون: د شعرونو دویمه مجموعه، چې د هغه په خپل لیک ملي ارشیف کې خوندي ده.
۳- عالي افکار: د شعرونو درېیمه مجموعه، د ننګرهار مطبعه، ۱۳۲۷ل کال چاپ.
۴- د ازادۍ پیغام: د شعرونو څلورمه مجموعه، کابل افیسټ چاپ.
۵- غوره اشعار: د شعرونو پنځمه مجموعه، کابل، ۱۳۴۱ل کال چاپ.
۶- د زړه وینا: د شعرونو شپږمه مجموعه، کابل، ۱۳۴۱ل کال چاپ.
۷- بله ډیوه: د نثرونو لومړنۍ مجموعه، د پښتو قرائت درسي مرستیال مجموعه، کابل، ۱۳۲۰ل کال.
۸- نوی سبک او نوی ادب: د هنري نثرونو دویمه مجموعه، کابل چاپ.
۹- غوره نثرونه: د ادبي نثرونو درېیمه او بشپړه مجموعه، کابل، ۱۳۳۲ل کال چاپ.
۱۰- څه لیکل یا لیک پوهه: خبرنه، ننګرهار مطبعه، ۱۳۳۸ل کال چاپ.
۱۱- املا او انشاء: خبرنه، کابل ۱۳۳۸ل کال چاپ.
۱۲- لیکوالي، (املا او انشاء: کابل، ۱۳۳۹ل کال چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳- لغوي څېړنه: کابل ۱۳۲۱ل کال.
۱۴- پښتو سندرې: څېړنه، کابل، ۱۳۲۵ل کال.
۱۵- ملي قهرمان: (د خوشال خټک په باره کې)، کابل ۱۳۴۴ل کال چاپ.
۱۶- منطق: علمي اثر، کابل، ۱۳۳۵ل کال.
۱۷- پښتو کلي پنځم جلد، لومړی ټوک: درسي، کابل، ۱۳۲۱ل کال.
۱۸- پښتو کلي پنځم جلد، دويم ټوک: درسي، کابل، ۱۳۲۱ل کال چاپ.
۱۹- لوړ خيالونه او ژور فکرونه: د ادبي نثرونو ترجمه، کابل ۱۳۳۵ل کال.
۲۰- احمد شاه بابا: له دري نه پښتو ته ترجمه، کابل مجله، ۱۳۲۳ل کال.
۲۱- نوې څرک: (د پښتو لغاتو مقايسه له نورو ژبو سره).
۲۲- څه ګورم او څه اورم؟
۲۳- اجتماعي نظريات: په پېښور کې چاپ شوې دی.
۲۴- د ټولنې علم: (ترجمه)
۲۵- د موفقيت لار: (ترجمه) [1]
۲۶- اسلام او د اسلام نقش د فرد او جامعې په جوړولو کې: پر ۱۳۵۸ل کال په لاهور کې چاپ شوی دی.

[1] پښتانه شعرا، پنځم ټوک، ۱۳۷۰-۱۳۷۲ مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۷- د استاد الفت نثري کليات: پر ۱۳۷۰ل کال په کابل کې چاپ شوی دی.

۴- استاد عبدالروف بېنوا:

استاد عبدالروف بېنوا هم يوه موده د ادبياتو پوهنځي استاد پاتې شوی دی.

پښتو اثار يې دادي:

۱- پښتو کلي: څلورم جلد، لومړی ټوک، ۱۳۲۰ل کال، پښتو ټولنه.

۲- پرديس: د علامه اقبال د ((مسافر)) نومي منظوم کتاب، په پښتو نظم ترجمه ده، پر ۱۳۲۱ل کال په انيس ورځپاڼه کې خپره شوې ده.

۳- پښتو د شاهانو په دربار کې: (رساله)، ۱۳۲۲ل کال، کابل کالنۍ.

۴- پښتني مېرمنې: (تذکره) ۱۳۲۳ل کال، د مطبوعاتو رياست.

۵- د هوتکو په دوره کې پښتو: (رساله)، ۱۳۲۴ل کال، کابل مجله کې خپره شوې ده.

۶- ميرويس نيکه: ۱۳۲۵ل کال، پښتو ټولنه.

۷- اريايي، فارسي، پښتو مرثيې او وېرنې: تحقيقي رساله، ۲۶-۱۳۲۵ کلونه، کابل کالنۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸- د غنمو وږی: تاریخي منظومه رساله ده، په دې رساله کې د احمد شا بابا د جلوس د ورځې منتظره ترسیم شوې ده، **۱۳۲۵**ل کال چاپ.

۹- د پیرمحمد کاکړ د دیوان تدوین، تصحیح او مقابله، **۱۳۲۵**ل کال پښتو ټولنه.

۱۰- ادبي فنون: دا کتاب پر **۱۳۲۲**ل کال د پښتو ټولنې له خوا چاپ شوی دی او دا لاندې ادبي فنون یې په پښتو بیان کړي او په پښتو کې یې تطبیق کړي دي: معاني بیان، بدیع، عروض، قافیه، خطابه او د لیکنې اصول، دا کتاب دهغو درسونو مجموعه ده، چې استاد بېنوا د ادبیاتو پوهنځي دافتتاح پر لومړي کال د هغه پوهنځي لومړي ټولګي ته ورښودلي وو.

۱۱- ویښ زلمیان: **۱۳۲۲**ل کال پښتو ټولنه.

۱۲- د ډارمستتر پښتو څېړنې: دا کتاب فرانسوي مشهور لیکوال او مستشرق جیمس ډارمستتر، په فرانسوي ژبه لیکلی، ښاغلی سید قاسم رښتیا په پارسي ترجمه کړی او استاد حبیبي او استاد بېنوا په پښتو ترجمه کړی دی، پر ۱۳۴۲ل کال د پښتو ټولنې له خوا چاپ شوی دی.

۱۳- د رحمان بابا د دیوان تدوین، تصحیح او مقابله، وړه جیبي قطع، ۱۳۲۸ل کال چاپ.

۱۴- خوشال خټک څه وايي؟ یو وار په هند کې چاپ شوی او دویم ځل پر ۱۳۲۹ل کال د مطبوعاتو د مستقل ریاست له خوا چاپ شوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵- پښتونستان: ۱۳۳۰ل کال، د مطبوعاتو مستقل رياست.

۱۶- د کاظم خان شيدا د ديوان تدوين، تصحيح او مقابله، ۱۳۳۳ل کال، پښتو ټولنه.

۱۷- پرېشانه افکار: د شعرونو مجموعه، ۱۳۳۵ل کال، د کابل راډيو نشراتي څانګه.

۱۸- ګيتانجلي: د رابندرنات ټاګور اثر، پښتو ترجمه، ۱۳۳۶ل کال، د کابل راډيو نشراتي څانګه.

۱۹- لنډۍ: يو شمېر پښتو منتخبې لنډۍ له پارسي او انګرېزي ترجمې سره، انګرېزي ترجمه يې ښاغلي شريقي کړې ده، دغه ترجمه له ښو رنګه تابلوګانو سره پر ۱۳۳۷ل کال د کابل راډيو له خوا چاپ شوې ده.

۲۰- خوشال او پسرلی: پر ۱۳۳۷ل کال د کابل راډيو د پښتون ږغ مجلې له خوا چاپ شوې ده.

۲۱- د زړه خواله: ادبي نثرونه، پر ۱۳۳۸ل کال په اصلاح ورځپاڼه کې خپاره شوي او هم د يو مستقل اثر په توګه چاپ شوي دي.

۲۲- پښتو قرائت: د لسم ټولګي لپاره، ۱۳۳۹ل کال چاپ.

۲۳- زوړ ګنهکار: ۱۳۳۶ل کال چاپ.

۲۴- اشتباه: (ډرامه)

۲۵- اوسني ليکوال، لومړی ټوک، ۱۳۴۰ل کال، د مطبوعاتو مستقل رياست.

۲۶- اوسني ليکوال، دويم ټوک ، د مطبوعاتو مستقل رياست.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۷- اوسني ليکوال، دريېم ټوک، **۱۳۴۲**ل کال، د پښتو د تعميم او انکشاف لوی مديريت[1].

۵- قيام الدين خادم:

استاد قيام الدين خادم هم د يوې مودې لپاره په ادبياتو پوهنځي کې تدريس کړی دی، اثار يې دادي:

چاپ شوي اثار:

۱- معلم پښتو: د کندهار چاپ.

۲- پښتو کلی: ۱-**۴** ټوکونه (له مګرو سره).

۳- د کوچنيانو اخلاقي پالنه: (ترجمه)

۴- نوی ژوندون: (د ادبي نثرونو مجموعه)

۵- پښتونولي: (د پښتو دودونه او اخلاق).

۶- بايزيد روښان: (تاريخي، تحقيقي رساله)

۷- د شريف سرګذشت: (له اردو نه ترجمه شوی ناول)

۸- د مرغلرو امېل: (د شعرونو لومړۍ مجموعه)

۹- ځاروان: (د شعرونو دويمه مجموعه)

۱۰- خيالي دنيا: (د ادبي نثرونو دويمه مجموعه)

۱۱- نبوغ او عبقريت: (اجتماعي فلسفي څېړنه)

[1] اوسني ليکوال، ۳ ټوک، **۱۵۱۰-۱۵۱۲** مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲- نوې رڼا: (د مقالو مجموعه)
۱۳- د پښتو ننني ليکوال: تذکره پر ۱۳۱۷ او ۱۳۱۸ل کال په کابل کالنۍ کې چاپ شوې ده.
۱۴- د پښتو د تاريخ يوه سره پاڼه.
۱۵- د خوشال او رحمان موازنه.
۱۶- مکارم الاخلاق: (له عربي څخه ترجمه)
۱۸- پښتانه شعرا: د لومړي او دويم ټوک ځينې برخې.
۱۹- پارسيان څوک وو ؟: (تاريخي څېړنه)
۲۰- په تذکرة الاوليا تبصره.
۲۱- کوشانيان څوک وو ؟: (تاريخي څېړنه).
۲۲- د بابا نصيحت نامه: (منظومه).
۲۳- سيد کمال او ببو جانه: (داستان).
۲۴- د پښتو پتۍ: (د پښتو الف بې په باره کې).
۲۵- لوی اصحابان: (مذهبي تاريخ او سيره).
۲۶- نشنيليزم او انتر نشنليزم: (مليت او بين المليت).
۲۷- افغاني حکومت.
۲۸- د پښتو نثر تاريخي تطورات او د نثر ليکونکو تذکره: کابل کالنۍ ۱۳۱۹-۱۳۲۰ کلونه.
۲۹- معياري پښتو.
۳۰- لرغوني پښتانه قومونه.
۳۱- پښتو قرائت د دويم ټولګي لپاره.
۳۲- پښتو قرائت د دريم ټولګي لپاره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناچاپ اثار:

۱- د پښتونخوا قيصې.
۲- مکالمات.
۳- عزيزه حب خير.
۴- سورګل.
۵- کانفرانسونه.
۶- کره پښتو.
۷- پښتو زده کړه.
۸- نصوص الحکم.
۹- د پښتو شاعري.
۱۰- پښتو په غربي ليکدود.
۱۱- پښتني پور.
۱۲- پيړۍ او پښتانه.
۱۳- د پښتنو قامولي.
۱۴- غوره سندرې.
۱۵- د پښتو مشاعرې.
۱۶- اينده پښتنو ته.
۱۷- د تنقيد حق.
۱۸- ساتلې خزانې
۱۹- د پښتو ولسي ادب.
۲۰- د شعرونو درېيمه مجموعه.
۲۱- د ادبي نثرونو مجموعه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲- د داستانونو مجموعه
۲۳- مجلسي شاعران.
او نور...[1]

۲- پوهاند صدیق الله رښتین:

پوهاند صدیق الله رښتین د پښتو ادب یو لوی خدمتگار او عالم دی. رښتین صاحب زیاته موده د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانگې استاد پاتې شوی او زموږ د ځوان نسل د روزنې لپاره یې د یادونې وړ هلې ځلې کړي دي. د استاد رښتین اثار په دې ډول دي:

۱- پښتانه شعرا: دویم ټوک.
۲- پښتو کلي لومړی لیار ښوونکی.
۳- پښتو کلي شپږم سمستر
۴- د پښتو ادب تاریخ.
۵- پښتو اشتقاقونه او ترکیبونه.
۶- د پښتو لومړی گرامر (فارسي)
۷- نوی ژوند: (د پښتونستان په باره کې)
۸- د پښتنو مجاهدې: (تاریخي اثر)
۹- د مومند عبدالحمید دیوان.
۱۰- د پښتو قیصې.
۱۱- پښتونیار.

---

[1] پښتانه شعرا، پنځم ټوک، ۱۲۰۰- ۱۲۰۳ مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲- د میوند هنداره: (ژباړه)
۱۳- دهند سفر.
۱۴- د خوشال خټک بازنامه.
۱۵- دمعارف د دویم او دریمو ټولګیو قرائت.
۱۶- د معارف د شپږم ټولګي دینیات.
۱۷- د پښتونستان واقعات: (رساله).
۱۸- پښتو ادبیات: (رساله)
۱۹- پښتو نثر.
۲۰- د پښتو ادب دريِ مشهورې کورنۍ.
۲۱- د پښتو او سانسکریت نژدېوالی.
۲۲- پښتو ژبښودنه.
۲۳- نومیالي شاعران.
۲۴- ادبي او تاریخي سمونې.
۲۵- ګرامري اصطلاحات.
۲۶- دیني هنداره: (له عربي نه ژباړه)
۲۷- د خوشال طب نامه: (چاپونه، کتنه او سمونه)
۲۸- د حمید نیرنګ عشق: (چاپونه، کتنه او سمونه).
۲۹- د میا شرف عروض: (چاپونه، کتنه او سمونه).
۳۰- پښتنې مېرمنې: (ډرامه، ناچاپ).
۳۱- د ژوند وظیفې: (ترجمه، ناچاپ)
۳۲- ځلاندې پلوشې: (ترجمه، ناچاپ).
۳۳- د پښتو اشعارو قسمونه: ناچاپ

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۴- پښتو څېړنه: ناچاپ
۳۵- د ننګرهار او قطغن سفر: ناچاپ
۳۶- د پښتونستان مقالې: ناچاپ
۳۷- د معارف د دويم ټولګي پښتو قرائت: ناچاپ.
۳۸- د ژوند سندره: ناچاپ
۳۹- د مصر سفر: ناچاپ.
۴۰- د شوروي اتحاد سفر: ناچاپ.
۴۱- د قلمي نسخو د څېړنې لار: ناچاپ
۴۲- پښتو پېژندنه: ناچاپ
۴۳- روښان ستوري: ناچاپ
۴۴- سبک پېژندنه: ناچاپ
۴۵- د هېواد ننداري: ناچاپ
۴۶- نوميالي پوهان: ناچاپ
۴۷- پښتني لارښود: ناچاپ
۴۸- د هند کتابخانې: ناچاپ
۴۹- د پښتو قلمي نسخې: ناچاپ
۵۰- د مهتمم پېژندنه: ناچاپ
۵۱- د خپلواکۍ هڅې: ناچاپ
۵۲- د پښتو تاريخي څېړنه: ناچاپ
۵۳- تاريخي ليکونه: ناچاپ
۵۴- د فکر پلوشې: ناچاپ
۵۵- د شعرونو مجموعه: ناچاپ

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵۶- پښتو ګرامر: ناچاپ، دوه ټوکه کې.
۵۷- خوږه وږمه: ناچاپ
۵۸- نړی‌وال کنفرانسونه: ناچاپ
۵۹- رنګارنګ ګلونه: ناچاپ
۶۰- د پښتو نثر هنداره: چاپ.[1]

۷- اکاډمیسین پوهاند عبدالشکور رشاد:

استاد عبدالشکور رشاد د هېواد له نومیالیو پوهانو څخه یو پوه دی. ډېره موده د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې د استاد په توګه پاتې شوی دی او زموږ د اوسني ادبي بهیر زیات لیکوال د استاد له پوهنیزو وړانګو څخه برخمن شوي دي. دا دی دلته د استاد د پښتو اثارو یادونه کوو:

((۱- لودي پښتانه: پښتو ټولنه، ۱۳۳۲ کال چاپ.
۲- د تولستوي دري نکلونه: ژباړه، د هېواد ورځپاڼې له خوا پر ۱۳۳۹ کال کې چاپ.
۳- د زړه وینې: شعرونه، ۱۳۷۰ل کال چاپ.
۴- د ببلتون غر: ناچاپ.
۵- لاله: ناچاپ
۶- رونې اوښکې: ناچاپ
۷- ملحد شاهي او ملاشاهي: شعرونه، ناچاپ.

[1] اوسني لیکوال: عبدالروف بېنوا، لومړی ټوک.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸- پښتو قرائت: د (۱۱) ټولګي لپاره، د ښوونې او روزنې وزارت له خوا چاپ شوی دی.
۹- پښتو قرائت: د (۱۲) ټولګي لپاره، د ښوونې او روزنې وزارت له خوا چاپ شوی دی.
۱۰- د احمد شاه بابا د شهنامې تحشیه او تعلیق.
۱۱- د قیصه خوانۍ خونړۍ پېښه: د سرحدونو چارو وزارت له خوا چاپ شوی دی.
۱۲- مکتبي قاموس چې له (۲-۱۲) ټولګي پورې د ښوونځیو د پښتو کتابو د پنځو او شپږو زرو لغاتو تشریح کوي.))[1]
۱۳- ډیلی د پښتنو په وخت کې: ۱۳۳۹ ل کال چاپ.
۱۴- د امیر خسرو دهلوي هندي شاعري: ۱۳۵۳ل کال
۱۵- د خیرالبیان په سریزه کې درې مقالې: ۱۳۵۳ل کال
۱۶- د خیرالبیان لغتونه: په ۱۲۲ مخونو کې د ۱۳۵۳ل کال چاپ.
۱۷- د دولت لواڼي د دېوان سریزه: د ۱۳۵۳ل کال چاپ.
۱۸- د واصل روښاني د ځو شعرونو سریزه او سموونه، د ۱۳۵۳ل کال چاپ.
۱۹- پاڼي نې، ابنت او هیایي او په هغه کې پښتو کلمې، د ۱۳۵۴ ل کال چاپ.
۲۰- ګیتانجلي سریزه په ۱۰۴ مخونو کې د ۱۳۵۴ل کال چاپ.
۲۱- د تاج سریزه: د ۱۳۵۴ل کال چاپ.

[1] اوسنی لیکوال، لومړی ټوک.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲- د ګولډن شتت د فرهنګ سریزه، د **۱۳۵۲**ل کال چاپ
۲۳- د ګلشن روه سریزه، په ۱۹۲ مخونو کې د **۱۳۵۲**ل کال چاپ.
۲۴- د احمدشاه بابا د څو اشعارو د پښتو شرحې سریزه، د **۱۳۵۲**ل کال چاپ.
۲۵- د احمدشاه بابا د دیوان غورچاڼ د **۱۳۵۷**ل کال چاپ
۲۶- بدیع: درسي کتاب د دارالمعلمین له خوا پر **۱۳۵۹**ل کال کې چاپ شوی دی.
۲۷- د پښتو تجدیدونو تاریخچه، په ۷۴ مخونو کې د **۱۳۵۹**ل کال چاپ.
۲۸- د ابن سینا د مخارج الحروف پښتو ژباړه.
۲۹- د اسماالحسنی سریزه، د **۱۳۵۹**ل کال چاپ.
۳۰- د څمکنو میا عمر، د ۱۳۶۰ل کال چاپ.
۳۱- د حاجي جمعه بارکزي د دیوان سریزه او لغتنامه د ۱۳۶۱ل کال چاپ.
۳۲- پر افغانستان او هند برتانوي څو خبرې، د ۱۳۶۱ل کال چاپ.
۳۳- د پټې خزانې فرهنګ.
۳۴- درباره ظفرنامه اکبري و ناظم ان، د **۱۳۶۵**ل کال چاپ.
۳۵- لس مقالې.
۳۶- سوبهیاش چند رابوس.

د استاد ناچاپ اثار:

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- پښتانه شعرا (په اردو کې): په دغه اثر کې هغه په خټه پښتانه شاعران معرفي شوي، چې په اردو ژبه يې شعرونه ويلي دي، په دغه اثر کې (۳۸۳) تنه شاعران راغلي دي.
۲- پښتانه شعرا: (په فارسي ژبه کې) په دغه اثر کې (۲۰۰) تنه شاعران معرفي شوي دي.
۳- ايا؟، په دغه اثر کې هغه تېروتنې په ګوته شوي، چې هغه په پښتو او فارسي ادبياتو او تاريخ کې د پاملرنې وړ دي.
۴- غالب جنګ نواب احمد خان بنګښ او د هغه کورنۍ.
۵- د پښتني قومونو او قبايلو په باب يادښتونه، په ۲۰۰ مخونو کې.
۶- مستشرقين: په دغه اثر کې (۲۰۰) ختيځپوهان چې د افغانستان پښتو او فارسي ژبو په باب يې څېړنې کړي، معرفي شوي دي.
۷- امين الملک ګل محمد خان غوريا خېل بابړ او د هغه کورنۍ (چې د استاد له نيکونو څخه دی).
۸- ملي قهرمان غازي محمد اکبر خان.
۹- سوري پښتانه (لکه لودي پښتانه چې مخکې مو ياد کړل).
۱۰- د کندهار د مدرسو تدريسي نصاب.
۱۱- حضرت ابوبکر صديق(رض) په پښتو ژبه، ۱۴۰ مخونو کې.
۱۲- په زړه فارسي او اوستا کې پښتو کلمې (د ماسترۍ دورې لپاره).
۱۳- د کندهار زيارتونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴- ادبي قاموس: دغه اثر شپږ ټوکه دی:
لومړی ټوک: (۱۰۰۰) مخه.
دویم ټوک: (۵۰۰) مخه
دریم ټوک: (۱۰۰۰) مخه
څلورم ټوک: (۴۷۰) مخه
پنځم ټوک: (۴۸۰) مخه
شپږم ټوک: (۹۲) مخه، چې تراوسه هم ترلاس لاندې دی.
۱۵- جغرافیایي یادښتونه: دغه اثر دوه ټوکه دی.
۱۶- د کندهار تاریخي یادښتونه: په دوه ټوکه کې:
لومړی ټوک: تر مغولو د مخه د کندهار په باب.
دویم ټوک: تر مغولو وروسته د کندهار په باب.
۱۷- د احمدشاهي عصر نومیالي، په دوه ټوکه کې:
لومړی ټوک: هغه برخه ده، چې د احمدشاهي شاهنامې د تعلیقاتو په نامه راغلي دي.
دویم ټوک: له احمدشاهي شاهنامې پرته نور نومیالي دي.
۱۸- پښتانه مشاهیر: دا اثر درې ټوکه دی:
لومړی ټوک: (۱۵۰) مخه، دویم ټوک(۲۰۰) مخه او دریم ټوک تر لاس لاندې دی.
۱۹- د طریقت شجرې: د هغو طریقو په باب دی، چې په افغانستان او پښتنو کې مشهورې دي.
۲۰- نسبي شجرې: دغه شجرې څلور ټوکه دي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی ټوک: په هندوستان کې د پښتنو نوابي او مشهورې کورنۍ.

دویم ټوک: د سدوزیو پاچهانو او شهزاده ګانو په باب.

دریم ټوک: د محمدزیو پاچهانو او شهزاده ګانو په باب.

څلورم ټوک: د پښتنو قومونو په باب عمومي شجرې.

۲۱- سل متله په اوو ژبو: دغه اثر په څلورو ټوکو کې تراوسه کښل شوی دی. دغه متلونه، په پښتو، فارسي، عربي، روسي، انګریزي او اردو ژبو لیکل شوي دي.

۲۲- دوه زره (۲۰۰۰) پښتو متله په روسي ژبه.

۲۳- د خوشال فرهنګ: دغه اثر په اوو ټوکو کې دی:

لومړی ټوک: طب نامه، دویم ټوک: بازنامه، دریم ټوک: رباعیات او قطعات، څلورم ټوک: دستارنامه، پنځم ټوک: غزلیات او قصاید، شپږم ټوک: رباعیات او قطعات، اووم ټوک غزلیات او قصاید.

۲۴- د پټې خزانې فرهنګ دویمه برخه.

۲۵- د ګلشن روه لغتنامه.

۲۶- د خیرالبیان لغتنامه.

۲۷- د فرهنګونو په باب: په دغه اثر کې ټول هغه فرهنګونه چې په ختیز کې کښل شوي دي، معرفي شوي:

- پښتو فرهنګونه د الفبا په ترتیب.
- پارسي فرهنګونه د الفبا په ترتیب.
- عربي فرهنګونه د الفبا په ترتیب.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ ترکي فرهنګونه د الفبا په ترتیب.
ـ هندي فرهنګونه د الفبا په ترتیب.
۲۸- بدیع: په (۲۷۱) مخونو کې.
۲۹- بیان: په (۳۱۷) مخونو کې.
۳۰- قافیه: په (۳۰۰) مخونو کې.
۳۱- عروض: په دوو ټوکو کې، لومړی ټوک (۷۲۷) او دویم ټوک (۳۵۰) مخونو کې.
۳۲- معاني: په (۳۸۳) مخونو کې.
۳۳- نقد: د پښتو، پارسي او عربي ادبیاتو په تاریخي او علمي برخو کې په (۲۹۳) مخونو کې.
۳۴- په ګلشن روه کې د بابو جان منتخباب نثر نه دی (د پوهاندی اثر).
۳۵- لوی احمد شاه بابا د خلکو له نظره)). [1]
۳۶- د کارنامو مېرمنې، ناچاپ.

۸- حبیب الله تږی نیازی:

حبیب الله تږی یوه ټاکلې او یوه د یادونې وړ موده د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې د استاد په توګه پاتې شوی دی.

پښتو اثار یې په دې ډول دي:

[1] خالق رشید، قلم جریده، ۱۳۷۰ل کال د لیندۍ ۳۴-۳۵ ګڼه، ۵-۷ مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- ژبه خپله سرته پرېږدئ: د کارنل پوهنتون د پروفیسور ښاغلي جان هال تالیف دی، چې استاد تربي ترجمه کړی، خو چاپ شوی نه دی.

۲- د شعرونو یوه مجموعه: چاپ شوې نه ده.

۳- د لیک تاریخ او تحول: په متفرق ډول په کابل مجله کې چاپ شوی دی.

۴- معاصر افغاني ادب: ډېره مختصره برخه یې د ۱۳۳۹ل کال په کابل کالنۍ کې خپره شوې ده.))[۱]

۹- پوهاند دوکتور مجاور احمد زیار:

پوهاند دوکتور مجاور احمدزیار د هېواد له مخکښو لیکوالو او وتلو ژبپوهانو څخه دی. استاد د خپل ژوند یوه زیاته برخه د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي پښتو څانګه کې د استاد په توګه تېره کړې ده او تر اوسه یې یو زیات شمېر اثار او لیکنې د هېواد په دننه او بهر کې خپرې شوې دي، دلته یې د ځانګړو اثارو یادونه کوو:

۱- نومترېنګونه یا اسمي ترکیبونه: په الماني ژبه د سویس د برن پوهنتون د ۱۹۷۴م کال خپرونه.

۲- پښتو پښوویه (ګرامر): د کابل پوهنتون د ۱۳۶۲ل کال خپرونه.

[۱] اوسنی لیکوال، عبدالروف بېنوا، لومړی ټوک، ۱۹۲مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳- پښتو ويي پوهنه (لکزيکولوژي): د کابل پوهنتون د ۱۳۶۰ل کال خپرونه.
۴- پښتو ليکلار: د ننګرهار د بايزيد روښان پوهنتون د ۱۳۶۰ل کال خپرونه.
۵- زنداني نغمې: د شعرونو مجموعه، ۱۳۵۹ل کال چاپ.
۶- سوزونه او سازونه: شعري غونډ، د چاپ او خپرونې د دولتي کمېټې رياست، ۱۳۶۴ل کال چاپ.
۷- اور او وينې: د شعرونو غونډ، د چاپ او خپرونې د دولتي کميټې رياست، ۱۳۶۴ل کال چاپ.
۸- وينه او مينه: شعري غونډ، د ملي دفاع وزارت، د ۱۳۶۰ل کال خپرونه.
۹- نظر کوتاهی بر زبان وزبان شناسي: د کابل پوهنتون ګستنر چاپ ۱۳۶۳ل کال.
۱۰- پښتانه او ورونه مليتونه: ژباړه، د چاپ او خپرونې د دولتي کمېټې رياست، ۱۳۶۶ل کال.
۱۱- مينه د زړه په وينه: رمان، ۱۳۷۲ل کال چاپ، لاهور.
۱۲- اندو ژوند: شعري طرحې او څلوريځې، د سرحدونو چارو وزارت، ۱۳۶۸ل کال چاپ.
۱۳- پښتو-دري فرهنګ: د برلين د پوهنتون په غوښتنه کښل شوی دی.
۱۴- ګلګڅونه: شعري غونډ، د افغانستان د ليکوالو د انجمن خپرونه، ۱۳۶۷ل کال.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵- الماني- پښتو فرهنګ: د برلين پوهنتون په غوښتنه کښل شوی دی.
۱۶- د پښتو الماني ژباړيز پرابلمونه (په الماني ژبه، ناچاپ
۱۷- سپين غر: شعري غونډ ، ناچاپ.
۱۸- کارپوهه (رارګولوژي): برخه برخه په فولکور مجله کې خپره شوې ده.
۱۹- ټولنوال رياليزم: برخه برخه په هنر او ژوندون مجلو کې خپور شوی دی.
۲۰- پښتو ګړدودونه (لهجې): په ورمې مجله کې چاپ شوی دی.
۲۱- پښتو آرپوهه (اتمولوژي): تر ((ژ)) پورې په ورمه مجله کې خپره شوې ده.
۲۲- پښتو بدلمېچ يا پښتو شعر څنګه جوړېږي؟: د اطلاعاتو او کلتور وزارت، ۱۳۶۹ل کال.
۲۳- ليکونه (په پښتو ،دري،الماني او انګليسي) ناچاپ.
۲۴- ځان پېښې (په پښتو ، دري، الماني او انګليسي، ناچاپ
۲۵- د هېواد پر ۱۴ ژبو (پښتو ، دري، ازبکي، ترکمني، بلوڅي، براهوي، ورخي، پشه يي، پاراسوني، کتي (نورستان)، ګوجرو ، ((ګجراتي)) تيرو ((تيراهي))، شغني، کشمونډي، ۱۰۴ ټوکه ګړدودي (لهجوي څېړنې چې د سويس د ملي فونډ له خوا د يونسکو په سپارښتنه د افغانستان(د ژبپوهنې اتلس) په نامه په برن پوهنتون کې ترکار لاندې دي.
۲۶- پښتو ، دري، پشه يي فولکوري څېړنې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۷- د سبرونو نڅا: شعري غونډ، د سيد جمال الدين افغان فرهنګي ټولنه، ۱۳۷۲ل کال.
۲۸- ګلو ييونه: شعري غونډ، د سيد جمال الدين افغان فرهنګي ټولنه، ۱۳۷۲ل کال.
۲۹- رزم و بزم: شعري غونډ، د سيد جمال الدين افغان فرهنګي ټولنه، ۱۳۷۲ل کال.
۳۰- څڅواکي: شعري غونډ، د سيد جمال الدين افغان فرهنګي ټولنه، ۱۳۷۲ل کال.
۳۱- نندارليک (ډرامه): پر ۱۳۵۷ل کال کښل شوې، خو چاپ او ننداري ته نه دی وړاندی شوی.
۳۲- د پښتو خزانې ليکزيکي شننه (پښه خزانه، لغوي خزانه)، ۱۳۷۵ل کال چاپ.
۳۳- د هندو اروپايي ژبو لرغونی تاريخ (له الماني سرچينو څخه ژباړه)، د کابل مجلې د ۱۳۷۰ل کال د ۳ ګڼې برابر ۳۴ مخونه يې نيولي دي.
۳۴- د پښتو خزانې الماني ژباړه او ګرامري شننه، دا ژباړه د فرانسوي افغانپوهاند (کيفر) لپاره شوې ده.
۳۵- سيندګی (جيبي قاموس) ۱۳۷۳ل کال چاپ.
۳۶- تر ۱۱۰۰ زياتې علمي، ادبي، تحقيقي او ژورناليستيکي ليکنې په پښتو، دري، انګليسي او الماني د هېواد دننه او د باندې خپرې شوي دي. دغه راز يې يو لړ ادبي اثار (د شوروي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتحاد) په څو ژبو او مجاري، الماني، انګليسي، بلغاريايي او داسې نورو ژبو اړول شوی دی.

د ژوندون مجلې د ۱۳۲۷ل کال د ميزان او عقرب د ګڼې له مخې د زيار صيب د اثارو شمېر په دې ډول ښوول شوی دی: داثارو ټول شمېر يې له مقالو پرته ادبي (۱۰) اثره، علمي (۱۲) اثره، تحقيقي (۱۰۴) اثره، مجموعي (۱۳۰) اثره.))[1]

۱۰- پوهاند محمد رحيم الهام:

استاد محمد رحيم الهام د علومو اکاډمۍ د غړي او يوه زياته موده د کابل پوهنتون د ژبو او ادبياتو پوهنځي د دري او پښتو څانګو د استاد په توګه پاتې شوی دی. استاد خپلې زياتې ليکنې په دري ژبه کړي دي. موږ به يې دلته د پښتو اثارو پېژندنه وکړو:

۱- په اسلامي تصوف يوه مقدمه، ناچاپ.

۲- د تشريحي ژبپوهنې مقدمه، په کابل مجله کې چاپ شوې ده.

۳- د ژبڅېړنې مقدمه، په کابل، وږمه او رهبر مجلو کې خپره شوې ده.

۴- د پښتو ژبې فونيمي جوړښت تحليل (د پوهندوی علمي رتبې ته) ناچاپ.

۵- د پښتو ګرامر طرح: په وږمه مجله کې چاپ شوی دی.

---

[1] استاد زيار د پښتني فرهنګ يو ځلاند ستوری. محمد اسماعيل يون، ۱۳۷۲ل کال، لاهور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۶- د پښتو ګرامر، هربرت پنزل، ژباړه، د ادبیاتو پوهنځي له خوا چاپ شوی دی.
۷- تطبیقي ادب: (پښتو ژباړه) په کابل مجله کې چاپ شوی دی.
۸- د پښتو او انګرېزۍ مقابله یي فونیم پېژندنه (د ماسترۍ تیزس) ناچاپ.
۹- د سانسکریت د دوو ټوټو شعرونو ترجمه او تحلیل، ۲ ټوکونو کې، ناچاپ.
۱۰- ادبي مسالې: د لیکوالو انجمن خپور کړی دی.
۱۱- پښتو خجخښېرنه، یرژي پیچکا، ژباړه، ۱۳۶۸ل کال چاپ.

۱۱- پوهاند سید بهاوالدین مجروح:

استاد مجروح پر ۱۹۵۹م کال د ادبیاتو پوهنځي رئیس او هم پر ۱۹۷۰م کال د دویم ځل لپاره د نوموړي پوهنځي رئیس و. همدا راز استاد مجروح زیاته موده د ادبیاتو پوهنځي د تاریخ او فلسفې د څانګې استاد پاتې شوی دی.

د مجروح صیب پښتو اثار دادي:
۱- د جبر او اختیار ډیالکتیک: د ادبیاتو پوهنځي چاپ.
۲- ځانځاني ښامار: د ادبیاتو د پوهنځي چاپ.
۳- د مور پیغام: پښتو منظومه، د پېښور چاپ.
۴- د ښمن و پېژنئ: یوه تحلیلي لیکنه ده، د پېښور چاپ.
۵- نا اشنا سندرې: د پېښور چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

استاد مجروح په دري او فرانسوي ژبو هم يو شمېر اثار ليکلي دي.

۱۲- پوهاند عبدالرزاق زهير:

عبدالرزاق زهير هم يو وخت د ژبو او ادبياتو پوهنځي استاد پاتې شوی دی، دلته يې د اثارو يادونه کوو:

۱- د اروپا ادبي ليکونه: پر **۱۳۳۵**ل کال يې تاليف کړی او ادبياتو پوهنځي ته يې سپارلی دی.

۲- د پښتو ادب سخنوران: پر **۱۳۳۶**ل کال يې د مطبوعاتو په کالنيو جايزو کې د خوشال خټک جايزه اخيستې.

۳- د انشا فن او ليکوالي: په عرفان مجله کې، پر **۱۳۴۱**ل کال خپور شوی دی.

۴- پښتو ادب: پر **۱۳۴۱**ل کال په پوهنې مجله کې خپور شوی دی.

۵- شهلا: ټولنيز- اقتصادي داستان، **۱۳۳۲**ل کال په انيس کې خپور شوی دی.

۶- پښتو متلونه: چاپ شوي نه دي.)) [۱]

۱۳- پوهاند دوکتور محمد حسن کاکړ:

[۱] اوسنی ليکوال، ۲ ټوک، ۱۳۴۱ل کال، **۵۷۱-۵۷۲** مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

((ښاغلی محمد حسن کاکړ هم یو وخت د ادبیاتو پوهنځي د بهرنیو ژبو زده کوونکو په کورس کې ښوونکی و. دغه لاندې اثار یې لیکلي دي.

۱- سود او زیان: ناچاپ
۲- د لرغوني یونان ژوند او فکر: ناچاپ
۳- پښتو د باندنیو لپاره: ناچاپ
۴- د ماکسیم ګورکي ادبي نکلونه: (ژباړه) په ۱۳۳۹ل کال د پښتو ټولنې له خوا چاپ شوی دی.
۵- د برتانیې سیاسي سیستم: ژباړه، ناچاپ،
۶- اوسنی سیاسي فلسفې: ژباړه، ناچاپ.))[1]

۱۴- عبدالباري اشنا:

نوموړی هم ((یو وخت د ادبیاتو پوهنځي استاد پاتې شوی دی تر اوسه یې دغه اثر لاسته راغلی دی:

۱- ادبیات: پر ۱۳۲۲ل کال په طلوع افغان او ونیزه او هم په ځانګړي ډول خپور شوی دی.))[2]

ګل محمد نورزی:

[1] اوسنی لیکوال، دریم ټوک، ۱۳۴۲ل کال، ۱۰۲۹-۱۳۷۰ مخونه.
[2] اوسنی لیکوال، دریم ټوک، ۱۳۴۲ل کال، ۱۰۲۹-۱۰۷۷ مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زیات وخت لپاره د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاد پاتې شوی دی، دغه لاندې اثار یې لاسته راغلي دي:

۱- د مغلو په دولت کې د وروستیو کودتاوو تاریخ: له روسي ژبې نه پښتو ته ژباړل شوی او په دوو ټوکو کې پر **۱۳۵۲**ل کال، د کابل پوهنتون له خوا چاپ شوی دی.

۲- د درانیانیو امپراتوري: ژباړه، **۱۳۵۸**ل کال، پښتو ټولنه.

۳- مفتش: د ګوګول د یو اثر ژباړه،د لیکوالو ټولنه.

۴- د ماشومانو قیصې: د ماشومانو لپاره دوه واړه کتابونه دي چې له روسي ژبې څخه ژباړل شوي او دواړه په شوروي کې چاپ شوي دي.

۵- خوشال پېژندنه: درسي نوټ دی، لنډیز یې په ګستنړ ډول چاپ شوی دی.

۶- د پښتو ادبیاتو ژانرونه: ناچاپ

۷- ادبي مکتبونه: ناچاپ

سعدالدین شپون:

سعدالدین شپون د ادبیاتو پوهنځي فارغ التحصیل دی او هم په نوموړي پوهنځي کې استاد پاتې شوی دی، تراوسه یې دغه اثار لیکلي دي:

۱- پرخه په ترخه: د شعرونو جونګ، په پېښور کې چاپ شوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- د بنګي غاړه ((ناول)): په سپېدې مجله کې يې ځينې برخې خپرې شوي دي.
۳- ليکوالي: ۱۳۵۲ل کال، د ژبو او ادبياتو پوهنځي د پښتو څانګې له خوا.

نور احمد شاکر:

استاد نور احمد شاکر څه د پاسه پنځه ويشت کاله د ادبياتو پوهنځي استاد پاتې شوی دی. دغه اثار يې تر اوسه چاپ شوي دي:
۱- بديع او بيان: د لسمو او دولسمو ټولګيو لپاره، د ښوونې او روزنې د وزارت له خوا، پر ۱۳۶۵ل کال خپور شوی دی.
۲- ژبنۍ څېړنې: د ادبياتو پوهنځي له خوا چاپ شوی دی.

_ پاينده محمد زهير:

يوه موده د ژبو او ادبياتو پوهنځي د استاد په توګه پاتې شوی دی. اثار يې په لاندې ډول دي:
۱- د افغانستان د معارف تاريخ: پاينده محمد زهير او ډاکتر محمد يوسف علمي په ګډه ترتيب کړی او پر ۱۳۳۹ل کال د پوهنې وزارت له خوا چاپ شوی دی.
۲- پښتو خبرې: کابل، ۱۳۱۴ل کال چاپ.
۳- د پښتو لغات: (۴۰۰ لغات)، ۱۳۱۴ل کال چاپ.
۴- د پښتو زر متلونه: کابل مطبوعات، ۱۳۱۷ل کال چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- د پښتو یو زر لنډۍ.
۶- پښتو فولکوري مجموعه: (په دريو رسالو کې)، ۱۳۲۷ل کال چاپ.
۷- د پښتو ادب او انشاء: ادبياتو پوهنځی، ۱۳۲۵ل کال.
۸- د پښتو تحليلي او مقايسوي ګرامر.
۹- پښتو منثورې ادبي ټوټې.
۱۰- د پښتنو يرغل: (ژباړه).
۱۱- په پښتو ژبه د معارف وزارت لپاره د ځينو درسي کتابونو لکه: (فزيک، کيميا، جغرافيه، رياضي، هندسې، دينياتو، تاريخ او بيولوژي ژباړه.
۱۲- د راډيو درسونه: په پښتون ژغ مجله کې چاپ شوي دي.
۱۳- د پښتو رهنما: په نوي طرز د پښتو زده کوونکو لپاره.
۱۴- د پښتو بول چال: په پښتو او فارسي په نوي طرز.
۱۵- د کليوالو ښوونځيو لومړی کتاب: په نوي طرز، ۱۳۲۸ل کال، کابل.
۱۶- د پښتو قرائت: د لومړيو ښوونځيو لپاره.
۱۷- د پښتو قرائت: د منځنيو ښوونځيو لپاره.
۱۸- د پښتو قرائت: د ثانوي ښوونځيو لپاره.
۱۹- د دايرة المعارف د رسالو ژباړه: ټولې ۱۴ رسالې.
۲۰- د مرحوم مستغني د کلياتو تدوين او د سريزې ليکنه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱- د پښتو الفباء: د مجلې او تحلیل په اصولو د لومړیو ټولګیو لپاره پر ۱۳۲۲ل کال لیکل شوې ده.))[1]

محمداعظم ایازی:

محمد اعظم ایازی یو وخت د ادبیاتو پوهنځي استاد پاتې شوی دی، پښتو اثار یې دادي:

۱- قواعد پښتو: په کابل کې چاپ شوی دی.

۲- الفاروق: له اردو څخه ژباړل شوی، ناچاپ.

۳- ریاضـي او جغرافیـه لـه لـومړي څخـه بیـا تـر څلـورم جماعتـه پورې چاپ شوي دي.

۴- الانسان: له اردو څخه ژباړه، ناچاپ.

۵- لس زره لغاتونه: کابل چاپ.

۶- د پښتو ګرامر: چاپ.[2]

طاهر علمي:

د ادبیاتو پوهنځي استاد پاتې شوی دی. اثار یې دادي:

۱- د روښانیانو د تصوف په باب: ناچاپ.

۲- د پښتو معاصر ادب: لکچر نوټ.

نصرالله سوبمن:

---

[1] اوسنی لیکوال دویم ټوک، ۵۵۸-۵۵۹ مخونه.

[2] اوسني لیکوال، لومړی ټوک، ۱۱۵ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوموړی هم یوه موده د ژبو او ادبیاتو پوهنځي استاد پاتې شوی.
اثار يې دادي:

۱- د لرې شرق او جنوبي شرقي اسیا جغرافیه: پر ۱۳۵۲ل کال د کابل پوهنتون له خوا چاپ شوی دی.

۲- د کابل سلطنت بیان (ژباړه): د پښتو څېړنو بین المللي مرکز، ۱۳۵۹ل کال چاپ.

۳- دراني احمدشاه: ژباړه، د علومو اکاډمی، ۱۳۶۶ل کال چاپ.

عبدالروف خپلواک:

پوهندوی خپلواک د یو وخت لپاره د ادبیاتو پوهنځي د تاریخ څانګې استاد پاتې شوی دی.

۱- د پرمختیایي هېوادونو ټولنیز، اقتصادي او سیاسي تحلیل: له الماني ژبې څخه ژباړه، ۱۳۵۸ل کال چاپ.

نورمحمد غمجن:

ارواښاد نورمحمد غمجن زیاته موده، د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاد و. نوموړي استاد د خپل لنډ عمر په بهیر کې د یادونې وړ ادبي فعالیتونه ترسره کړي دي، دلته يې د پښتو اثارو یادونه کوو:

۱- د پشه یانو د محیط ژبې، خلکو، د ځینو شاعرانو او متلونو معرفي (مونوګراف).

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- د پشه یانو شفاهي ادبیات.

۳- د پښتو او پشه یي ژبو د ګرامر نږدېوالی (د پوهنملی علمي ترفیع لپاره).

۴- پشه یي-پښتو قاموس (چې تر لسو زرو زیات لغتونه لري.)

۵- د پشه یانو متلونه (ناچاپ).

۶- د پشه یانو پیداوار (ناچاپ).

۷- د پشه یانو د جغرافیایي محیط معرفي (ناچاپ).

۸- د پشه یي ژبې د ادبیاتو تاریخ.

۹- پشه یي کیسې، روایتونه، (ناچاپ).

۱۰- د پښتو شعرونو مجموعه. (ناچاپ)

۱۱- په پښتو ژبه مقالې، (ناچاپ)

۱۲- پښتو خواږه نثرونه. (ناچاپ)

۱۳- د پشه یي ژبې تاریخچه: (ناچاپ)

۱۴- د نورستاني ژبې تاریخچه: (ناچاپ)

۱۵- د روښاني دورې منظوم متون، د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د دریم ټولګي لپاره درسي کتاب. ګستسنر چاپ.

۱۶- د روښاني دورې منظوم او منثور ادب تاریخ: د پښتو د دویم ټولګي لپاره (د دوکتور زېورالدین په ګډون).

۱۷- پښتو متلونه، راټولونه. [۱]

---

[۱] پښتانه شعرا، پنځم ټوک، عبدالله بختاني خدمتګار، ۱۳۴۴-۱۳۴۶ مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرمحقق محمد صدیق روهي:

کاندید اکاډمیسین سرمحقق محمدصدیق روهي یوه زیاته موده د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي استاد و. د استاد اثار په لاندې ډول دي:

۱- د خېړنې لاربنود: د ۱۳۵۴ل کال چاپ.
۲- پښتو په بېلګه یي جملو کې: د ۱۳۵۷ل کال چاپ.
۳- ادبي څېړنې: ۱۳۶۰ل کال چاپ.
۴- د ژبښودنې مسلې: د ۱۳۶۰ل کال چاپ.
۵- د ادب او فلکور په باره کې: د ۱۳۶۵ل کال چاپ.
۶- فلکور پېژندنه: د ۱۳۶۵ل کال چاپ.
۷- پښتو معاصر ادبیات: دوه جزوې: د ۱۳۶۶ل کال چاپ.
۸- د روښاني غورځنګ ماهیت: ناچاپ
۹- شعر پېژندنه:
۱۰- د نصیحت اکسیر: یو علمي، انتقادي اثر، ناچاپ.
۱۱- د دولسم ټولګي لپاره د ادبیاتو تاریخ: ناچاپ.

بایزید اڅک:

ډېره زیاته موده د ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاد پاتې شوی دی.

۱- پښتو فونولوژي او مورفولوژي (پوهنملی رتبې لپاره): ژباړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوکتور زېورالدین زېور:

پوهنوال دوکتور زېورالدین زېور هم ډېره زیاته موده د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاد پاتې شوی دی، دغه اثار یې تراوسه پورې لیکلي دي:

۱- پښتو ادبیاتو تاریخ: د پښتو څانګې د دویم ټولګي لپاره، کابل پوهنتون، **۱۳۵۹**ل کال چاپ.

۲- پښتو ادبیاتو تاریخ اوسنۍ دوره: د پښتو څانګې څلورم ټولګي لپاره، کابل پوهنتون، **۱۳۶۰**ل کال چاپ.

۳- پښتو معاصر ادبیات: د ماسترۍ دورې د محصلینو لپاره، کابل پوهنتون، **۱۳۶۵**ل کال چاپ.

۴- انګېرنې: یو درسي کتاب دی، چې پر **۱۳۶۴**ل کال چاپ شوی دی.[1]

۵- پولاد څنګه کلکېده: په دوو ټوکو کې د نامتو لیکوال استروفسکي د رومان ژباړه، **۱۹۷۷**م کال د مسکو چاپ.

۶- پښتو ادبیاتو تاریخ: د پښتو څانګې د درېیم ټولګي لپاره، کابل پوهنتون، **۱۳۵۷**ل کال.

۷- د ښاغلي ډزه: دا د مختار عوزوف رومان دی، چې په پښتو ژباړلی شوی، مسکو چاپ.

۸- د ادبیاتو اصطلاحي قاموس: کابل پوهنتون خپور کړی دی.

[1] دا لیکوال او دا څېرې: افضل ټکور، **۱۳۶۲**ل کال، **۲۲۲** مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډاکتره زرغونه زېور:

نوموړې هم له ډېرو کلونو راپدېخوا د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاده پاتې شوې او تراوسه د پوهندوی علمي رتبې ته رسېدلې ده، دغه اثار یې کښلي دي:

۱- د پښتو ژبې ګرامر، لومړۍ برخه (فونولوژي) لومړی چاپ، ۱۳۶۱ل کال، دویم چاپ، ۱۳۶۳ل کال ګستنر.

۲- پښتو ژبه کې د لرې او برې پښتونخوا د لهجې خصوصیات او د اجمل خټک ژبه، د ډاکترۍ تېزس، ناچاپ.[1]

۳- د پښتو ژبې نحوه: (ګستنرچاپ).

پوهندوی عبدالخالق رشید:

استاد عبدالخالق رشید تر ۱۳۵۸ل کال راهیسې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاد دی. دغه لاندې اثار یې تراوسه پورې لیکلي دي:

۱- پښتني لنډۍ: دا د پښتو لنډیو یوه کوچنۍ رساله ده، چې چاپ شوې ده.

۲- د پښتو ژبې تاریخي متون: یو درسي کتاب دی، چې په ګستنر ډول چاپ شوی دی.

۳- ډولۍ: د لنډو کیسو مجموعه ده، پر ۱۳۶۷ل کال د لیکوالو انجمن خپره کړې ده.

[1] دا لیکوال دا څېړې: افضل ټکور، ۱۳۶۲ل کال، ۲۰۳ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴- د پښتو هنري کره کتنې تاريخچه: پر ۱۳۶۹ل کال د ليکوالو انجمن خپور کړی دی.
۵- د خطر زنګ: ناچاپ.
۶- مخکښنه هيله: ناچاپ.
۷- مرسله (ناول):
۸- بارانونه او سېلابونه: ناچاپ.[1]
۹- استوګن او نا استوګن ادبي بهير: (د پوهندوی علمي ترفيع لپاره)، ناچاپ.
۱۰- کنګل ژمی، کنګل لاسونه (د لنډو کيسو مجموعه) دغه مجموعه د خوشال فرهنګي ټولنې له خوا پر ۱۳۷۳ل کال په پېښور کې چاپ شوې ده.

پوهنوال جلال الدين:

استاد جلال الدين خان هم له ډېرو کلونو راهيسې د ژبو او ادبياتو پوهنځي استاد دی، دغه اثار يې تر اوسه پورې ليکلي دي:
۱- پښتو مثنوي: ناچاپ، (د پوهندوی علمي ترفيع لپاره)
۲- د پښتو نظم شکلي ډولونه، (د پوهنوالۍ علمي ترفيع لپاره).

پوهنمل محمد رفيق:

[1] دا ليکوال او دا څېرې، افضل ټکور، ۱۳۶۲ل کال، ۱۹۴مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهنمل محمد رفیق له **۱۳۵۸**ل کال راهیسې د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاد دی. تراوسه یې دغه لاندې اثار لیکلي دي:

۱- وزن پوهنه، درسي نوټ، **۱۳۶۱**ل کال، ګستتنر.

۲- د بدیع علم څېړنه او اوډنه، درسي نوټ، **۱۳۶۲**ل کال، ګستتنر.

۳- ادبي فنون، درسي نوټ، **۱۳۶۳**ل کال، ګستتنر.

۴- قافیه، درسي نوټ، **۱۳۶۲**ل کال ګستتنر.

۵- د عبدالحی حبیبي د ژبنیو ادبي چاپي اثارو څېړنه، د پوهنیارۍ تیزس.

۶- د پښتو اوسني شعر سبک، د پوهنملۍ علمي ترفیع لپاره.

۷- د پښتو هنري نثر.

بخت میر وزیري:

بخت میر وزیری د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې استاد دی. تراوسه یې دغه لاندې لیکنې کړې دي:

۱- د وزیرو د لهجې مقایسه له معیاري لهجې سره (د ماسترۍ تیزس).

۲- د وزیرستان د وزیرو پېژندل، (د لیسانس دورې مونوګراف).

محمد صابر خویشکی:

(c) ketabton.com: The Digital Library

نومـوړی هـم لـه شـلو کلونـو راهیسـې د کابـل پوهنتـون د ژبـو او ادبیاتو پوهنځي استاد دی او تر دې وخته د پوهندوی علمي رتبې ته رسېدلی دی.
۱- په پښتو ادبیاتو کې ریالیزم. (د ماسترۍ تیزس).

بریالی باجوړی:

پوهنمل بریالی باجوړی له ۱۳۲۰ل کـال راهیسـې د ژبـو او ادبیـاتو پوهنځي د پښتو څانگې استاد دی. تر اوسه يې دغه اثار لیکلي دي:
۱- تښتېدلی خوب: د لنډو کیسو مجموعه ده، چې پر ۱۳۲۴ل کال د لیکوالو انجمن خپره کړې ده.
۲- منزلونـه: (تـدوین او سـریزه) د مصـري خـان خـاطر د شـعرونو مجموعه، ۱۳۲۵ل کال چاپ.
۳- گیلـې: د لنـډو کیسـو دویمـه مجموعـه، د قومونـو او قبـایلو وزارت له خوا چاپ شوې ده.
۴- سند ریز شفقونه: (تدوین او سریزه) د سیف الرحمن سلیم د شعرونو مجموعه ده، چې پر ۱۳۲۵ل کال د چاپ او خپرولو د دولتي کمېټې له خوا چاپ شوې ده.[1]
۵- د خـاطر د شـعر څېړنـه او تحلیـل لـه ژونـد لیـک سـره (د پوهنیارۍ تیزس).

[1] دا لیکوال او دا څېړې، افضل ټکور، ۱۳۲۲ل کال، ۵۹-۲۰ مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۶- د کوزې پښتونخوا د معاصر شعر ځانګړنې (د پوهنملی تيزس).
۷- زما د کلي لېوني بادونه (د خان بهادر حسرت د شعرونو مجموعه).
۸- د ناپښتو ځانګو لپاره د پښتو ژبې ګرامر او ادب، د آصف بهاند په ګډون.

احمد شاه وېښ:

احمد شاه وېښ له ۱۳۶۴ کال راهيسې د ژبو او ادبياتو پوهنځي د پښتو څانګې استاد دی. تراوسه د پوهنملی علمي رتبې ته رسېدلی دی، دا يې اثار دي:
۱- پښتو ازاد شعر، د پوهنيارۍ علمي رتبې ته، ناچاپ.
۲- د شعرونو لومړۍ مجموعه، ناچاپ.
۳- د شعرونو دويمه مجموعه، ناچاپ.
۴- د شعرونه درېيمه مجموعه، ناچاپ او هم يو شمېر نورې ادبي ټوټې او طنزونه.

لطيف بهاند:

پوهنيار لطيف بهاند هم د يو وخت لپاره د ژبو او ادبياتو پوهنځي استاد پاتې شوی دی. نوموړي تراوسه پورې دغه اثار کښلي دي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- ناول د ماه رخې: (د راحت زاخیلي)، دغه اثر په ۱۳۲۳ل کال کابل پوهنتون خپور کړی دی.

۲- د اشرف خان هجري منتخبات: دا د هجري د شعرونو منتخب دی، چې په ۱۳۲۴ل کال د اشرف خان هجري د علمي سیمینار په ویاړ د قومونو او قبایلو وزارت د نشراتو او فرهنګي چارو د ریاست له خوا چاپ شوی دی.

۳- د رڼا ناوې: د کوزې پښتونخوا د نامتو شاعرانو د شعرونو منتخب، لیکوالو انجمن، ۱۳۲۵ل کال.

۴- د پښتو ژبې ګرامر: دغه اثر په ۱۳۵۹ل کال د کابل پوهنتون له خوا چاپ او خپور شوی دی.

۵- څلور اورنۍ کلونه: دا د کورنیو چارو وزارت له خوا په ۱۳۲۵ل کال خپور شوی دی.

۶- د خیرالبیان منتخبات: پر ۱۳۲۱ل کال چاپ شوی دی.

۷- ریالیزم او د ریالیزم ضد (پښتو ژباړه) په ګستنرډول د قومونو او قبایلو وزارت د نشراتو او فرهنګي چارو د ریاست له خوا چاپ شوی دی.

۸- پل: د شعرونو مجموعه ده، چې په ۱۳۲۹ل کال د لیکوالو انجمن له خوا چاپ او خپره شوې ده.

۹- ماتې کړې: د کوزې پښتونخوا د نامتو شاعرانو د ازاد شعر منتخب، ناچاپ.

۱۰- د هنر ټولنپوهنه: ژباړه، ناچاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱- لس مقالې: د مقالو مجموعه، ناچاپ.[۱]

محمد آصف بهاند:

محمد آصف بهاند لـه ۱۳۲۵ل کـال راهیسـې د ژبـو او ادبیـاتو پـوهنځي د پښـتو څـانګې استاد دی. تراوسـه یـې دا لانـدې اثـار لیکلي دي:

۱- د پښتو ژبې ګرامر، دویم کتاب، د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د ناپښتو څانګو درسي کتاب.

۲- د پښتو ژبې ګرامر، دریم کتاب، د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د ناپښتو څانګو درسي کتاب.

۳- د پښـتو ادبیـاتو د لرغـونې دورې منظـوم متـون، د ژبـو او ادبیـاتو پـوهنځي د پښـتو څـانګې درسي کتـاب، ۳،۲،۱ ګستسـنر چاپ.

۴- د کوچنیانو ادبیات: د لیکوالو انجمن له خوا پر ۱۳۳۲ل کال کې چاپ شوی دی.

۵- شـعر د پښـتو د کلاسـیکو شـاعرانو لـه نظـره: د پوهنیـارۍ تیزس، ناچاپ.

۶- پښـتو ادبیـات لـه ۱۲۵۰ څخـه تـر ۱۲۹۷ پـورې، د لیسـانس مونوګراف، ناچاپ.[۱]

---

[۱] دا لیکوال او دا څېړې، افضل ټکور، ۱۳۶۲ل کال، ۷۵-۷۶ مخونه.
[۱] دا لیکوال او دا څېړې، ۱۳۶۲ل کال، ۸ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ژبو او ادبیاتو پوهنځي فارغان او د هغوی کتابونه

زلمی هېوادمل:

زلمی هېوادمل پر **۱۳۵۲**ل کال د ادبیاتو او بشري علومو پوهنځي د ژورنالیزم له څانګې څخه فارغ شوی دی او تراوسه پورې یې دغه لاندې اثار پښتو ادب ته وړاندې کړي دي.

الف- لیکنې: زاړه متون:

۱- حکایت رسول: د ارزاني روښاني یوه منظومه رساله ده، چې له څرګندونو او یادونو سره پر **۱۳۵۵**ل کال د وږمې مجلې له خوا چاپ شوې ده.

۲- د قلندر دېوان: ترتیب، سریزه او تعلیقات، **۱۳۵۲**ل کال چاپ، پښتو ټولنه.

۳- د سره غره ګلونه: د جانان هوتک او جان محمد کاکړ منتخبات او اثار دي (له حبیب الله رفیع سره یې په ګډه ترتیب کړي دي) د زېري کالنۍ لومړۍ ګڼه، **۱۳۵۷**ل کال چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴- اسماء الحسنی: میافقیرالله جلال ابادی (تدوین او د متن لاربنود) **۱۳۵۹**ل کال، کابل پوهنتون.
۵- فواید فقیرالله: (تدوین)، **۱۳۵۹**ل کال، کابل پوهنتون.
۶- د حاجي جمعه بارکزي دېوان: (سریزه او تدوین)، **۱۳۶۰**ل کال چاپ، پښتو ټولنه.
۷- د خانګل خلیل څو شعرونه: (تدوین، سریزه، لغتنامه او شرح)، **۱۳۶۰**ل کال، پښتو ټولنه.
۸- حسن و دل، مسافر مروت، (مقدمه، لغتنامه او فهرست)، **۱۳۶۱**ل کال، پښتو ټولنه.
۹- د عبدالحمید مومند دېوان: (سریزه، لغتنامه او فهرست)، **۱۳۶۱**ل کال، پښتو ټولنه.
۱۰- د خوشال منظومه بازنامه: (سریزه او فهرست)، **۱۳۶۲**ل کال، پښتو ټولنه.
۱۱- د خوشال فراقنامه: (شرح او تعلیق)، **۱۹۸۴**م کال، د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي چاپ.
۱۲- نافع المسلمین، نور محمد علي: (سریزه او تعلیق) **۱۳۶۳**ل کال، د کلتور دولتي کمېټې چاپ.
۱۳- د مست منتخبات: د ملا مست له سلوک الغزات او نورو رسالو څخه د ده د اثارو انتخاب (له سریزې او تعلیقاتو سره)، **۱۳۶۴**ل کال د علومو اکاډمۍ له خوا چاپ شوی دی.
۱۴- د سکندر خان خټک شمایل نامه او پند نامه: (سریزه، شرح او تعلیقات)، **۱۳۶۴**ل کال.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵- د شمس الفلک دېوان: پښتو اکاډمي، پېښور، **۱۹۹۳**م کال.

۱۶- د خوشال پارسي منثوره بازنامه: (سریزه، ترتیب، شرح او تعلیقات)، **۱۳۶۵**ل کال، خراسان مجله.

۱۷- رابعه او بکتاش: **۱۳۷۱**ل کال، پېښور چاپ.

۱۸- د واصل روښاني دېوان: (تدوین)، **۱۳۶۵**ل کال چاپ.

۱۹- رستم او سهراب: د ملا نعمت الله نوښاري د رستم او سهراب د متن چاپ ته برابرول له سریزې سره، **۱۳۶۱**ل کال، ناچاپ.

۲۰- د عبدالرحیم هوتک دېوان: د موجودو معلومو خطي او چاپي منتخبو نسخو له مخې چاپ ته تیارول.

۲۱- هدایت المبتدي: د پیرمحمد کاکړ د هدایت المبتدي د متن چاپ ته تیارول له سریزې او شرحې سره، ناچاپ.

۲۲- یاقوت السیر: د محقق العلما عبدالحق خروټي د یاقوت السیر د لومړي ټوک چاپ ته تیارول، پر **۱۳۶۰**ل کال چاپ شوی دی.

ب- د معاصرو ادبیاتو پر مجموعو کار:

۱- د غلام محی الدین افغان افکار او اثار: د سراج الاخبار له پاڼو څخه د غلام محی الدین افغان د اثارو راټولونه، د ده ژوند، اثارو افکارو په باب له یوې څېړنې سره، **۱۳۶۰**ل کال، د کابل پوهنتون چاپ.

۲- د عقیدت ګلونه: د ارواښاد محمد نواز خټک پر مزار د یوې مشاعرې د نظمونو ترتیب له سریزې سره، **۱۳۶۳**ل کال.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳- داغستان، راحت زاخیلي، (سریزه او راټولونه) د هېواد ورځپاڼې له خوا، ۱۳۲۳ل کال (د عبدالله بختاني خدمتګار مقدمه هم ورسره مله ده).

۴- د غني کلیات: (تدوین)، ۱۳۲۴ل کال، د قومونو او قبایلو وزارت د نشراتو ریاست.

۵- خوشال نامه: د مرحوم سرفراز خان عقاب د ځلورو لیکنو مجموعه له سریزې او تعلیق سره چاپ ته برابرول، پر ۱۳۲۵ل کال چاپ شوی دی.

۶- د کره کتنې ډولونه، د لیکوالو انجمن، ۱۳۷۰ل کال.

ج- د کتابپوهنې او ادبي تاریخ په باب اثار:

۱- فرهنګ زبان و ادبیات پښتو، ۱ ټوک، ۱۳۵۲ل کال چاپ، د ښوونې او روزنې وزارت.

۲- د محمد هوتک ژوند او مزار: ۱۳۲۲ل کال، د بایزید روښان پوهنتون.

۳- بیدیاني ګلونه: (تذکره)، ۱۳۲۲ل کال چاپ، پښتو ټولنه.

۴- د هند د کتابخانو پښتو خطي نسخې: د هند په کتابتونونو کې د پښتو د اثارو یوه ببلیوګرافي ده، له سریزې او تعلیقاتو سره، ۱۳۲۳ل کال، پښتو ټولنه.

۵- فرهنګ زبان و ادبیات پښتو، ۲ ټوک، ۱۳۲۵ل کال، د چاپ او خپرولو دولتي کمېټه.

۶- فرهنګ زبان و ادبیات پښتو، ۳ ټوک، کابل چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷- پــه هنــد کــې د پښــتو ادبیــاتو د ایجــاد او ودې پړاوونــه، ۱۳۷۰/۱۳۷۳ل کال چاپ، پېښور.

۸- د پښـتو د ادبـي تـاریخ خطـي منـابع: (د تاشـکند ، دوشـنبې، ماسـکو ، لیننګـراد او ایـران) پـه کتـابتونونو کـې د پښـتو خطـي فهرست، د ۱۳۶۲ل کال په نشراتي پلان کې شامل و.

۹- د پښـتو شـاعرانو تـذکره: هېوادمـل صـیب وایـي: ((دا تـذکره اوس زما تر کار لاندې ده، نوم مې ورتـه نـه دی خوښ کړی، د چاپ او خپرونو د دولتي کمېټې د ۱۳۶۲ل کال په نشراتي پلان کې شـامل وه)).

۱۰- د جاج په تله: د قومونـو او قبـایلو وزارت د نشـراتو د ریاست له خوا ، ۱۳۶۵ل کال چاپ.

د- د مقــالو مجمــوعې چــې ښــاغلي هېوادمــل راټولې کړې دي:

۱- د پښتو ټولنې تاریخچه: پر ۱۳۵۲ل کال د پښتو ټولنې لـه خـوا چاپ شوی دی.

۲- تاریخي پلټنې: پر ۱۳۵۷ل کال دعلومو اکاډمۍ لـه خـوا چـاپ شوی دی.

۳- امیرعلـي شـېر نـوایي: د نومـوړي پـر ژونـد او اثـار د مقـالو مجموعه، ۱۳۶۰، پښتو ټولنه.

۴- د افغـان یـاد: د غـلام محی الـدین افغـان د مړینـې د شـپېتمې کالیزې په درنښت د مقالو مجموعه، ۱۳۶۰ل کال، کابل پوهنتون.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- شیخ بوستان بریڅ: د شیخ د څلورم سوم تلین په مناسبت مقالې، ۱۳۶۰ل کال، د اطلاعاتو او کلتور وزارت.

۶- د الفت یاد: د استاد الفت د پنځم تلین په مناسبت د مقالو مجموعه، ۱۳۶۱ل کال، د قبایلو وزارت خپرونه.

۷- د زرغونې یاد: د مقالو مجموعه (تدوین)، ۱۳۶۲ل کال، پښتو ټولنه.

۸- د محمد هوتک یاد: د محمد هوتک د نمانځنې د غونډې په ویاړ د مقالو مجموعه، ۱۳۶۲ل کال، پښتو ټولنه.

۹- د نوري یاد: د محمدګل نوري د لسم تلین په ویاړ د مقالو مجموعه، ۱۳۶۲ل کال، پښتو ټولنه.

۱۰- د راحت یاد: د نوموړي د زوکړې د سلمې کلیزې په ویاړ د مقالو مجموعه، ۱۳۶۳ل کال، کابل پوهنتون.

۱۱- د استاد یاد: د علامه لوی استاد پوهاند حبیبي د مړینې په مناسبت د مقالو مجموعه، ۱۳۶۴ل کال، پښتو ټولنه.

۱۲- د امیر کروړ یاد: د امیر کروړ سوري د دولس سوه پنځوسم تلین په مناسبت مقالې، ۱۳۶۴ل کال چاپ.

۱۳- د ننګونو شاعر: د ارواښاد محمد اکبر خادم د زوکړې د سلمې کالیزې په مناسبت مقالې، ۱۳۶۴ل کال چاپ.

۱۴- غني او اجمل: د نوموړو د زوکړې د کلیزو په مناسبت مقالې، د قبایلو وزارت، ۱۳۶۵ل کال چاپ.

۱۵- تاریخ مرصع د څېړنو په بهیر کې: کابل پوهنتون، ۱۳۶۶ل کال چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲- د حمزه یاد: د قومونو او قبایلو وزارت د نشراتو او فرهنګي چارو ریاست، ۱۳۶۹ل کال چاپ.

۱۷- د عبدالحمید مومند یاد: د پښتو څېړنو نړیوال مرکز، ۱۳۶۵ل کال چاپ.

ح- د نورو پر اثارو مقدمې:

۱- فولکوري مرغلرې: مولف یې عبدالکریم پتنګ دی او هېوادمل پرې یوه اوږده سریزه کښلې، ۱۳۵۲ل کال چاپ.

۲- د خلکو تجربې: دا اثر هم ښاغلي پتنګ لیکلی چې هېوادمل صیب پرې اوږده سریزه کښلې، کابل پوهنتون، ۱۳۵۷ل کال.

۳- پښتو روزنه: د استاد بېنوا اثر دی، د هېوادمل (۳۸) مخه مقدمه یې په پیل کې راغلې ده، ۱۳۵۷ل کال چاپ.

۴- نوموړکي مورخین: د لوی استاد حبیبي صاحب اثر دی، د هېوادمل پر سریزه، کابل پوهنتون، ۱۳۵۹ل کال چاپ.

۵- د غرونو څوکې: مولف یې عبدالکریم پتنګ دی، په (۵۰) مخونو کې هېوادمل پرې سریزه کښلې ده، کابل پوهنتون، ۱۳۵۹ل کال چاپ.

۶- غرنۍ سندرې: د ښاغلي (م،ع،غ) اثر دی، هېوادمل پرې (۷۰) مخه سریزه کښلې ده، پښتو ټولنه، ۱۳۶۰ل کال.

۷- قصې او افسانې: د سلیمان لایق اثر دی، هېوادمل پرې سریزه کښلې ده، پښتو ټولنه، ۱۳۶۱ل کال چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸- د ښکارندوی غوري پر قصیده مشاعره: د استاد الفت ټولونه ده، هېوادمل پرې سریزه کښلې، ۱۳۲۲ل کال چاپ.

۹- اریایي، پارسي، پښتو ویرنې: د استاد بېنوا اثر دی، هېوادمل پرې سریزه کښلې، پښتو ټولنه، ۱۳۲۲ل کال چاپ.

۱۰- د رضواني منتخب نثرونه: ښاغلي ځدراڼ ټول کړي دي، هېوادمل پرې سیزه کښلې، پښتو ټولنه، ۱۳۲۲ل کال.

۱۱- د خوشال په باب د خارجي پوهانو اثارو ته ژوره کتنه: د استاد کامل مومند د یو اثر پښتو ژباړه ده، چې ډګروال کریمي ترسره کړې ده، هېوادمل پرې سریزه کښلې ده، پښتو ټولنه، ۱۳۶۳ل کال چاپ.

۱۲- امیرکروړ سوري اور چند پښتو شاعران: د اردو رساله ده ښاغلي متین چاپ ته تیاره کړې ده، هېوادمل پرې سریزه کښلې ده، د قومونو قبایلو وزارت، ۱۳۶۳ل کال چاپ.

یادونه: پر ۷، ۶، ۵، ۴، نومره کتابونو چې د هېوادمل کومې سریزې راغلي، بې نومه چاپ شوي دي، پر ۱۱، ۱۰، ۹، ۸ او ۱۲ نومرو کتابونو چې کومې سریزې راغلي په پای کې د امیرکروړ سوري د بین المللي سیمینار د علمي سکرتریت امضا لیدل کېږي دا ځکه چې ددغه سیمسینار علمي سکرتر ښاغلی هېوادمل و.

۱۳- د هجري منتخبات: لطیف بهاند تدوین کړی، هېوادمل پرې سریزه کښلې، ۱۳۶۴ل کال چاپ.

۱۴- د زنځیرونو شاعر: زرین انځور لیکلی او هېوادمل پرې سریزه کښلې، پښتو ټولنه، ۱۳۶۴ل کال چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵- د پټې خزانې پر څلورم چاپ يوه مقدمه (د کتابپوهنې) ، **۱۳۵۷**ل کال، کابل پوهنتون.

د هېوادمل صيب د سريزو يادون مې ځکه وکړ چې دده سريزې هم د يوې رسالې يا کتابګوټي، په انډول او تناسب دي.

ط- د شفاهي ادبياتو او فولکور په باب ليکنې:

۱- په ولسي شعرونو کې اړونه: دا رساله په فولکور مجله کې پرله پسې نشر شوې ده، **۱۳۵۲**ل کال.

۲- پښتو سندرې د تاريخ د يوې منبع په توګه: د دې رسالې څو برخې متفرقې چاپ شوي دي، **۱۳۵۲**ل کال.

۳- ولسي سندرې: لومړی ټوک يې پر **۱۳۶۱**ل کال د پښتو ټولنې له خوا چاپ شوی دی، په دې مجموعه کې د ۲۲۰ په شاوخوا کې سندرې له مقدمې او تعليقاتو سره راغلي دي.

۴- په پښتني فولکور کې د تصنيف مسأله: ددې رسالې لنډيز د جاج په تله نومي اثر کې چاپ شوی دی.

۵- د پښتني فولکور ټولونې ربړې: ددې رسالې لنډيز (د افغان ياد) نومي مجموعه کې چاپ شوی دی.

۶- پښتني هنداره: د ختيز ولايت (لغمان) دودونه دي (له زانګو ترهديرې) چاپ ته تياره ده.

۷- ولسي سندرې: دويم ټوک، **۱۳۶۶**ل کال چاپ.

۸- پښتو ځانتني ادب او موسيقي: دا د مرحوم جلالي يوه رساله ده، چې هېوادمل پرې يوه هراړخيزه مقدمه او حاشيه ليکلې او اصلي متن يې هم ايډېټ کړی او چاپ ته تيار کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ی- ژباړې:

۱- د پټې خزانې د دریم چاپ د مقدمې پښتو ژباړه: لوی استاد حبیبي په پارسي کښلې او هېواد مل په پښتو ژباړلی او پر **۱۳۵۴**ل کال د پټې خزانې د دریم چاپ په سریزه کې چاپ شوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده او ژباړه یې پر **۱۳۵۷**ل کال د څلورم چاپ د سریزې په توګه راغلې ده، کابل پوهنتون چاپ.

۲- د بوعلي سینا ژوند لیک: دا د (زنده گی نامه بوعلي سینا) پښتو ژباړه ده، چې لوی استاد حبیبي یې پارسي متن ترتیب کړی او پښتو ژباړه یې هېوادمل کړې ده، اصل پارسي متن او پښتو ژباړه یې پر **۱۳۵۹**ل کال د علومو اکاډمۍ له خوا چاپ شوې ده.

۳- د میا فقیرالله ژوند لیک: دا رساله هم د (شناخت نامهٔ فقیرالله) پښتو ژباړه ده، پارسي متن یې استاد حبیبي تهیه کړی دی. **۱۳۵۹**ل کال، کابل پوهنتون چاپ.

۴- امیرکروړ او دده کورنۍ: دا رساله د (امیر کروړ و دودمان او) پښتو ژباړه ده، چې لوی استاد حبیبي په پارسي ژبه کښلې ده، دا ژباړه له پارسي متن او انګرېزي ژباړې سره یوځای پر **۱۳۶۱**ل کال د علومو اکاډمۍ له خوا چاپ شوې ده.

۵- متن پوهنه: هېوادمل د متن پوهنې او نسخه پوهنې د بېلابېلو څانګو په باب له اردو ژبې څخه تر شلو زیاتې مقالې راژباړلې دي، چې په کابل مجله، عرفان مجله، کتاب مجله او زېري جریده کې نشر شوې دي.

۶- د ملتان لودي شاهي کورنۍ: د لوی استاد حبیبي یوه اردو رساله ده، چې هېوادمل یې لنډیز په پښتو ژباړلی دی.

۷- خوشال خان خټک: دا ژباړه د ننګرهار مجلې په څو ګڼو کې خپره شوې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸- د شوروي د مطبوعاتو سیستم: د پوهاند حبیب الرحمن هاله د پوهندوی اثر، پښتو ژباړه. د لیسانس دورې مونوګراف، ۱۳۵۲ل کال.

ک- مقالې:

هېوادمل تر او سه پورې تر دوو سو زیاتې اخباري او تحقیقي مقالې کښلې، چې دغو لاندې خپرونو کې خپرې شوي دي: اصلاح، هېواد، جمهوریت، ژوندون، (پخوانی، اوسنی) وږمه، پلوشه، اریانا، کابل، زېری، ننګرهار مجله، کندهار مجله، پکتیا مجله، کتاب، عرفان، فولکور او خراسان.

ل- تخلیقي اثار:

۱- بېوزلي ګوجر (لنډه کیسه) وږمه مجله، ۱۳۵۰ل کال، ۲ ګڼه.

م- د کتابونو چاپ.

کومو موسسو ته چې هېوادمل کتابونه چاپ کړي دي دا دي:

۱- بایزید روښان پوهنتون: درې کتابونه.

۲- د اطلاعاتو او کلتور وزارت او کلتور کمېټه: درې کتابونه.

۳- د قومونو او قبایلو وزارت: دېرش کتابونه.

۴- پښتو ټولنه او د علومو اکاډمۍ: تر اتیاوو زیات کتابونه او رسالې.

۵- کابل پوهنتون: دېرش کتابونه.

۶- د هېواد ورځپاڼه: دوه کتابونه.

۷- د چاپ او خپرونې دولتي کمېټه: دوه کتابونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول تر (۱۲۰) څخه زيات بېلابېل عنوانه کتابونه.

ن- د جغرافيا په باب څېړنې:

۱- د لغمان اقتصادي جغرافيا: دا رساله پر ۱۳۵۱ل کال د ننګرهار ورځپاڼې د يوې مياشتې په ګڼو کې پرله پسې نشر شوې ده.

۲- د لغمان تاريخي جغرافيا: دا رساله پر ۱۳۶۴ل کال د کابل پوهنتون د اجتماعي علومو د پوهنځي له خوا چاپ شوې ده.[1]

۳- د ننګرهار تاريخي جغرافيه: پر ۱۳۶۷ل کال د کابل پوهنتون له خوا چاپ شوې ده.

خالد روښان:

نوموړی د ادبياتو پوهنځي فارغ دی او د لسو په شاوخوا کې اثار يې ليکلي دي. روښان خپل اثار په انګرېزي او تر هغې وروسته په پارسي ژبه ليکلي دي. دلته به يې د پښتو اثر يادونه وکړو:

۱- د شېرشاهي پېښه (پښتو ډرامه).[2]

محمد حسن ساپی:

محمد حسن ساپی هم د ادبياتو پوهنځي ليسانسه فارغ التحصيل دی او ددغو اثارو نومونه يې موږ ته د مطبوعاتو له لارې رارسېدلي دي:

---

[1] دا ليکوال او دا څېړې، افضل ټکور، ۴۴۹-۴۲۳ مخونه.
[2] اوسنی ليکوال، لومړی ټوک، ۵۱۳مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- سلطان شهاب الدين غوري: (د ليسانس دورې مونوګراف).
۲- دتاريخ په باره کې: د ادبياتو پوهنځي له خوا په ۱۳۷مخونو کې پر ۱۳۳۸ل کال چاپ شوی.
۳- بريښنا: د بريښنا په باب يوه رساله ده، چې له انګريزي څخه ژباړل شوې ده.[1]

محمد ظاهر افق:

دی هم د ادبياتو پوهنځي فارغ التحصيل دی او تراوسه يې دا لاندې اثار ليکلي دي:
۱- ليک نښې:
۲- هنر او ښکلا پېژندنه:

سليمان لايق:

ښاغلی لايق هم د ژبو او ادبياتو پوهنځي فارغ دی، اثار يې دادي:
۱- کېږدۍ: د شعرونو مجموعه، چاپ.
۲- چونغر: د شعرونو مجموعه، چاپ.
۳- ساحل: د شعرونو مجموعه، چاپ.
۴- يادونه او درمندونه: د شعرونو مجموعه، د اطلاعاتو او کلتور وزارت، ۱۳۵۷ل کال.

[1] اوسنی ليکوال، دويم ټوک، ۲۰۴مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالرحيم هاتف:

ښاغلی هاتف هم له ژبو او ادبياتو پوهنځي څخه فارغ شوی دی، پښتو اثار يې دادي:

۱- د حميد ماشوخېل احوال او اشعار: ناچاپ.

۲- د روزنې د نفسياتو اساس: ناچاپ.[۱]

عبدالقدوس تندر:

د ادبياتو له پوهنځي فارغ شوی دی او د (مينې سوغات) په نوم يې د لنډو کيسو يوه مجموعه ليکلې ده، چې تراوسه چاپ شوې نه ده.

محمد اسماعيل زاهل:

د ادبياتو له پوهنځي څخه فارغ شوی دی او د (کلي ژوند) په نوم يې يو اثر ليکلی دی، چې تراوسه چاپ شوی نه دی.

محمد زرين انځور:

پر **۱۳۵۲**ل کال کې د ژبو او ادبياتو د ژورناليزم له څانګې څخه فارغ شوی او دا لاندې اثار يې ليکلي دي:

۱- دا سرونه او دا رسمونه: د لنډو کيسو مجموعه، **۱۳۶۳**ل کال، د ليکوالو انجمن.

---

[۱] اوسني ليکوال، دويم ټوک، **۱۳۵۰-۱۳۵۱** مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- د غـزل پـه اننګـو کـې: (تـدوین او سـریزه)، ۱۳۶۴ل کـال، د قومونو او قبایلو چارو وزارت د نشراتو او فرهنګي چارو ریاست.

۳- د شریف دېوان: راټولونه او سریزه، ۱۳۶۳ل کال، کتاب مجله.

۴- اشرف خان هجري د زنځیرونو شاعر: ۱۳۶۴ل کال، د علومو اکاډمي.

۵- اباسین کیسې کوي: (تدوین او سریزه)، ۱۳۶۴ل کال، د لیکوالو انجمن.

۶- شعرونه او نقدونه: ۱۳۶۵ل کال، د لیکوالو انجمن.

۷- د افغانستان د ژورنالیزم مخکښان: ۱۳۶۵ل کال، د چاپ او خپروني دولتي کمېټه.

۸- د مهدي داستاني کلیات: (تدوین او سریزه) د لیکوالو انجمن.[۱]

۹- ترورمۍ: د لنډو کیسو مجموعه، پېښور چاپ.

۱۰- د ثور په تراژیدي کې ادبیات...

۱۱- زمور د کلي پانې: د لنډو کیسو مجموعه، پېښور چاپ.

۱۲- د پښتو کیسو تاریخ: په دوه ټوکه کې، ناچاپ.

نورالله ولسپال:

نوموړی هم د کابل پوهنتون له ادبیاتو پوهنځي څخه پر ۱۳۵۱ل کال فارغ شوی، اثار یې دادي:

[۱] دا لیکوال او دا خبرې، ۳۳-۳۴ مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- د خوشال کلیات: ۱،۲، ۳ ټوکونه تیارول او چاپ ته برابرول (ګډه پروژه) لومړی ټوک یې پر ۱۳۵۸ل کال چاپ شوی دی.
۲- د عبدالقادر خان ختک دیوان.[۲]

عزیزي تحریک:

عزیز تحریک د ادبیاتو پوهنځي له انګلیسي څانګې څخه فارغ شوی دی او تراوسه یې دغه لاندې اثار لیکلي دي، خو د مجموعې په شکل نه دي چاپ شوي:
۱- رنګینه شعرونه، د شعرونو مجموعه.
۲- اوښتون: د شعرونو مجموعه.
۳- انقلابي تحفه: د شعرونو مجموعه.
۴- د اوښکو باران: د شعرونو مجموعه.[۱]
۵- الینګاري شاعران: (ادبي تذکره).

شاه محمود حسین:

شاه محمود حسین د ادبیاتو پوهنځي له تاریخ څانګې نه فارغ شوی دی، نوموړي په پښتو او دري ژبو یو شمېر اثار لیکلي، پښتو اثار یې په دې ډول دي:

---

[۲] دا لیکوال او دا څېړې، ۴۱-۴۲ مخونه.
[۱] دا لیکوال او دا څېړې، ۹۸ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- د هیلو غوټۍ: (د شعرونو مجموعه)، **۱۳۲۳**ل کال، د لیکوالو انجمن.

بسم الله حقمل:

نوموړی هم د ادبیاتو پوهنځي فارغ التحصیل دی، اثار یې په دې ډول دي:

۱- لنډې کیسې: دا رساله د افغانستان د علومو اکاډمۍ له خوا خپره شوې ده.

۲- د ځارندوی غږ: دا رساله پر **۱۳۲۲**ل کال کې د ځارندوی مجلې له خوا چاپ شوې ده.

۳- حماسه هستوونکي: دا رساله هم د ځارندوی مجلې له خوا خپره شوې ده.

۴- د خوست د خلکو اتنوګرافیک جوړښت، ناچاپ.

۵- ورکه دې وي وسله او جنګ: ناچاپ.

۶- هغه انسان چې د ځان دښمن دی: ناچاپ.

۷- د شعرونو مجموعه: ناچاپ.[1]

عبدالرحیم ځدراڼ:

ځدراڼ هم د ادبیاتو پوهنځي فارغ دی، تراوسه یې یو شمېر اثار لیکلي دي:

---

[1] دا لیکوال او دا څېرې، ۱۲۸ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- په خارج کې پښتو څېړونکي: **۱۳۶۵**ل کال، پښتو ټولنه.
۲- روهیله پښتانه: **۱۳۵۷**ل کال، پښتو ټولنه.
۳- په ملي ازادي بښونکو نهضتونو کې د ښځو برخه: پر **۱۳۵۴**ل کال په کابل مجله کې په پرله پسې توګه چاپ شوې ده.
۴- د شعر او شاعرۍ په باب یې یوه رساله هم پر **۱۳۵۲**ل کال د کابل مجلې له لارې چاپ شوې ده.
۵- شېرشاه افغان: دغه رساله پر **۱۳۵۷**ل کال په زېري کالنۍ مجله کې چاپ شوې ده.
۶- د شرق د تمدن تاریخ: پر **۱۳۶۴**ل کال یې ژباړلی او د ادبیاتو پوهنځي د درسي کتاب په توګه د کابل پوهنتون له خوا چاپ شوی دی.
۷- د ادب مطالعه: دا د لیکوال ژباړل شوی اثر دی، د قومونو او قبایلو وزارت چاپ.
۸- د رضواني منتخب نثرونه: د افغانستان د علومو اکاډمۍ چاپ.
۹- پښتو-پښتو تشریحي قاموس، ګډه پروژه، د افغانستان د علومو اکاډمۍ چاپ.
۱۰- پښتو کلي، درېیم، څلورم او پنځم ټوک کې یې هم له یو درې کسیز هئیت سره کار کړی دی.
۱۱- خوشال او د هغه ادبي کورنۍ: ژباړه، د کابل مجلې له لارې چاپ شوی دی.
۱۲- د ملا لتاړ دیوان: په کابل کې چاپ شوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳- نژادي توپير: ناچاپ.
۱۴- د نړۍ د غوره ليکوالانو او ادبياتو معرفي: ناچاپ.
۱۵- مادي او معنوي کلتور: ناچاپ.
۱۲- د لنډې کيسې فني او تخنيکي خواوې، پر دې سربېره يې يو شمېر ليکنې او مقالې هم د هېواد په مطبوعاتو کې چاپ شوي دي.[1]

سهراب ديدار:

ديدار پر ۱۳۵۲ل کال له پښتو څانګې څخه فارغ شوی دی، اثار يې دادي:

۱- د لنډو کيسو مجموعه، ناچاپ.
۲- د فولکوري کيسو مجموعه، ناچاپ.
۳- ولسي لوبې: ناچاپ.[1]

داد محمد راسا:

راسا پر ۱۳۲۴ل کال د ادبياتو له شپې پوهنځي څخه فارغ شوی دی او د (رڼا استازی) په نوم يې د شعرونو يوه مجموعه خپره شوې ده.

محمد نعيم سالارزی:

---

[1] دا ليکوال او دا څېړې، ۱۲۳-۱۲۴مخونه.
[1] دا ليکوال او دا څېړې، ۱۷۲مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سالارزی پر **۱۳۴۲**ل کال له ادبیاتو پوهنځي څخه فارغ شوی دی او دا لاندې اثار یې لیکلي دي:

۱- پښتو-پښتو تشریحي قاموس، ګډه پروژه، پنځه ټوکه، ۳ ټوکه چاپ شوی دی.

۲- شیخ ملي او د ځمکو وېش: **۱۳۲۳**ل کال، د قومونو او قبایلو وزارت چاپ.

۳- د خوشال فرهنګ: **۱۳۲۵**ل کال چاپ.

۴- پخوانیو پښتو چاپي دېوانونو کې متلونه او اصطلاحات، د کابل مجلې له لارې په متفرق ډول خپور شوی دی.[1]

محمد اسماعیل سړه بن:

سړه بن پر **۱۳۴۵**ل کال له ادبیاتو پوهنځي څخه فارغ شوی دی او دغه اثار یې تر اوسه پورې پښتو ادب ته وړاندې کړي دي:

۱- د خوشال رباعیات: چاپ.

۲- د دولت لواڼي دېوان، چاپ.

۳- د خوشال خټک دېوان لومړی او دویم ټوک، چاپ.

۴- پښتو لنډۍ، چاپ.

۵- فولکوري طب، چاپ.

۶- د خوشال خټک فرهنګ، چاپ.

[1] دا لیکوال او دا څېړې، ۲۳۰مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷- د پښتو ادب په تاریخ کې د اخوند درویزه او دده د پیروانو ادبي مقام، چاپ.

۸- د اماني دورې ریفورمونه، چاپ.[۱]

نورمحمد سهیم:

سهیم پر **۱۳۵۵**ل کال د کابل پوهنتون د ادبیاتو پوهنځي د ژورنالیزم له څانګې څخه فارغ شوی دی، اثار یې په دې ډول دي:

۱- د څراغ ارمان: د لنډو کیسو مجموعه، **۱۳۶۴**ل کال، د لیکوالو انجمن.

۲- په پښتو لنډو کیسو کې ریالیستیکي افکار، چاپ.

۳- څلور مقالې پر فردوسي او شهنامه (ژباړه).

۴- د محمد رسول د جغتو د دیوان تحقیقي متن، ناچاپ.

۵- د برې پښتونخوا او سنیو لنډو کیسو ته کره کتنه، ناچاپ.

۶- په پښتو او سني شعر کې د نوښت مسئله، **۱۳۶۹**ل کال، د لیکوالو انجمن.[۲]

شریفه شریف:

نوموړې پر **۱۳۵۴**ل کال د کابل پوهنتون له ادبیاتو پوهنځي فارغه شوې ده، دغه اثار یې لیکلي دي:

---

[۱] دا لیکوال او دا څېړې، **۲۴۳**مخ.

[۲] دا لیکوال او دا څېړې، **۲۲۲**مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- د ژوند انځور (د پښتو د نثر او شعر منتخب)، **۱۳۵۲ل** کال، پښتو ټولنه.

۲- د لنډې کیسې تیوري (ژباړه).[۱]

محمد نبي صلاحي:

صلاحي پر **۱۳۶۱ل** کال له ادبیاتو پوهنځي څخه فارغ شوی او اثار یې دادي:

۱- نوې ادبي تیوري، پر **۱۳۶۹ل** کال د علومو اکاډمۍ له خوا چاپ شوې ده.

۲- ادبي ګلشن (شعرونه او مقالې) ناچاپ.

۳- د حافظ کانی، د لنډو کیسو مجموعه.

۴- په پښتو شعر کې د انځور مسئله: ناچاپ.[۲]

فرهاد ظریفي:

ظریفي پر **۱۳۵۲ل** کال له ادبیاتو پوهنځي څخه فارغ شوی، اثار یې دادي:

۱- حیات افغاني: لطیف طالبي او ظریفي په ګډه ژباړلی، د قومونو او قبایلو وزارت چاپ.

---

[۱] دا لیکوال او دا څېړې، ۲۸۱مخ.

[۲] دا لیکوال او دا څېړې، ۳۰مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- د غازي امان الله خان سقوط، له اردو نه په پښتو ژباړل شوی دی.

۳- د صفاري کورنۍ تر مشرۍ لاندې د افغانستان د خلکو د ازادۍ غوښتلو مبارزه، (رساله) ناچاپ.

۴- همدا ډول یې د پکتیا د دودونو په باب یو څه معلومات راټول کړي دي، چې تراوسه لا چاپ شوي نه دي.[1]

محمد عیان عیان:

عیان پر ۱۳۴۹ل کال د ادبیاتو پوهنځي د ژورنالیزم له څانګې څخه فارغ شوی دی، اثار یې په لاندې ډول دي:

۱- علمي سوسیالیزم: په پښتو یې ژباړلی او تر ۱۳۵۷کال د مخه چاپ شوی دی.

۲- چپه کنښ: یوه کیسه ده، چې پر ۱۳۵۷ل کال چاپ شوې او په روسي ژبه ژباړل شوې ده.

۳- کوچۍ: د لنډو کیسو مجموعه ده، چې پر ۱۳۶۴ل کال د لیکوالو انجمن له خوا خپره شوې ده.

۴- د ډیالکتیکي ماتریالیزم لنډ کورس په نوم یې یو اثر هم ژباړلی، چې تراوسه چاپ شوی نه دی.[1]

غوټۍ خاورې:

[1] دا لیکوال او دا څېړې، ۳۲۰ مخ.
[1] دا لیکوال او دا څېړې، ۳۲۲مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوټۍ خاورې پر ۱۳۶۲ل کال د کابل پوهنتون له ادبیاتو پوهنځي څخه فارغه شوې او دا یې اثار دي:

۱- د ننګرهار نکلونه، چاپ.

۲- د پښتو په شفاهي ادب کې شکل او مضمون.[۱]

عاشق الله فریاد:

فریاد پر ۱۳۶۴ل کال د ژبو او ادبیاتو له شپې پوهنځي څخه فارغ شوی دی، اثار یې په دې ډول دي:

۱- ډیوې: د شعرونو مجموعه، د لیکوالو انجمن چاپ.

۲- د چاربیتو د پیدا ینښت او جوړښت په باب یې تحقیقي څېړنه هم کړې ده، چې تر اوسه چاپ شوې نه ده.

۳- د لغمان د ځینو شاعرانو شعرونه یې هم راټول او د مجموعې په شکل ترتیب کړي دي.[۲]

محمد اکبر کرګر:

کرګر پر ۱۳۵۲ل کال د ادبیاتو پوهنځي له فلسفې څانګې څخه فارغ شوی دی او تر اوسه یې لاندې اثار ټولنې ته وړاندې کړي دي:

۱- کیسې او حماسې (څېړنه او ژباړه)، چاپ.

۲- د اګست یو د برشمه یا بلشویکا: چاپ.

۳- شپې: د لنډو کیسو مجموعه، ۱۳۶۴ل کال چاپ.

۴- لیننیزم په تیورۍ او عمل کې (ژباړه) چاپ.

---

[۱] دا لیکوال او دا څېړې، ۳۳۰ مخ.

[۲] دا لیکوال او دا څېړې، ۳۲۴-۳۲۷مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- غني د شګو په محل کې: **۱۳۶۵**ل کال چاپ.
۶- څو ادبي يادونې، **۱۳۶۶**ل کال چاپ.
۷- سينده ځه، سينده بهېږه، د لنډو کيسو مجموعه، چاپ.
۸- استتيک مقولې، چاپ.
۹- په حالنامه کې د بايزيد روښان عرفاني افکار، چاپ.
۱۰- د ثور انقلاب او د ملي او قبايلي مسايلو مقدماتي څېړنه، ناچاپ.
۱۱- د پښتو ګړنې يا اصطلاحات، ناچاپ.
۱۲- منځنۍ پېړۍ او سکولاستيکي افکار، ناچاپ.[1]

فضل الهي ګران:

ګران پر ۱۳۶۰ل کال د ادبياتو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغ شوی دی، اثار يې دادي:

۱- د هيلو ګودرونه: دشعرونو مجموعه، د ليکوالو انجمن.
۲- د برېښنا پړک: ناچاپ.
۳- افغاني غورځنګ، ناچاپ.
۴- د ننګرهار غږ: ناچاپ.
۵- شنې لوخوړې: ناچاپ.
۶- لګېدلی اور: ناچاپ.
۷- سرې سکروټې: ناچاپ.

[1] دا ليکوال او دا څېړې، **۳۵۹**مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸- د خپګان ځپې: ناچاپ.
۹- د پيوستون نغمې: ناچاپ.
۱۰- د ګران شاهيکوټي شاعري (حالنامه).
۱۱- لاسنيوی.
۱۲- د شاهيکوټ دودونه او رواجونه.
۱۳- د پښتنو د تاريخ ميتودولوژي.[۱]

ميراحمد ګوربز:

نوموړی پر **۱۳۴۸**ل کال له ادبياتو پوهنځي څخه فارغ شوی او (د ګوربزو نکلونه) په نوم يې اثر ليکلی، چې د افغانستان د علومو اکاډمۍ له خوا خپور شوی دی.

عبدالمتين متين:

متين پر **۱۳۴۵**ل کال له ادبياتو پوهنځي څخه فارغ شوی او دغه لاندې اثار يې ټولنې ته وړاندې کړي دي:
۱- د کامګار خټک ديوان انتقادي متن: **۱۳۵۸**ل کال چاپ.
۲- د خوشال کليات لومړی ټوک: **۱۳۵۸**ل کال چاپ.
۳- د خوشال خان خټک سواتنامه.
۴- د خوشال خان خټک دستارنامه.

[۱] دا ليکوال او دا څېړې، ۳۷۱مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- امیر کروړ او ر چند شاعران، یوه کوچنۍ رساله ده، چې د نوموړي په زیار چاپ شوې ده.[۱]

کمال الدین مستان:

مستان پر ۱۳۶۴ل کال د ژبو او ادبیاتو له شپې پوهنځي څخه فارغ شوی دی، دغه یې اثار دي:

۱- ولسي پانګه: د فرهنګ مجلې له لارې خپره شوې ده.

۲- ولسي شاعران: د هنر مجلې له لارې یې ځینې ولسي شاعران معرفي کړي دي.

۳- د خوږ ژبي شاعر بهايي جان ژوند لیک: د رسالې په شکل چاپ شوی دی.

۴- توفان: دګورکي د لنډو کیسو ژباړه ده، ۱۳۶۳ل کال چاپ.

۵- د لمر شغلو ته: د شعرونو لومړۍ مجموعه، چاپ.

۶- د شهادت پانې: د شعرونو دویمه مجموعه، چاپ.

۷- زما پوهنځی: د ګورکي د یو اثر ژباړه ده، چې چاپ شوی دی.[۱]

نصرالله خان ناصر:

---

[۱] دالیکوال او دا څېړې، ۳۹۸ مخ.

[۱] دا لیکوال او دا څېړې، ۳۹۸مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوموړی پر **۱۳۵۷**ل کال د ادبیاتو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغ شوی دی او (د پښتني فولکور د ترجمو تاریخي سیر ته یوه کتنه) تر نامه لاندې یو اثر لیکلی چې چاپ شوی نه دی.

نظري اریانا:

له ادبیاتو پوهنځي فارغ شوی دی او تراوسه یې د (لیکوال) په نامه یو اثر په پښتو ژبه ژباړلی دی او چاپ کړی دی.

تاج محمد یاري:

نوموړی د ژبو او ادبیاتو له شپې پوهنځي څخه فارغ شوی دی او د (ستوری او سیوری) تر نامه لاندې یې د شعرونو یوه مجموعه د لیکوالو د انجمن له خوا چاپ شوې ده.

سید الشاه پولاد:

نوموړی پر ۱۳۴۰ل کال د ادبیاتو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغ شوی دی او د (ښکلا پېژندنه) په نوم یې یوه رساله د زېري جریدې له خوا په متفرق ډول خپره شوې ده.

نورالله ولسپال:

ولسپال پر **۱۳۵۱**ل کال له ادبیاتو پوهنځي څخه فارغ شوی دی او دغه ادبي کارونه یې ترسره کړي دي:

۱- د خوشال کلیات، ۱،۲، ۳ ټوک (ګډه پروژه) چې لومړی ټوک یې پر **۱۳۵۸**ل کال چاپ شوی دی.

۲- د عبدالقادر خان خټک دیوان، د علومو اکاډمۍ چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

معروف شاه خان:

نوموړی له ادبیاتو پوهنځي څخه فارغ شوی او اثار یې دادي:

۱- د حمید په دېوان کې د تلمیح صنعت ډولونه (د پوهنیارۍ تیزس) ناچاپ.

۲- په پښتو کې د فاعلي جملو د استعمال جوړښت او ځانګړتیاوې (د ماستري تیزس) ناچاپ.

۳- پښتو پښویز سمونونه یا پښتو ګرامري مطابقتونه (د پوهندوی رتبې ته)، ناچاپ.

خان سلام:

د ادبیاتو له پوهنځي پښتو څانګې څخه فارغ شوی او دا لاندې اثار یې لیکلي دي:

۱- د میرزا خان انصاري د دېوان قافیوي نیمګړتیاوې (پوهنیارۍ رتبې ته) ناچاپ.

۲- د حمید په دېوان کې د استعارې او کنایې ادبي صنعتونو لټونه او تحلیل، ناچاپ.

محبوب شاه ارزومند:

د ادبیاتو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغ شوی دی، اثار یې دادي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- د امانت او اور لمبې: د داستانو نقد (د پوهنیارۍ تېزس) ناچاپ.
۲- د پښتو نظم کلاسیک ژانرونه (د پوهنملۍ تېزس)، ناچاپ.

شاه ولي خان:

نوموړی د ادبیاتو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغ شوی دی او دا لاندې اثار یې لیکلي دي:
۱- پښتو ویي پانګه (د پوهنملۍ تېزس) ناچاپ.
۲- د پښتو نثر ډولونه او بشپړتیايي پړاوونه (د پوهندوی تېزس) ناچاپ.

پري اقبال:

د ادبیاتو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغه شوې ده او اثار یې دادي:
۱- د خوګیانو د وزیرو ګړدود (د ماسترۍ تېزس)، ناچاپ.
۲- د لوی ننګرهار نوموړکي شاعران، ناچاپ.

فیاض:

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوموړی د ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې فارغ التحصیل دی،
اثار یې دادي:
۱- په پښتو لنډو کیسو کې د ریالیزم څرنګوالی (د پوهنملۍ تیزس) ناچاپ.
۲- د روښاني ادبیاتو په هنداره کې د روښاني نهضت په باب د بېلابېلو نظریو کره کتنه (د پوهندوی تیزس) ناچاپ.

عزیزالله جبارخېل:

جبارخېل د ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې فارغ التحصیل دی او د (غلجايي حصارک ګړدودونه) په نوم یې یو اثر لیکلی، خو چاپ شوی نه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سید محی الدین هاشمي:

هاشمي پر ۱۳۶۱ل کال د کابل پوهنتون له ژبو او ادبیاتو پوهنځي څخه فارغ شوی دی، اثار یې دادي:

۱- ابدي ژوند، چاپ.

۲- د سردرو توتیان، (د ولسي شاعرانو تذکره) چاپ.

۳- پښتو ګرامر (ژباړه) چاپ.

۴- د ادبي- هنري او کلتوري اصطلاحاتو تشریحي فرهنګ (دوه ټوکه) ناچاپ.

۵- په پښتو لنډیو کې انګېرنې، چاپ.

۶- لیدلی خوب (د اشعارو مجموعه) ناچاپ.

۷- د سرمنزل په لور، د ادبي ټوټو مجموعه، ناچاپ.

۸- د کونړ سادات، ناچاپ.

۹- په کوز کونړ کې د جهاد پیلامه او ادامه، ناچاپ.

۱۰- د روسانو د مزدور رژیم په زندانو کې لیدلي او اورېدلي حالات، ناچاپ.

۱۱- د ادب پوهنې بنسټونه (درسي کتاب).

۱۲- د هجرت پر لار او دیار (سفرنامه) ناچاپ.

۱۳- د پښتو معاصر ادب تاریخ (د ادبیاتو درسي کتاب)

۱۴- د لیکوالۍ فن، چاپ.

۱۵- د جهاد او مقاومت فرهنګي مرکزونه او خپرونې.[1]

[1] د لیکوالۍ فن: سید محی الدین هاشمي، پېښور، چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

توریالی څاځی:

پر ۱۳۵۳ل کال د ادبیاتو پوهنځي له ژورنالیزم څانګې څخه فارغ شوی دی، اثار یې دادي:

۱- د شعرونو مجموعه: چاپ.
۲- جهادي لنډۍ: چاپ.
۳- د لنډو کیسو مجموعه: چاپ.

سید ګلاب سباوون:

پر ۱۳۵۵ل کال د ادبیاتو پوهنځي له ژورنالیزم څانګې نه فارغ شوی دی:

۱- د حمزه ژوند و اند: ناچاپ.

محمد نسیم ستانیزی:

پر ۱۳۵۵ل کال له ادبیاتو او بشري علومو پوهنځي څخه فارغ شوی دی. پښتو اثار یې دادي:

۱- ځاله او طوفان (د لنډو کیسو مجموعه).
۲- د لارې مشال (ژباړه).
۳- د مارکسیزم اشتباه، چاپ.
۴- د اسلام څلور ستر فاتحین.
۵- د توحید، نبوت او له مرګه وروسته ژوند عقلي ثبوت، ژباړه.
۶- جونګړه او ماڼۍ (دلنډو کیسو مجموعه) چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷- د اسلامي انقلاب هنداره: (ژباړه) چاپ.
۸- هغه ټول پسې ليواله وو: د لنډو کيسو مجموعه. چاپ.
۹- توري حاشيې: د لنډو کيسو مجموعه، چاپ.
۱۰- ځلايي کونجې: د لنډو کيسو مجموعه، چاپ.
۱۱- د اسلامي دعوت اصول: (ژباړه).
۱۲- سور ښامار: (ژباړه).
۱۳- د ايشيا په زړه کې طوفان، چاپ.
۱۴- د اسلام اقتصادي اصول، ناچاپ.
۱۵- څلور زندانونه، ناچاپ.

محمد آصف صميم:

پر **۱۳۵۲**ل کال د ادبياتو او بشري علومو پوهنځي عربي څانګې څخه فارغ شوی دی. اثار يې دادي:

۱- رښتيانې کيسې (ژباړه) چاپ.
۲- د رحمان بابا ديوان نوم ښود، چاپ.
۳- مړه يې مه بولئ ژوندي دي، ۲ ټوکه، چاپ.
۴- توحيدي ټولنه او ټولنيز عدالت، (ژباړه) ناچاپ.
۵- د حضرت علي(رض) لنډې ويناوې (ژباړه)، ناچاپ.
۶- رښتيا خبرې، درې جلده، (ژباړه) ناچاپ.
۷- خوشال او قران.
۸- خوشال ياد کړي شاعران.
۹- شاعر د شاعر په هنداره کې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰- خوشال نومښود.
۱۱- د رحمان بابا فرهنګ.
۱۲- پښتو درسي کتاب د ۴ او ۲ ټولګي لپاره.
۱۳- وهابيت د قران او سنتو په رڼا کې (ژباړه) چاپ.
۱۴- د اسلام په جامه کې د استعمار مزدوران، چاپ.
۱۵- د پټې خزانې ميزان رښتيا ميزان دی (ګډ اثر) چاپ.
۱۶- په کلاسيکو ادبياتو کې پښتو ګړنې، ناچاپ.
۱۷- زندان خوړلي يادونه (ژباړه). ناچاپ.
۱۸- ګام پر ګام له خوشال سره، (پوهه) مجله کې چاپ شوی دی.
۱۹- د شعرونو مجموعه (سانګې).
۲۰- پښتو نامې.
۲۱- زړه ويي پانګه.
۲۲- د خوشال د ژبې ټوپک.
۲۳- د لرغونې شاعرۍ غورچاڼ.
۲۴- په پښتو لرغونې شاعرۍ کې متلونه.
۲۵- شعرونه اياتونه.
۲۶- شعرونه حديثونه.
۲۷- د پښتو د ليکنۍ ژبې د معياري اړخ يوجاج.
۲۸- رښتيني اتلان (ژباړه).
۲۹- د ملا لتاړ د دېوان د چاپي او خطي نسخو مقابله.
۳۰- خوشال ياد کړي کتابونه.
۳۱- د حمزه ليکونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۲- په انساني غړو پورې اړوند ګړنې.
۳۳- روهيلې په هندوبار کې.
۳۴- ځان پېښنې له (۹۴-۸۴) پورې.
۳۵- روښاني روحاني فرهنګ.
۳۶- رښتيانې خبرې.

محمد عارف غروال:

پر ۱۳۴۷ل کال د ادبياتو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغ شوی دی. اثار يې دادي:

۱- د دولت لوانې د دېوان انتقادي متن، چاپ.
۲- د رحمان بابا د دېوان انتقادي متن، چاپ.
۳- د خوشال خټک د کلياتو د لومړي ټوک انتقادي متن، چاپ.
۴- د سيد جمال الدين افغان العروة الوثقى، چاپ.
۵- د حبيب الله دېوان، چاپ.
۶- غرنۍ سندرې، چاپ.
۷- د بنګړو شرنګ (د معاصرو شاعرانو د اشعارو مجموعه) چاپ.
۸- د وينو فوارې، د جهادي شعرونو مجموعه، چاپ.
۹- تورزن تورن افغان، د جهادي شعرونو مجموعه، چاپ.
۱۰- بمونه او غمونه، د جهادي شعرونو مجموعه، چاپ.
۱۱- راه عمل فارسی ترجمه، چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲- منظر مرگ، فارسی ترجمه، چاپ.
۱۳- انګلیسي پښتو ورځنۍ خبرې (ژباړه) چاپ.
۱۴- د خوشال خټک د کلیاتو د دویم ټوک انتقادي متن، ناچاپ.
۱۵- اختیارات بدیعي د پښتو یوناني طب، ناچاپ.
۱۲- د پکتیا ولسي شاعران، ناچاپ.
۱۷- د وطن مینه د شعرونو مجموعه، ناچاپ.
۱۸- کورنی طب، (ژباړه). ناچاپ.
۱۹- غوټۍ نامه د شعرونو مجموعه، ناچاپ.
۲۰- قصص الانبیاء (ژباړه)، ناچاپ.

فدا محمد فایض:

پر ۱۳۵۲ل کال د ادبیاتو پوهنځي له دري څانګې څخه فارغ شوی دی، یوه د شعرونو مجموعه لري، چې تراوسه نه ده چاپ شوې.

ذکریا ملاتړ:

پـر ۱۳۵۲ل کـال د ادبیـاتو او بشـري علومـو پـوهنځي لـه پښـتو څانګې څخه فارغ شوی دی، اثار یې دادي:

۱- د پښــتو متلونــو او اصــطلاحاتو قــاموس لــومړی ټــوک، (تالیف).
۲- په پښتو ادب کې د طالب په نوم شاعرانو تذکره، (تالیف)
۳- چې نه غواړم مه یې راپېښوې، دزندان کیسه، (تالیف).
۴- د پښتو په ولسي ادب کې د ماشومانو شاعري، (تالیف)

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- تیرایان او تیرایي ژبه، (تالیف).
۶- پر افغانستان باندې د روسانو د تېري اساسي علتونه، (تالیف).
۷- عملي لار او علمي فلسفه، (ژباړه).

فضل ولي ناګار:

د ادبیاتو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغ شوی دی، ((دا هغه بالا حصار دی)) په نوم یې د شعرونو یوه مجموعه خپره شوې ده.

محمد حسن ولسمل:

پر **۱۳۴۲**ل کال له ادبیاتو پوهنځي فارغ شوی دی.
۱- ظاهر شاه د قضاوت په تله کې، (د ګډو مقالو مجموعه)، چاپ.
۲- زنداني سوغات، چاپ.

محمد معصوم هوتک:

پر **۱۳۶۲**ل کال د ژبو او ادبیاتو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغ شوی دی. اثار یې دادي:
۱- پاشلې ویناوې، د مولوي صالح محمد هوتک، ترتیب، سریزه، تحشیه او تعلیقات، **۱۳۶۹**ل کال چاپ.
۲- سرامنې او ښکې، (شعرونو مجموعه)، **۱۳۶۹**ل کال چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳- د میرزا حنان بارکزي دېوان، ترتیب، سمون، سریزه، مقابله او ویي پانګه، ۱۳۷۰ل کال چاپ.

۴- میرزا عبدالودود هوتک، ناچاپ.

۵- ښکار او کندهار، ناچاپ.

۶- احمدشاهي کندهار، ناچاپ.

۷- پښتنې قبیلې او روایتي شجرې، ناچاپ.

۸- بحرالعلوم، دوست محمد خټک، ۱ ټوک، ترتیب، سریزه، سمون او حاشیه، ناچاپ.

۹- خیرالبیان او دربیم قرائت، چاپ، (ګډ هېواد).

۱۰- د ملا امیر دېوان، ترتیب او سریزه، ناچاپ.

۱۱- د غره او دوره (ژوند لیک)، ناچاپ.

۱۲- د زړه ایشناو، د شعرونو مجموعه، ناچاپ.[1]

وسیع الله سیار:

د ژبو او ادبیاتو پوهنځي له پښتو څانګې څخه فارغ شوی دی.

۱- په پښتو کې د مسجع نثر د پیدا ایښت او پاییښت مسئله، پر ۱۴۱۳هـ ق کال لیکل شوی.

افضل شېرزاد:

---

[1] پوخ کانی، محمد معصوم هوتک، ټورنټو، کاناډا، ۱۳۷۵ل کال چاپ د پښتنې ځلورم مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ژبو او ادبیاتو پوهنځي له انګلیسي څانګې څخه فارغ شوی دی، د شعرونو یوه مجموعه لري، چې تر اوسه لا چاپ شوې نه ده.

عبید الله محک:

محک د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي انګلیسي څانګه لوستې، نوموړی په پښتو او دري ژبو یو شمېر اثار لیکلي دي، پښتو اثار یې دادي:

۱- د نیمو شپو چغې: د لنډو کیسو مجموعه، د لیکوالو انجمن، کابل چاپ.

۲- ګل په جبه زار کې (ناول)، ۱۳۷۰ل کال چاپ.

لعل پاچا ازمون:

ازمون تر دریم ټولګي پورې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي پښتو څانګه لوستې او بیا یې د جګړو له امله خپل وروستی کال د ننګرهار په پوهنتون کې بشپړ کړ، تر اوسه یې دغه ادبي فعالیتونه ترسره کړي دي:

۱- د ملنګ جان خوږې نغمې له نویو زیاتونو سره، ۱۳۷۰ل کال چاپ.

۲- د سیند غاړې ګلونه، د محمد نور د شعرونو راټولونه او سریزه، لاهور چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳- پرهرونه دي چې خاندي: د شعرونو مجموعه، پېښور، **۱۳۷۲**ل کال چاپ.

۴- کابل د وينو او لمبو په سين کې: د کابل په باب د شعرونو مجموعه، راټولونه، پېښور، **۱۳۷۳**ل کال چاپ.

۵- د خسرو شعرونه: سريزه او راټولونه، ناچاپ.

غلام نبي فراهي:

غلام نبي فراهي د کابل پوهنتون د ژبو او ادبياتو پوهنځي له پښتو څانگې فارغ شوی او بيا يې له همدې څانگې ماسټري هم ترلاسه کړې ده. د ليسانس دورې پر مونوگراف سربېره (د استاد بېنوا ر ژوند او اثار په نامه يې د ماسټرۍ دورې د تيزس په توگه يو بل اثر هم ليکلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ژبو او ادبياتو پوهنځي پښتو مونوګرافونه

۱- د رحمان بابا او خوشال شعر او شاعري:

د شريفې خوګيانۍ (اسلمي) له خوا پر ۱۳۴۲ل کال د پوهاند صديق الله رښتين تر لارښوونې لاندې ليکل شوی، د مخونو شمېر يې (۲۴) دی. په دغه مونوګراف کې د رحمان بابا د اشعارو پر اخلاقي، ټولنيزو، تصوفي او د خوشال د اشعارو پر اخلاقي، ټولنيزو، عشقي او حماسي خواوو لنډې خبرې شوي دي.

۲- بلوڅ او بلوڅي:

عبدالرحمن بلوڅ د پوهاند صديق الله رښتين تر لارښوونې لاندې پر ۱۳۴۳ل کال ليکلی دی، د مخونو شمېر يې (۴۴) دی. دغه مونوګراف پر شپږو څپرکو وېشل شوی، چې په هره برخه کې يې د بلوڅو او بلوڅي ژبې په باب لنډه رڼا اچولې.

۳- د باختري او ايرانيو تاريخي انکشاف:

د محمد کريم اڅکزي له خوا پر ۱۳۴۳ل کال ليکل شوی، لارښود استاد يې حبيب الله جاج پښتون زوی دی، د مخونو شمېر يې (۲۰) ته رسېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴- د کوچنیانو شفاهي ادب یا د کوچنیانو فولکور:

د شاه ولي له خوا پر **۱۳۴۴**ل کال په **۹۷** مخونو کې لیکل شوی، په مونوګراف کې د کوچنیانو شفاهي ادب ته پر کتنې سربېره د هغو پر روزنیز اړخ هم رڼا اچول شوې ده.

۵- پښتنې شاعرانې:

د زرغونې زېور له خوا پر **۱۳۴۵**ل کال په (**۷۵**) مخونو کې د لوی استاد علامه عبدالحی حبیبي تر لارښوونې لاندې لیکل شوی دی. په دغه مونوګراف کې ټولې (**۳۳**) پښتنې شاعرانې معرفي شوې او د شعرونو بېلګې یې راوړل شوې دي.

۶- د ننګرهار د سیمې ولسي شاعران:

د زېورالدین زېور له خوا پر **۱۳۴۵**ل کال په (**۵۱**) مخونو کې لیکل شوی، لارښود استاد یې پوهاند عبدالحی حبیبي دی، په دغه مونوګراف کې د (**۳۲**) تنو شاعرانو ژوند لیک او د شعرونو بېلګې خوندي دي.

۷- د ادبي تاریخ تیوري:

پر **۱۳۴۶**ل کال په (**۴۸**) مخونو کې د حبیب الله تږي له خوا لیکل شوی دی. په دې مونوګراف کې د ادب تاریخ تیوري، تاریخي سیر او د تیورۍ د میتود په باب خبرې شوې دي.

۸- د تګاب د سیمې ولسي شاعران:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ليکوال يې سيد امير دی، پر ۱۳۴۲ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې ليکل شوی دی. د مخونو شمېر يې (۸۱) ته رسېږي، په دې مونوګراف کې د تګاب د څلورو تنو شاعرانو ژوند ليک او د شعرونو بېلګې راغلي دي.

۹- د ننګرهار مجله:

دا مونوګراف د شاه ولي قرار له خوا پر ۱۳۴۲ل کال د استاد محمد حسين راضي تر لارښوونې لاندې ليکل شوی، د مخونو شمېر يې (۴۷) ته رسېږي. دا مونوګراف شپږ څپرکي لري او د ننګرهار مجلې د موضوعي نيوليک (فهرست) په باب په کې خبرې شوي دي.

۱۰- د کونړ د سيمې اجتماعي دودونه:

د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې د جلال الدين کونړي له خوا پر ۱۳۴۲ل کال په (۲۷) مخونو کې ليکل شوی دی. په دې مونوګراف کې د کونړ د خلکو په ځينو دودونو او رواجونو لنډه رڼا اچول شوې ده.

۱۱- بازارک او څڅوبی:

د عبدالباقي (شينواري) له خوا پر ۱۳۴۲ل کال ليکل شوی، د مخونو شمېر يې (۲۷) دی. ياد شوی مونوګراف دوه برخې لري، په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړۍ برخه کې یې د بازارک او په دویمه برخه کې یې د څڅوبي سیمو په باب خبرې شوي دي.

۱۲- د افغانستان په تاریخ او ادبیاتو کې د روښانیانو د نهضت مقام:

د عبدالقیوم نورزي له خوا په (۲۴) مخونو کې پر **۱۳۴۷**ل کال لیکل شوی، په دغه مونوګراف کې د روښانیانو د نهضت ماهیت، اصولو او عقایدو په باب خبرې شوي دي.

۱۳- د شګې پخواني شاعران:

عبدالمجید زاخېل د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې پر **۱۳۴۸**ل کال لیکلی، د مخونو شمېر یې (**۵۱**) ته رسېږي. په دې مونوګراف کې د شګې د څو تنو شاعرانو ژوند لیک او د شعرونو بېلګې راوړل شوي دي.

۱۴- پښتني دودونه-کړنې او فالونه:

د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې علي محمد منګل پر **۱۳۴۸**ل کال لیکلی دی. دغه مونوګراف (۷۰) مخونه لري او د پکتیا د خلکو د ځینو دودونو په باب په کې لنډه رڼا اچول شوې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵- د لغمان بشري جغرافیه:

اسدالله (رویا) پر ۱۳۴۸ل کال په (۲۷) مخونو کې لیکلی دی. لارښود استاد یې حمیدالله امین دی، په یاد شوي مونوګراف کې د لغمان ولایت پر ځینو دودونو ، رواجونو او ځینو سپورتي لوبو لنډه رڼا اچول شوې ده.

۱۶- مېرمن حمیده او د هغې ژوند او اشعارو ته یوه کتنه:

عبدالصبور ملیار په (۴۰) مخونو کې پر ۱۳۴۸ل کال د حبیب الله جاج تر لارښوونې لاندې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د مېرمن حمیدې ژوند لیک او د شعرونو نمونې راوړل شوي دي.

۱۷- د شیدا په فکر او شعر لنډه څېړنه:

خیرمحمد شینواري پر ۱۳۴۹ل کال لیکلی دی، (۳۸) مخه لري د کاظم خان شیدا د ژوند پر حالاتو او د شعر پر ځینو ځانګړنو خبرې شوي دي.

۱۸- د پکتیا ولایت د ګوملې پېژندنه:

محمدعلم نواب خېل د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې پر ۱۳۴۹ل کال لیکلی دی، (۷۹) مخونه لري. په دې مونوګراف کې د پکتیا ولایت د ګوملې د سیمې پر لنډې پېژندنې سربېره د نوموړې سیمې پر ځینو قوانینو او دودونو هم لنډې خبرې شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹- د پکتیا ولایت د ځائیو ولسي شاعران:

د سید محمد کارګر لـه خوا د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې پر ۱۳۴۹ل کال لیکل شوی دی. (۵۵) مخونه لري، پـه نوموړي مونوګراف کې د پکتیـا ولایـت د هاشـم خېلـو او عمرخېلو د سیمو (۷۲) تنه شاعرانو پېژندګلوي او شعري بېلګې راغلي دي.

۲۰- د نوزاد رواجونه:

نصر الله نوزادي پر ۱۳۴۹ل کال پـه (۲۸) مخونو کې لیکلی دی. پـه نوموړي مونوګراف کې پـه دریو برخو کې د نوزاد د خلکو پـر ځینو رواجونو خبرې شوي دي.

۲۱- خوشال خان او د پښتنو د ازادۍ تحریک:

عبدالمالک شهبازخېل پر ۱۳۵۰ل کال د پوهاند میرحسن شاه تـر لارښوونې لاندې لیکلی، (۵۰) مخونه لري. پـه نوموړي مونوګراف کې د خوشال خان پر ژوند ، اقتصادي او ټولنیزو حالاتو باندې لنډه رڼا اچول شوې ده.

۲۲- د راډیــو افغانســتان د پروګرامونــو شــکل او څرنګوالي ته یوه کتنه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاه محمود زیارمل پر ۱۳۵۰ل کال په (۲۰) مخونو کې لیکلی، په نومورې مونوګراف کې د کابل راډیو د پروګرامونو او دهغو د نشر او خپرېدو د وختونو په باب معلومات ورکړل شوي دي.

۲۳- د پشه یي د خلکو محیط او د ژبې معرفي:

نورمحمد غمجن الینګاري په (۲۸) مخونو کې پر ۱۳۵۰ل کال لیکلی، په یاد شوي مونوګراف کې د پشه یي ژبې او د پشه یانو د محیط په باب رڼا اچول شوې ده.

۲۴- د افغانستان کالنۍ د مضامینو فهرست:

سید عبدالستار رازي پر ۱۳۵۰ل کال په (۵۵) مخونو کې لیکلی، لارښود استاد یې محب الله رحمتي دی.

۲۵- د اندړو دودونه:

د محمد اسلم قربانخېل له خوا د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۵۱) مخونو کې پر ۱۳۵۰ل کال لیکل شوی دی، په یاد شوي مونوګراف کې د غزني د اندړو ولسوالۍ د خلکو د ټولنیزو دودونو په باب خبرې شوې دي.

۲۶- د احمد شاه بابا لښکر کشي او دده د امپراطورۍ حدود:

(c) ketabton.com: The Digital Library

امان الله ایازي پر ۱۳۵۱ل کال د پوهاند میرحسین شاه تر لارښوونې لاندې بشپړ کړی دی. په دغه مونوګراف کې د احمد شاه بابا د واکمنۍ د حدودو او لښکر کشیو په باب په لنډیز سره خبرې شوې دي.

۲۷- د پښتونستان مسئله د تاریخ په اوږدو کې:
عبدالشاه ظفرخېل پر ۱۳۵۱ل کال د پوهنوال حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې لیکلی دی. (۵۲) مخونه لري.

۲۸- پښتونستان:
لیکواله یې حفیظه ده، پر ۱۳۵۱ل کال یې د پوهاند میرحسین شاه تر لارښوونې لاندې بشپړ کړی دی. (۸۲) مخونه لري، په یاد شوي مونوګراف کې د پښتونستان پر جغرافیایي موقعیت خبرې شوي او د پښتونستان د ځینو ملي مبارزو لکه خان عبدالغفار خان پېژندګلوي په کې راغلې ده.

۲۹- عربي ژبه د پېړیو په بهیر کې:
عبدالغفور رسول پر ۱۳۵۲ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې بشپړ کړی دی، (۳۰) مخونه لري. مونوګراف درې برخې لري او د عربي ژبې د پرمختګ او څرنګوالي په باب په کې خبرې شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۰- د قره باغ پښتني دودونه:

محمد حسن پر ۱۳۵۲ل کال په (۵۸) مخونو کې ليکلی، د غزني ولايت د قره باغ د سيمې د پښتنو د ځينو دودونو په باب په کې معلومات وړاندې شوي دي.

۳۱- د لغمان ولايت د ملي شاعرانو په شعرونو کې د ځايونو نومونه:

محب الدين محب پر ۱۳۵۲ل کال په (۵۱) مخونو کې ليکلی، په دې مونوګراف کې د يادې شوې سيمې د اتو تنو شاعرانو د شعرونو له مخې سيمه ييزو نومونو ته ګوته نيول شوې ده.

۳۲- وړانګې ورځپاڼه:

محمد انور پر ۱۳۵۲ل کال د حبيب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې ليکلی، (۳۲) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې د يادې شوې خپرونې او د هغې د مضامينو په باب معلومات وړاندې شوي دي.

۳۴- د قرغيو د ولسوالۍ جغرافيه:

محمد اعظم حيدري پر ۱۳۵۲ل کال د پوهاند حميدالله امين تر لارښوونې لاندې بشپړ کړی دی، (۷۵) مخونه لري، په دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونوګراف کې د لغمان ولایت د قرغیو سیمې د یو شمېر غرونو او سیندونو په باب معلومات وړاندې شوي دي.

۳۵- ۱۸۹۳م څخه را پـه دېخوا د تـاریخ پـه اوږدو کـې د پښتونستان مسئله:

د جان محمد ، دوړ له خوا پر ۱۳۵۲ل کال لیکل شوی دی. لارښود استاد یې برهان الدین حساس دی، مخونه یې (۴۸) دي. مونوګراف څلور څپرکي لري او په هر څپرکي کې د پښتونستان په باب معلومات وړاندې شوي دي.

۳۶- په افغاني ټولنه کې د ښځو دریځ:

لطیفې پر ۱۳۵۲ل کال د زرغونې زېور تر لارښوونې لاندې لیکلی، (۳۵) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې په افغاني ټولنه کې د ښځو د دریځ په باب خبرې شوي او هم د ځینو افغاني ښځمنو شاعرانو پېژندګلوي او د شعرونو بېلګې راغلې دي.

۳۷- د خوست لهجې او مروج لیکدود:

حضرت محمد ویاړ پر ۱۳۵۲ل کال د شیریندل ګردیوال تر لارښوونې لاندې لیکلی دی. دغه مونوګراف (۲۷) مخونه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۸- د پروفیسور ډاکتر برنارډ ورن د پښتو منتخباتو او د رحمان بابا د چاپي دیوان مقایسه:
د میرزا محمد له خوا پر ۱۳۵۲ل کال په (۷۹) مخونو کې لیکل شوی دی.

۳۹- په کندهار کې د ډله ییزو مفاهیمو وسایلو تاریخي سیر:
احمدالله پر ۱۳۵۲ل کال د عنایت الله تر لارښوونې لاندې لیکلی دی، (۲۲) مخونه لري. په دې مونوګراف کې د کندهار د مطبوعاتو او خپرو شویو مطالبو په اړه خبرې شوې دي.

۴۰- پښتني جرګې او دودونه:
سهراب مومند پر ۱۳۵۲ل کال د مجاور احمد زیار تر لارښوونې لاندې لیکلی، (۳۲) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې د پښتنې جرګې پر اهمیت او په اولسمه او اته لسمه پېړۍ کې د پښتنو د ځینو دودونو په باب خبرې شوې دي.

۴۱- د سراج الاخبار او هېواد مقایسوي مطالعه:
لعل پاچا ځدراڼ پر ۱۳۵۳ل کال د حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې لیکلی، (۴۲) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

سراج الاخبار او هېواد د ورځپاڼو پرتلنه شوې ده او د دواړو ورځپاڼو توپيرونو ته ګوته نيول شوې ده.

۴۲- د هسکې مېنې جغرافيه:

د سيدبادشاه لـه خوا پـر ۱۳۵۳ل کال د حميـد الله امين تـر لارښوونې لاندې ليکل شوی، (۳۰) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې د شينوارو د هسکې مېنې د ولسوالۍ پر جغرافيه لنډه رڼا اچول شوې ده.

۴۳- د پښتو فولکور او ادب:

حفيظ الله جمالي پر ۱۳۵۳ل کال د دوکتور مجاور احمد زيار تر لارښوونې لاندې ليکلی، (۳۲) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې د پښتنې فولکور پر ځينو اړخونو رڼا اچول شوې ده.

۴۴- پښتونستان و پېژنئ:

محمد نعيم پـر ۱۳۵۳ل کال د دوکتـور مجاور احمد زيـار تـر لارښوونې لاندې په (۳۰) مخونو کې بشپړ کړی دی. په مونوګراف کې د پښتونستان د سيمې په باب ځينې معلومات راغلي دي.

۴۵- د جمعې مفاهيمې وسايل په کندهار کې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

حبیب الله حبیب پر ۱۳۵۳ل کال د استاد حبیب الله تر لارښوونې لاندې په (۲۲) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د کندهار د خپرونو په باب یو لړ معلومات وړاندې شوي دي.

۴۶- د پښتونستان په مسئله کې د هېواد ورځپاڼې رول:

شیخ محمد پر ۱۳۵۳ل کال د پوهنوال حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې په (۴۹) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې هغو لیکنو ته نغوته شوې ده، چې د پښتونستان په باب په هېواد ورځپاڼه کې خپرې شوې دي.

۴۷- د انګولا مسئله:

رحیم داد همزولي پر ۱۳۵۳ل کال د حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې په (۳۷) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د نوموړې هېواد جغرافیا او تاریخ ته لنډه کتنه شوې ده.

۴۸- د مطبوعاتو رول د هېواد او ازادۍ په برخه کې:

خان زمان پر ۱۳۵۳ل کال د حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې په (۲۸) مخونو کې بشپړ کړی دی. دغه مونوګراف پر څلورو برخو وېشل او د هېواد د ازادۍ په برخه کې د مطبوعاتو پر اغېز او تاثیر خبرې کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۹- تربگني:

د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښووني لاندې (وزیر) لیکلی دی، د لیکلو کال یې ۱۳۵۳ل دی، (۳۸) مخونه لري او د لنډې کیسې، ډرامې او تربگنی په باب په کې معلومات راغلي دي.

۵۰- له جغرافیایي نومونو سره د روایاتو تړون:

د وزیر محمد له خوا پر ۱۳۵۳ل کال لیکل شوی، (۳۵) مخونه لري، په دغه مونوګراف کې د ځینو روایاتو په باب خبرې شوي دي.

۵۱- ژبه او د ژبې د پیداکېدو سرچینه:

د الله باز له خوا د دوکتور مجاور احمد زیار تر لارښووني لاندې پر ۱۳۵۳ل کال په (۲۲) مخونو کې لیکل شوی دی. په دغه مونوګراف کې د ژبې د پیداکېدو پر علتونو او عواملو لنډې خبرې شوې دي.

۵۲- د پښتو څېړنو بین المللي مرکز:

عبدالهادي هاند پر ۱۳۵۳ل کال په ۲۳ مخونو کې لیکلی دی، په دغه مونوګراف کې د پښتو ژبې د بین المللي مرکز په باب معلومات وړاندې شوي دي.

۵۳- د تصوف اغېز پر ټولنه باندې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصرخان پر **۱۳۵۳**ل کال د زیورالدین زیور تر لارښوونې لاندې په **۳۳** مخونو کې بشپړ کړی دی او د روښانیانو د غورځنګ په باب په کې خبرې شوي دي.

۵۴- د ملنګ جان ورک اشعار:

اخندخان پر **۱۳۵۳**ل کال د مجاوراحمدزیار تر لارښوونې لاندې بشپړ کړی دی. **۲۵** مخونه لري، په نوموړي مونوګراف کې د ملنګ جان پر پېژندګلوي سربېره د هغه ځینې شعرونه او د هغه په باب د کورنیو او بهرنیو لیکوالو ځینې اشعار راغلي دي.

۵۵- د کندهار د سیمې فکاهیات:

د بریالي پکتیا له خوا پر **۱۳۵۳**ل کال د حبیب الله جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې لیکل شوی. دغه مونوګراف (**۲۲**) مخونه لري او په کې د کندهار د سیمې ځینې ټوکې ټکالې راټولې شوې دي.

۵۶- د پښتو ټولنې نشراتي فعالیتونه:

زمري محقق پر **۱۳۵۴**ل کال د حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې بشپړ کړی. دغه مونوګراف (۳۰) مخونه لري او په کې د پښتو ټولنې لنډه تاریخچه بیان او ددې ټولنې پر خپرنیو فعالیتونو رڼا اچول شوې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵۷- د پښتونستان د مطبوعاتو وضع د صدر بوټو د حکومت په دوره کې:

محمد زمان پر **۱۳۵۴**ل کال د حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې لیکلی دی. نوموړې مونوګراف کې د ذوالفقار علي بوټو د واکمنۍ پر وخت د پښتونستان د غورځنګ او د پښتنو د مطبوعاتو د ځرنګوالي په باب خبرې شوې دي.

۵۸- د کټواز د سیمې دودونه:

محمدنواز پر **۱۳۵۴**ل کال د دوکتور مجاوراحمد زیار تر لارښوونې لاندې بشپړ کړی، (**۳۴**) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې د غزني د کټواز د سیمې پر ځینو دودونو او پښتني رواجونو لنډه رڼا اچول شوې ده.

۵۹- مقلوبې پښتو کلمې:

محمد قاسم سالمي پر **۱۳۵۴**ل کال د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۱۹) مخونو کې لیکلی. په دغه مونوګراف کې د پښتو د مقلوبو کلمو په باب معلومات راغلي دي لکه: اغزی agzay ، ازغی azgay

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷۰- د مومندو ورزشي لوبې:

د سرفراز له خوا د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې پر **۱۳۵۴**ل کال په (۷۱) مخونو کې لیکل شوی دی. په یاد شوي مونوګراف کې د مومندو پر ځینو سیمه ییزو لوبو رڼا اچول شوې ده.

۷۱- په افغانستان کې د مطبوعاتو لوړ او ځوړ او د هغو پرمختیا:

نام حق ځیرک پر **۱۳۵۴**ل کال د حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې لیکلی دی، (۴۲) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې په افغانستان کې د مطبوعاتو پر ځرنګوالي او همدارنګه پر ځینو اقتصادي، فرهنګي، سیاسي، مذهبي او ټولنیزو حالاتو هم لنډه رڼا اچول شوې ده.

۷۲- د جمهوري پلوشه د مطبوعاتو په لمن کې:

پر **۱۳۵۴**ل کال د حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې عبدالشکور لیکلی دی، (۳۵) مخونه لري. په نوموړي مونوګراف کې د پلوشې جریدې د مضامینو او همدارنګه له کابل مجلې سره د نوموړې جریدې پرتلنه شوې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳- د پښتو په ګړني (شفاهي) ادب کې د ښځو ونډه:

شریفې شریف پر **۱۳۵۴**ل کال د مجاور احمد زیار ترلارښوونې لاندې بشپړ کړی دی، (**۵۵**) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې په لنډیو کې د ښځو پر ونډې او دریځ خبرې شوې دي.

۲۴- د زده کوونکو د درسي وروسته والي علتونه:

محمد نسیم قسیمي پر **۱۳۵۴**ل کال د ډاکتر ګل جانان ظریف تر لارښوونې لاندې لیکلی دی، **۲۴**مخونه لري. دا مونوګراف اته څپرکي لري، چې د زده کوونکو پر درسي ستونزو او د هغو پر د عواملو خبرې شوي.

۲۵- د سرخورد په پارسي کې د پښتو ګډون او اغېزه:

جمال الدین وطنمل پر **۱۳۵۴**ل کال د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۱۲) مخونو کې لیکلی دی. په نومړي مونوګراف کې په ورځنیو خبرو کې په یاد شوې سیمه کې پر پارسي باندې د پښتو ژبې اغېزې ته نغوتې شوې دي.

۲۶- د میرویس هوتکي او احمدشاه دراني زمامداري ته مقایسوي کتنه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد صديق خالقي پر **۱۳۵۴**ل کال د پاينده محمد (سرهنګ) تر لارښوونې لاندې ليکلی او (۳۲) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې د ميرويس نيکه او احمدشاه بابا د جګړو، اتلوليو او واکمنيو په باب لنډه رڼا اچول شوې ده.

۲۷- د خوشال خان ختهک عصر ته يوه کتنه او د هغه معاصرين:

ذکريا پر **۱۳۵۴**ل کال ليکلی دی، (۳۱) مخونه لري، په دغه مونوګراف کې د خوشال خان ختهک پر پېژندګلوۍ سربېره د هغه وخت پر حالاتو هم لنډه رڼا اچول شوې ده.

۲۸- د ماشومانو د بد اخلاقۍ سببونه:

زرشاه حق يار پر **۱۳۵۵**ل کال د پوهاند محمد فاضل تر لارښوونې لاندې ليکلی، نوموړی مونوګراف شپږ خپرکي لري او د ماشومانو د روزنې او همدارنګه پر ناوړه چارو د هغو د اخته کېدو پر سببونو خبرې شوې دي.

۲۹- د افغانستان د ثانوي ښوونځيو ازموينې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شبرخان رښتین پر **۱۳۵۵**ل کال د پوهندوی عطاالله روف تر لارښوونې لاندې په ۴۲ مخونو کې لیکلی دی. پر دغه اثر کې د افغانستان د ثانوي ښوونځیو په درسي میتود خبرې شوې دي.

۷۰- ښوونه او روزنه د اسلام له نظره:

عبدالقیوم وزیر پر **۱۳۵۵**ل کال د استاد دانش تر لارښوونې لاندې په (۷۹) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د اسلام له نظره پر ښوونه او روزنه خبرې شوې دي.

۷۱- د وردګو د قبیلې د واده او مړي دودونه:

محمد مبارک پر **۱۳۵۵**ل کال د دوکتور مجاوراحمد زیار تر لارښوونې لاندې په ۴۹ مخونو کې لیکلی دی. په یاد شوي مونوګراف کې د وردګو د قبیلې د مړي او ژوندي او د واده پر دودونو او رواجونو رڼا اچول شوې ده.

۷۲- په ننګرهار کې فولکوریکې کیسې:

عبدالروف پت یار پر **۱۳۵۵**ل کال د دوکتور مجاوراحمد زیار تر لارښوونې لاندې په (۱۲۰) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د ننګرهار ولایت (۹) فولکوریکې کیسې راټولې شوې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷۳- سرې لمبې:

سعدالله فيضي پر ۱۳۵۵ل کال ليکلی دی، (۸۳) مخونه لري او په دغه مونوګراف کې د ملا عبدالحنان حيرت پر ژوند او ټولنيزو شرايطو او اشعارو خبرې شوې دي.

۷۴- د اماني دولت د سقوط سببونه:

غلام احمد واک پر ۱۳۵۵ل کال د پوهندوی سيد سعدالدين هاشمي تر لارښوونې لاندې ليکلی دی. (۲۳) مخونه لري، په نومورې مونوګراف کې د اماني دولت د ظهور په مقابل کې د بريتانوي ښکېلاک د مخالفتونو عوامل ترکتنې لاندې نيول شوي دي.

۷۵- زيتون په افغانستان کې:

بخت جمال پر ۱۳۵۵ل کال ليکلی دی. لارښود استاد يې محب الله رحمتي دی. په دغه مونوګراف کې په افغانستان کې د زيتون د حاصلاتو په باب معلومات راټول شوي دي.

۷۶- د لغمان ولايت د کلمان د سيمې معرفي:

عبدالمومن پر ۱۳۵۵ل کال د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۴۲) مخونو کې ليکلی دی. په نومورې مونوګراف کې د کلمان د سيمې، اقتصادي څرنګوالی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

جغرافيايي موقعيت او د سيمې د ځينو دودونو په باب څرګندونې شوې دي.

۷۷- د امان افغان جريدې خپرونې په سياسي، اقتصادي، اجتماعي او کلتوري ساحه کې:

محمد صفر خواريکښ پر ۱۳۵۲ل کال ليکلی، لارښود استاد يې حبيب الرحمن هاله دی. (۳۹) مخونه لري. په نوموړي مونوګراف کې د (امان افغان) جريدې د خپر شوو ليکنو په باب ځينې معلومات راټول شوي دي.

۷۸- سيکان او د هغوی دودونه:

شفيق الله دردمل پر ۱۳۵۲ل کال د حبيب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې په (۷۲) مخونو کې ليکلی دی. په ياد شوي مونوګراف کې د هندوستان سيکانو د کلتور او د هغو د دودونو په باب ځينې معلومات راټول شوي دي.

۷۹- د مرکخېلو دود او دستور:

محمد صابر پر ۱۳۵۲ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۴۷) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د مرکخېلو د دود او دستور په باب په لنډه توګه رڼا اچول شوې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸۰- د پاینده محمد کرېږوال ژوند او ځینې شعرونه:
محمد سراب پر **۱۳۵۲**ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (**۳۵**) مخونو کې لیکلی دی. په یاد شوي مونوګراف کې د پاینده محمد کرېږوال د ژوند او شاعرۍ په باب څرګندونې راغلې دي.

۸۱- د غزني د قره باغ د سیمې منطقوي جغرافیه:
د قیوم داد حکیمزي له خوا پر **۱۳۵۲**ل کال لیکل شوی، لارښود استاد یې پوهنوال حمیدالله امین دی. د یادې شوې سیمې جغرافیایي موقعیت یې څېړلی دی.

۸۲- د ګوجري ژبې لغوي ذخیره:
عبداللطیف دلسوز پر **۱۳۵۲**ل کال د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د ګوجرو د ژبې (ګوجري) په باب لنډ معلومات راغلي دي.

۷۳- په افغانستان کې د ښوونې او روزنې د ښه والي لپاره لازمې طریقې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګلبدين نېکمل پر ۱۳۵۲ل کال د عطاالله روف تر لارښوونې لاندې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د يادې شوې موضوع په باب ځرګندونې شوې دي.

۸۴- د پکتيا ولايت د سيد کرم ولسوالۍ عمومي جغرافيه:

اشرف شريفي پر ۱۳۵۲ل کال د پوهنوال حميدالله امين تر لارښوونې لاندې ليکلی دی، چې د سيدکرم ولسوالۍ عمومي جغرافيه په کې تشريح شوې ده.

۸۵- د منځنۍ پېړۍ او اسکولاستيکي افکار:

د محمد اکبر ارينمل له خوا پر ۱۳۵۲ل کال په (۳۲) مخونو کې ليکل شوی دی. په دغه مونوګراف کې د افغانستان د منځنيو پېړيو د ټولنيز، اقتصادي جوړښت او د ښوونې او روزنې په باب لنډ معلومات وړاندې شوې دي.

۸۶- د ساووجي ژبې لغات:

محمد نادر مشوانی پر ۱۳۵۲ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې ليکلی دی. په نومورې مونوګراف کې د ساووجي ژبې ځينې وييونه (لغات) د هغو فونيتيک شکل او پښتو ماناوې راغلي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸۷- خبر په امان افغان کې:

سید امین مجاهد پـر **۱۳۵۲**ل کـال د محمـد کـاظم اهنـگ تـر لارښـوونې لانـدې بشـپړ کـړی دی، (**۳۴**) مخونـه لـري. پـه نومـوړي مونـوگراف کـې د امـان افغـان جريـدې د ځینـو لیکنـو فهرست او د نوموړي جريدې لنډه تاريخچه راغلې ده.

۸۸- د مزار درې د ادیت او شماش دودونه:

رحمـت سـید پـر **۱۳۵۲**ل کـال د دوکتـور مجاوراحمـد زيـار تـر لارښوونې لاندې په (**۳۴**) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوگراف کې د مزار درې د اديت او شوماش د **جغرافيې** پېژندګلوي او د هغو د ځینو دودونو په باب معلومات راغلي دي.

۸۹- د گوشتې ولسوالۍ دودونه:

عبدالجبار پـر **۱۳۵۲**ل کـال د پوهنمـل محمـد طـاهر علمـي، تـر لارښـوونې لانـدې پـه (**۱۹**) مخونـو کـې لیکلـی دی. پـه نومـوړي مونوگراف کې د گوشتې ولسـوالۍ د ځینـو دودونـو پـه بـاب خبرې شوې دي.

۹۰- د خوست محلي کړنې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شازالي پر **۱۳۵۲**ل کال د محمد طاهر علمي تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې ليکلى دى. په دغه مونوګراف کې د خوست د خلکو يو شمېر عاميانه ګړنې څېړل شوې دي.

۹۱- د ښاغلي محمد داود سفرونه بهرنيو هېوادونو ته:

محمد شريف شاذ پر **۱۳۵۲**ل کال د محمد کاظم اهنګ تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې ليکلى دى. په دغه مونوګراف کې د سردارمحمدداود د سفرونو يادونه راغلې او هم د دې سفرونو د موخو په باب رڼا اچول شوې ده.

۹۲- د سيد عبدالخالق کندهاري پېژندګلوي او د اشعارو مجموعه:

عبدالطيف پر **۱۳۵۲**ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې ليکلى دى، (۲۸) مخونه لري. په نوموړي مونوګراف کې د سيد عبدالخالق کندهاري ژوند ليک او د هغه د شعرونو بېلګې راغلي دي.

۹۳- د چپرهار د سيمې د ولسي شاعر اميرزاده (خاکسار) د اشعارو مجموعه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شــېرزاده پــر **۱۳۵۶**ل کــال د پوهانــد عبدالشــکور رشــاد تــر لارښووني لاندې په (۳۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د امیرزاده لنډ ژوند لیک او د هغه د شعرونو بېلګې خوندي دي.

۹۴- د کونړونو ولایت بشري جغرافیه:

سید احمد پر **۱۳۵۶**ل کال د پوهنمل دوکتور عبدالله (روحاني) تر لارښووني لاندې په (۴۶) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د کونړونو د عمومي جغرافیې، ټولنیز ځرنګوالي او د اداري تشکیلاتو په باب یو لړ معلومات راغلي دي.

۹۵- د محمد باقي بادل (بارکزي) اشعار:

د عوذ بالله له خوا پر **۱۳۵۶**ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښووني لاندې په (**۵۱**) مخونو کې لیکل شوی دی. په نوموړي مونوګراف کې د یاد شوي شاعر لنډه پېژندنه او د کلام بېلګې خوندي دي.

۹۶- په شینوارو کې د کونه تیر غزا:

معروف شاه خان پر **۱۳۵۶**ل کال د استاد رشاد تر لارښووني لاندې په (۴۳) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

شينوارو د غزا علتونه او د غزا د ګډون کوونکو په باب معلومات راغلي دي.

۹۷- د محمد نواب اشعار:

محمد ظاهر (همت) پر **۱۳۵۲**ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (**۵۰**) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د محمد نواب پېژندګلوي، دهغه اشعارو په باب تبصره او د شعرونو بېلګې راغلې دي.

۹۸- د شينوارو د سيمې اصطلاحات:

سيد عيسی نېکمل پر **۱۳۵۲**ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (**۵۵**) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د شينوارو د سيمې يو لړ عاميانه اصطلاحات ځای شوي.

۹۹- د اشرف خان هجري په شعر کې ادبي تصلفات (باتې):

محمد ګل کوچي پر **۱۳۵۲**ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (**۳۳**) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د اشرف خان هجري په شعر کې تصلفات څېړل شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰۰- د یوه ولسي شاعر پېژندنه:
د عبدالاحد ښکاره له خوا پر **۱۳۵۲**ل کال د دوکتور مجاور احمد زیار تر لارښوونې لاندې لیکل شوی دی. په نوموړي مونوګراف کې د ولسي شاعر حاجي محمد پر ژوند لیک او شاعرۍ رڼا اچول شوې ده.

۱۰۱- د حضرت ولي پېژندنه او نظمونه یې:
فضل ولي ناګار پر **۱۳۵۲**ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د حضرت ولي پېژندنه او د هغه د نظمونو په باب معلومات راغلي دي.

۱۰۲- د ارچې تجارت د کونړونو په ولایت کې:
د غلام قادر جلیلي له خوا پر **۱۳۵۲**ل کال د عبدالله روحاني تر لارښوونې لاندې په (۲۸) مخونو کې لیکل شوی دی. په نوموړي مونوګراف کې د کونړونو ولایت پېژندنه، د ولایت جغرافیایي موقعیت او د ارچې د لرګیو د سوداګرۍ په باب معلومات راغلي دي.

۱۰۳- د تګاب د سیمې نوي او زاړه شاعران:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګلداد بېژني پر ۱۳۵۲ل کال ليکلی دی. لاربنود استاد يې پوهاند عبدالشکور رشاد دی، (۲۸) مخونه لري. په نوموړي مونوګراف کې د تګاب د سيمې د ځلورو تنو شاعرانو پېژندنه او د شعرونو بېلګې راغلې دي.

۱۰۴- د جانان فدوي هوتک پېژندنه او اثار:

محمد حنيف پر ۱۳۵۲ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لاربنوونې لاندې په (۵۰) مخونو کې ليکلی. په دغه مونوګراف کې د جانان فدوي پېژندګلوي او د شعرونو بېلګې خوندي دي.

۱۰۵- د زابل ولايت د بادامو او انګورو توليد او تجارت:

د سيد علي هوتک له خوا پر ۱۳۵۲ل کال د حميدالله امين تر لاربنوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې ليکل شوی دی. په دغه مونوګراف کې لومړی د زابل ولايت د جغرافيې په باب خبرې شوي، بيا د اوسېدونکو د اقتصادي حالت او هم په اقتصاد کې د بادامو پر اهميت او د هغو پر تجارت خبرې شوې دي.

۱۰۶- د ولسي شاعر بهاوجان پېژندنه:

محمدعارف پېژاند پر ۱۳۵۲ل کال د استاد عبدالشکور رشاد تر لاربنوونې لاندې ليکلی دی، چې په کې د سيد بهاوجان پېژندګلوي او د شعرونو بېلګې خوندي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰۷- د پښتو ادب طالبان:

ذکریا ملاتړ پر **۱۳۵۲**ل کال د پوهندوی دوکتور ګل محمد نورزي تر لارښوونې لاندې په (۲۳) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د پښتو ادب (۲۲) طالبانو په باب معلومات راغلي دي.

۱۰۸- د پښتو ژبې د ځینو ولسي شاعرانو پېژندګلوي:

محمد معین باجوړي پر **۱۳۵۲**ل کال د ګل محمد نورزي تر لارښوونې لاندې لیکلی دی، چې (۴۱) مخونه لري. په نوموړي مونوګراف کې د پښتو ژبې د (۱۸) تنو شاعرانو پېژندګلوي او د کلام بېلګې راغلي دي.

۱۰۹- د کندهار په سیمې کې کرکې:

محمد رحیم سلطاني پر **۱۳۵۷**ل کال د حبیب الله جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د کندهار د خلکو په فولکور کې کرکې څېړل شوې دي.

۱۱۰- د بېسوادۍ د مسلې حل په افغانستان کې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوشحال یاسیني پر ۱۳۵۷ل کال لیکلی دی. دا مونوګراف پنځه برخې لري، په هره برخه کې یې د سواد د ګټې او د بېسوادۍ د له منځه وړلو لارې چارې څه ناڅه په ګوته شوې دي.

۱۱۱- د نوم صرف (نوم ګړپوهه):

نصرالله ناصر پر ۱۳۵۷ل کال د پوهاند دوکتور مجاور احمد زیار تر لارښوونې لاندې په (۳۹) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د نوم پر صرف باندې خبرې شوې دي او د نوم ډولونه هم په ګوته شوې دي.

۱۱۲- د شینوارو ولسي ادب:

تاج محمد پر ۱۳۵۷ل کال د نورمحمد غمجن تر لارښوونې لاندې په (۵۵) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د شینوارو ولسوالۍ پر ولسي ادب رڼا اچول شوې ده.

۱۱۳- د ګرشک د خلکو ګړنی ادب:

سخیداد هلمندي پر ۱۳۵۷ل کال د پوهاند دوکتور مجاور احمد زیار تر لارښوونې لاندې په (۴۱) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د ګرشک د خلکو ولسي اصطلاحات څېړل شوي او بېلګې یې راوړل شوې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱۴- ټولنیزه پراختیا:

فیض محمد فیاض پر **۱۳۵۷**ل کال د حبیب الله جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۳) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې ټولنیزه پراختیا له علمي نړۍ لید او د هغه د مخالف فکر دواړو له مخې څېړل شوې ده.

۱۱۵- اجتماعي انقلابونه او ښوونې روزنې سره د هغو اړیکې:

سراج الدین پر **۱۳۵۷**ل کال د رڼا ګل رڼا تر لارښوونې لاندې په (۲۱) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې پر ښوونه او روزنه باندې د ټولنیزو بدلونونو اغېزې څېړل شوې دي.

۱۱۶- د تره خېلو ګړدود:

مصطفی نژدې پر **۱۳۵۷**ل کال د دوکتور مجاوراحمد زیار تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې لیکلی دی، چې د تره خېلو د ګړدود په باب معلومات په کې راغونډ شوي دي.

۱۱۷- د شوروي اتحاد د مطبوعاتو سیستم:

زلمي هېوادمل پر **۱۳۵۷**ل کال د حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې په (۱۷) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوروي اتحاد د مطبوعاتو، راډيو او ټلويزيون په باره کې په لنډيز سره معلومات راوړل شوي دي.

۱۱۸- د ممتاز کارګر اشعار:

نادرخان پر **۱۳۵۷**ل کال د دوکتور مجاور احمد زيار تر لارښوونې لاندې په (۴۴) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د ممتاز کارګر ژوندليک او د شعرونو بېلګې راغلې دي.

۱۱۹- د حيات الله بشري اشعار:

نورمحمد پر **۱۳۵۷**ل د مجاور احمد زيار تر لارښوونې لاندې په (۲۱) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د شاعر پېژندګلوي او د شعرونو بېلګې راغلې دي.

۱۲۰- د حصارک غلجايي د ولسوالۍ بشري جغرافيه:

زلمي داد پر **۱۳۵۷**ل کال د لطف الله ساپي تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د حصارک د ولسوالۍ پر ټولنيز ژوند، اداري تشکيلاتو، دود او دستور باندې رڼا اچول شوې ده.

۱۲۱- ښځه په پښتو منثورو ادبياتو کې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

امیر محمد پاڅون پر ۱۳۵۷ل کال د حبیب الله جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۴) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د ښځې د ټولنیز او طبقاتي ژوند په باب معلومات راغلي دي.

۱۲۲- د شغني ژبې فولکور (ګړنی ادب):

دلبرشاه سرچشمه پر ۱۳۵۷ل کال د مجاور احمد زیار تر لارښوونې لاندې په (۴۱) مخونو کې لیکلی دی. نوموړی مونوګراف درې څپرکي لري، چې په هر څپرکي کې یې د شغنان د خلکو د ولسي ادب او ټولنیز ژوند په باب معلومات راغلي دي.

۱۲۳- د تګاو ولسوالۍ د خلکو ګړنی ادب:

محمد ابراهیم پر ۱۳۵۷ل کال د حبیب الله جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۴۱) مخونو کې لیکلی دی. نوموړي مونوګراف کې د تګاو ولسوالۍ جغرافیایي موقعیت، ټولنیزه او اقتصادي بڼه او پر ولسي ادب رڼا اچول شوې ده.

۱۲۴- د حمید د شاه ګدا په مثنوي کې د قافیې د عیبونو مطالعه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

خـان ابـاد پـر **۱۳۵۷**ل کـال د پوهانـد عبدالشـکور رشـاد تـر لارښوونې لاندې په (**۲۷**) مخونو کې لیکلی دی. دې مونوګراف کې د حمید د یاد شوي اثر د قافیې نیمګړتیاوې په ګوته شوې دي.

۱۲۵- د غلام حسین پېژندګلوي او اشعار:

محمـد عمـر دایمـزي پـر **۱۳۵۷**ل کـال د نورمحمـد غمجـن تـر لارښوونې لاندې په (**۵۱**) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د غلام حسین ژوند لیک او د شعرونو بېلګې راغلې دي.

۱۲۶- په پکتیا کې ډله ییزه مفاهمه او د هغې وسایل:

عزیزخان عدلي پر **۱۳۵۷**ل کال د حبیب الرحمن هاله تر لارښوونې لاندې په (**۳۸**) مخونو کې لیکلی دی. نوموړی مونوګراف پنځه څپرکي لري او د پکتیا ولایت د مطبوعاتو په باب په کې معلومات راغونډ شوي دي.

۱۲۷- د سیداباد د ولسوالۍ انګېرنې او کړنې:

محمـد اصـف پـر **۱۳۵۷**ل کـال د دوکتـور مجاوراحمـد زیـار تـر لارښـوونې لانـدې پـه (**۳۱**) مخونـو کـې لیکلـی دی. پـه نومـوړي مونـوګراف کـې د سـید ابـاد د ولسـوالۍ لنـډه پېژندنـه او د هغـې سیمې د کړنو او انګېرنو په باب معلومات راغلي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲۸- د ګلستان د ولسوالۍ جغرافيايي څېړنه:

عبدالعزيز اکرمي پر ۱۳۵۷ل کال د محمد ظريف ظريفي تر لارښوونې لاندې په (۲۰) مخونو کې ليکلې دی. په نوموړي مونوګراف کې د ګلستان د ولسوالۍ جغرافيايي موقعيت او بشري او اقتصادي بنې په باب معلومات راغلي دي.

۱۲۹- د ننګرهار ولايت د غني خېلو د ولسوالۍ اصطلاحات:

داود شاه خوشال پر ۱۳۵۷ل کال د حبيب الله جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې ليکلې دی، چې د غني خېلو د ولسوالۍ عاميانه اصطلاحات په کې راغلي دي.

۱۳۰- کيسې:

عاصم شرر پر ۱۳۵۷ل کال د زېورالدين زېور تر لارښوونې لاندې په (۳۸) مخونو کې ليکلې دی. په نوموړي مونوګراف کې څلور فولکوريکې کيسې راټولې شوې دي.

۱۳۱- د دولت تطبيقي شکل په افغانستان کې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مسافر لـه خوا پـر **۱۳۵۷**ل کـال د لطف الله ساپي تـر لارښـوونې لاندې په (**۳۵**) مخونو کې ليکلی شوی دی. په دغه مونـوګراف کې د دولت د تاسيس، منشا، ماهيت او بڼو پـه بـاب معلومـات راټول شوي دي.

۱۳۲- د نجونو او هلکانو روابط د پوهنتون په ساحه کې:

عـاليې تنـوير پـر **۱۳۵۷**ل کـال د حبيـب الله جـاج پښـتون زوی تـر لارښـوونې لانـدې پـه (**۴۱**) مخونـو کـې ليکلـی دی. پـه نومـوړې مونـوګراف کې د **تحصيل** پـه دوره کې د پوهنتـون پـه سـاحه کې د هلکانو او نجونو، يا ښځو او نارينه وو اړيکي تر بحث لاندې نيـول شوي دي.

۱۳۳- د محمـد عثمـان د اشـعارو مجموعـه او ژونـد پېښې:

نظـام الـدين پـر **۱۳۵۷**ل کـال د جـاج پښـتون زوی تـر لارښـوونې لاندې په (**۵۷**) مخونو کې ليکلی دی، چې د شـاعر ژوند ليک او د شعرونو بېلګې په کې خوندي دي.

۱۳۴- بالابلوک د ولسوالۍ ګړنی ادب:

غـلام سـخي پـر **۱۳۵۸**ل کـال د جـاج پښـتون زوی تـر لارښـوونې لاندې په (**۲۸**) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د يادې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوې ولسوالۍ پر جغرافيايي موقعيت، ټولنيزو اړخونو او ځينو عاميانه اصطلاحاتو خبرې شوې دي.

۱۳۵- د وزيرستان د برملې پښتني دودونه:

الياس وزيري پر **۱۳۵۸**ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۸) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د وزيرستان د برملې ځينې پښتني دودونه معرفي شوي دي.

۱۳۶- د تاريخي ماترياليزم د څلورو مفاهيمو لنډه توضيح:

داود سرلوړي پر **۱۳۵۸**ل کال په (**۵۵**) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د ماترياليزم ځينې موضوعات څېړل شوي دي.

۱۳۷- د چک ولسوالۍ شفاهي ادبيات:

خرم دل پر **۱۳۵۸**ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۲۸) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د وردګو د ولايت پېژندنه، د چک ولسوالۍ پېژندنه او همدارنګه د نوموړي ولسوالۍ د خلکو پر شفاهي ادبياتو خبرې شوې دي.

۱۳۸- د حميد په ديوان کې تلميح:

(c) ketabton.com: The Digital Library

رحمت الله پر ۱۳۵۸ل کال د زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۲۴) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوگراف کې د حمید مومند پر پېژندنې سربېره د هغه په شعرونو کې د تلمیح ادبي صنعت په گوته شوی دی.

۱۳۹- د کارگرې طبقې نوی ډول گوند:

مثل خان نثار پر ۱۳۵۸ل کال د توریالي (دایم) تر لارښوونې لاندې په (۵۲) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوگراف کې د کارگرې طبقې گوند په باب معلومات راغلي دي.

۱۴۰- په سراج الاخبار کې د پښتو ادبیاتو ونډه:

حبیب الرحمن زلمي پر ۱۳۵۸ل کال د زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۵۷) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوگراف کې د سراج الاخبار لنډه تاریخچه او په دې جریده کې د پښتو لیکنو نیولیک راغلی دی.

۱۴۱- مېرمن حمیده او د هغې اشعار:

بریالي زهیر باجوړي پر ۱۳۵۸ل کال د زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۴۲) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوگراف کې د مېرمن حمیدې د نثر او نظم بېلگې راغلي دي.

۱۴۲- د ښځینه لنډیو غنایي غشقي برخه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سپوږمۍ له خوا پر ۱۳۵۸ل کال د نورمحمد عمجن تر لارښوونې لاندې په (۴۴) مخونو کې لیکل شوی دی. په نوموړي مونوګراف کې د ښځینه لنډیو عشقي برخه د الفبا په ترتیب (ښېلتون، وصال، د یار خاطر، سپوږمۍ او د مینانو دنیا) په باب معلومات وړاندې شوي دي.

۱۴۳- د الینګار ولسوالۍ د نیازیو د قوم کلیوالي لوبې:

د صدیق راشوجان له خوا پر ۱۳۵۸ل کال د نورمحمد غمجن تر لارښوونې لاندې لیکل شوی، چې د نیازیو د قوم یو شمېر سیمه ییزې لوبې یې تشریح کړې دي.

۱۴۴- د شوروي اتحاد د ځینو معاصرو لیکوالو بیوګرافي:

شاه صنم پر ۱۳۵۸ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۵۲) مخونو کې لیکلی دی. په یاد شوي مونوګراف کې د ((شوروي اتحاد) د څوارلسو لیکوالانو بیوګرافي راغلې ده.

۱۴۵- د کونړ ولایت د نرنګ علاقه دارۍ کلیوالي ورزشي لوبې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

غلام حسین پر ۱۳۵۸ل کال د نورمحمد غمجن تر لارښوونې لاندې په (۵۲) مخونو کې لیکلی دی او د یادې شوې علاقه داری، ځینې ورزشي لوبې يې په کې راوړې دي.

۱۴۶- د خراسانیانو نهضت د عربو په مقابل کې:

ظابط الله پر ۱۳۵۸ل کال د پاینده محمد سرهنګ تر لارښوونې لاندې په (۸۴) مخونو کې لیکلی دی، چې د عربو پر وړاندې د خراسانیانو د مبارزو څرګندونه په کې شوې ده.

۱۴۷- د نارینه وو له خوا ښځو ته غنایي لنډۍ:

وړانګې پر ۱۳۵۸ل کال د نورمحمد غمجن تر لارښوونې لاندې په (۲۱) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړې مونوګراف کې د الفبا په ترتیب د نارینه وو له خوا ښځو ته غنایي لنډۍ راوړل شوې دي.

۱۴۸- وزیرستان و پېژنئ:

بخت میر وزیري پر ۱۳۵۸ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۲۰) مخونو کې لیکلی دی، چې د وزیرستان جغرافیایي موقعیت، د هغه ځای ژبه، کرنه او ځینې دودونه په کې بیان شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴۹- د ګیلان په ورځنیو خبرو اترو کې ځینې نادر لغتونه:

عبدالرزاق پر ۱۳۵۸ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۴۵) مخونو کې لیکلی دی، چې د ګیلان د سیمې ځینې نادر لغتونه په کې راغلې دي.

۱۵۰- پښتو ادبیات له ۱۴۵۰ څخه تر ۱۲۹۷ پورې:

آصف بهاند پر ۱۳۵۸ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۴۳) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د یاد شوي عصر عمومي وضعې ته یوه کتنه، د پښتو د نثر او نظم ځانګړتیاوې، د صنعتي انقلاب اغېزې او د ځینو لیکوالو د نظم او نثر بېلګې راوړل شوي دي.

۱۵۱- د خوشال خان سیاسي موضع:

محمد اسمعیل پر ۱۳۵۸ل کال د زهورالدین زهور تر لارښوونې لاندې په (۵۲) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د خوشال خان ژوند لیک، د بند دوره، د ځوانۍ دوره، مبارزې، د بند علتونه، له مغلو سره جنګ او د خوشال سیاسي او ټولنیز موقف بیان شوي دي.

۱۵۲- د شیګل په شینوارو کې د ځمکې د وېش سیستم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شېرزمين پر ۱۳۵۸ل کال د حکیم تنهیوال تر لارښوونې لاندې په (۳۹) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د کونړ ولایت د شیګل د سیمې جغرافیایي موقعیت تاریخچه او د ځمکو د وېش سیستم څېړل شوی دی.

۱۵۳- پښتو ادبیاتو ته د ثور انقلاب په رڼا کې یوه کتنه:

خالق رشید پر ۱۳۵۸ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې لیکلی دی، (۴۴) مخونه لري. دا مونوګراف دوه برخې لري چې له لرغونې دورې څخه تر ۱۳۵۷ل کال او بیا له ۱۳۵۷ څخه تر ۱۳۵۸ کاله پورې پښتو ادبیاتو ته په کې کتنه شوې ده.

۱۵۴- د ورګون د ولسوالۍ سیمه ییزه جغرافیه:

حفیظ الله وزیر پر ۱۳۵۸ل کال د محمد ظریف تنهیوال تر لارښوونې لاندې په (۷۲) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د ورګون بشري، فزیکي او اقتصادي بڼې بیان شوي دي.

۱۵۵- د خلق په جریده کې د علمي مضامینو فهرست:

مکمل پر ۱۳۵۹ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښونې لاندې په (۳۳) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې په یاد

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوې جريده کې د علمي ليکنو عنوان، لنډيز او د ليکوال نوم راوړل شوي دي.

۱۵۶- د تعليمي نصاب په رڼا کې د پښتو ژبې تاريخي سير ته يوه کتنه:

ګل محمد پر **۱۳۵۹**ل کال د نوراحمد شاکر تر لارښوونې لاندې په **(۳۴)** مخونو کې ليکلې دی. په دغه مونوګراف کې د تعليمي نصاب په باب خبرې شوي او هم د ځينو ليکوالو د تعليمي نصاب کتابونه معرفي شوي دي.

۱۵۷- د پښتو په شفاهي ادبياتو کې د حماسي لنډيو يوه برخه:

د وړمې يوسفي له خوا پر **۱۳۵۹**ل کال د نورمحمد غمجن تر لارښوونې لاندې په (۲۰) مخونو ليکل شوی دی، چې په کې يو شمېر حماسي لنډۍ او د هغو د ځينو لغتونو مانا راوړل شوې دي.

۱۵۸- د پښتنې ښځې تصوير په لنډيو کې:

زرغونې عزيز وردګ پر **۱۳۵۹**ل کال په **(۵۸)** مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې هغه لنډۍ راوړل شوي چې د ښځو د ژوند څېره په کې ځلېږي.

۱۵۹- د پښتنو ښځو مبارزې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

الینیس قیوم پر ۱۳۵۹ل کال په (۵۳) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د افغانستان د ښځو ټولنیز موقف، په ملي مبارزو کې د هغوی ونډه او بیا د (۱۳) مبارزو ښځو معرفي د دوی فکري او ادبي کارونه او د هغوی د شعرونو بېلګې راغلې دي.

۱۲۰- پښتنې شاعرانې:

حبیبي پر ۱۳۵۹ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۲۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې (۱۷) تنه پښتنې شاعرانې معرفي شوي دي.

۱۲۱- په کندهار کې پښتني دودونه:

د زینب فروغ له خوا پر ۱۳۵۹ل کال د نورمحمد غمجن تر لارښوونې لاندې په (۵۱) مخونو کې لیکلی شوی دی، چې د کندهار ولایت ځینې پښتني دودونه په کې معرفي شوي دي.

۱۲۲- د فراه د سیمې پښتني دودونه:

پر ۱۳۵۹ل کال د عبدالرزاق له خوا په (۳۵) مخونو کې لیکل شوی دی، چې د فراه ولایت ځینې دودونه په کې معرفي شوي دي.

۱۲۳- د خوشال په غزلیاتو کې ښکلا:

(c) ketabton.com: The Digital Library

غلام مصطفی نږدې پر ۱۳۵۹ل کال د ډاکټر زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۵۸) مخونو کې لیکلې دی، چې د خوشال په شعرونو کې حسن، مینه، عشق، هنر او اقتصادي موقف پکې څېړل شوی دی.

۱۲۴- د دولت لوانیې په دیوان کې د نومونو برخه:

محمد صابر حقمل پر ۱۳۶۰ل کال د زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۵۳) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د دولت لوانیې په دیوان کې د راغلیو نومونو لکه د مېرېیو، ګلانو او مرغانو یادونه شوې ده.

۱۲۵- سترګې:

فاطمې اسد حسیني پر ۱۳۶۰ل کال د نورمحمد غمجن تر لارښوونې لاندې په (۴۶) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې هغه لنډۍ د الفبا په حساب راوړل شوي، چې سترګې په کې یادې شوې دي.

۱۲۶- د خوست په خبرو اترو کې نادر لغات:

ګلاب خان پر ۱۳۶۰ل کال د حاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۳) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځنيو خبرو کې د خوست ځينې نادر لغات په ګوته شوي او بيا تشريح شوي دي.

۱۲۷- يو لړ هغه لنډۍ چې د ښځو له لوري په محروميت کې ويل شوي:

هما اختري پر ۱۳۶۰ل کال د نورمحمد غمجن تر لارښوونې لاندې په (۳۵) مخونو کې ليکلې دی او هغو لنډيو ته په کې اشاره شوې، چې د ژوند د ځينو برخو د محروميت په نتيجه کې د ښځو له خوا ويل شوي دي.

۱۲۸- د کونړ ولايت په باره کې عمومي معلومات:

محمد قدير پر ۱۳۶۰ل کال د نورمحمد غمجن تر لارښوونې لاندې په (۳۴) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د کونړ ولايت جغرافيايي موقعيت، د خلکو پېژندنه، تاريخي سوابق، زراعت، کرنې، اداري تشکيلات او ټولنيزو دودونو په باب ځينې معلومات راغلي دي.

۱۲۹- د کرکو او کړو د پيدا ايښت عوامل او ډولونه:

نواز پر ۱۳۶۰ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۳) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د کرکو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړنو په باب ځينې معلومات راغلي دي، لکه: له يو چا څخه کرکه، له ناروغۍ څخه کرکه او داسې نورې بېلګې.

۱۷۰- فولکوري طب:

حضـرت ګـل احسـاس پـر ۱۳۶۰ل کـال د جـاج پښـتون زوی تـر لارښوونې لاندې په (۴۴) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د فولکوري طب په باب يو لړ معلومات راغلي دي.

۱۷۱- د مقر د ګيلان علاقه دارۍ د واده دودونه:

محمد عمر ګيلاني مقري پر ۱۳۶۱ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې پـه (۲۸) مخونو کې ليکلی دی او د يـادې شوې سيمې د واده دودونه په کې بيان شوي دي.

۱۷۲- په پښتو لنډيو کې شونډې، خوله، خالونه او مخ:

نظيفې پر ۱۳۶۱ل کال د بايزيد اڅک تر لارښوونې لاندې پـه (۳۷) مخونو کې ليکلی دی او هغه لنډۍ په کې راغلي دي، چې ياد شوي موضوعګانې په کې يادې شوې دي.

۱۷۳- د محمد جان فنا ادبي ټوټې:

کاملې پښېمان پر ۱۳۶۱ل کال د لطيف بهاند تر لارښوونې لاندې په (۴۰) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د محمد جان

(c) ketabton.com: The Digital Library

فنا ژوند لیک د هغه اثار او تالیفاتو پېژندنه او د هغه یو لړ ادبي تو‌ټې راغلي دي.

۱۷۴- د لوګر دودونه:

آصفي احمدزی پر ۱۳۲۱ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د لوګر جغرافیایي موقعیت او د هغه ځای ځینې پښتني دودونه بیان شوي دي.

۱۷۵- د کونړونو ولسي شاعران:

سیدمحی الدین پر ۱۳۲۲ل کال د زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۵۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د کونړ د سیمې یو شمېر ولسي شاعران او د هغوی د ځینو شعرونو بېلګې راوړل شوي دي.

۱۷۶- د کلیوالو پر ورځني ژوند د فولکور اغېزه:

غوټۍ خاوري پر ۱۳۲۲ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۱۲) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د کلیوالو د مېړانې، اتلولۍ، زړورتیا او ټولنیز ژوند په باب معلومات راغلي دي.

۱۷۷- په فولکور کې د کیسې ماهیت او وظیفه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

زرغونې احمدزۍ پر ۱۳۶۲ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د اتلانو د کیسو په باب یو لړ معلومات راغلي دي.

۱۷۸- خوشال خان د پخوانیو او اوسنیو شاعرانو په نظر کې:

خدایداد پر ۱۳۶۳ل کال د زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې لیکلی دی، (۵۳) مخونه لري. په دغه مونوګراف کې لومړی د خوشال د ملي مبارزو په باب یو لړ معلومات راغلي او بیا د خوشال په باب د پخوانیو او اوسنیو شاعرانو نظرونه راوړل شوي دي.

۱۷۹- د دولت لواڼي په دېوان کې قافیوي نیمګړتیاوې:

عزیزالله پاک جبارخېل پر ۱۳۶۳ل کال د جلال الدین خان تر لارښوونې لاندې په (۵۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د دولت لواڼي د دېوان ځینو قافیوي نیمګړتیاوو ته نغوته شوې ده.

۱۸۰- په اندړو کې د واده دودونه:

مهتاب الدین وحدت پر ۱۳۶۴ل کال د پوهنیار جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۴۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونوګراف کې د غزني ولايت د اندړو ولسوالۍ د واده دودونه تشريح شوي دي.

۱۸۱- کلمه داره روپۍ:

عزيزې شېرزاد پر ۱۳۶۴ل کال د دوکتور زېورالدين زېور تر لارښوونې لاندې په (۲۲) مخونو کې ليکلې دی. په دغه مونوګراف کې کلمه داره روپۍ (ډرامې) خبرې شوي.

۱۸۲- د خوشال په ديوان کې د ځينو ځايونو نومونه:

ذکريا پر ۱۳۶۴ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۲۹) مخونو کې ليکلی دی. په دې مونوګراف کې د خوشال په غزلونو، رباعياتو او قصايدو کې د مهمو ځايونو نومونه په ګوته شوي دي.

۱۸۳- د روښاني نهضت ښېل ښېل اړخونه:

محمدرسول باوري پر ۱۳۶۴ل کال د استاد ضمير ساپي تر لارښوونې لاندې په (۳۵) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د بايزيد روښان ژوند ليک، مبارزې، اثار، مذهبي عرفاني اړخ او ملي فکر بيان شوي دي.

۱۸۴- د خوشال خان ژوند ليک:

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد قدوس پر ۱۳۶۴ل کال د ګل محمد نورزي تر لارښوونې لاندې په (۴۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د خوشال د کوچنیوالي دوره، د ژوند ځینې پېښې او د کورنۍ په باب معلومات راغلي دي.

۱۸۵- د خوشال خان په اشعارو کې د ازادۍ انعکاس او د ازادۍ له اوسني مفهوم سره د هغه پرتله:

حکیم محمد خاورین پر ۱۳۶۴ل کال د ګل محمد نورزي تر لارښوونې لاندې په (۵۵) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د خوشال خان په شعرونو کې د ازادۍ موضوع څېړل شوې ده او د هغه یو شمېر حماسي شعرونه هم راوړل شوي دي.

۱۸۶- د تاریخ په پوړیو کې د پښتو هنري ادبیاتو ته یوه کتنه:

دادمحمد راسا پر ۱۳۶۴ل کال د جلال الدین خان تر لارښوونې لاندې په (۲۲) مخونو کې لیکلی دی. په یاد شوي مونوګراف کې د لرغونې دورې د ادبیاتو او شاعرانو او همدارنګه د معاصرې دورې د ادبیاتو او شاعرانو په باب یو لړ معلومات راغلي دي.

۱۸۷- د سید جمال الدین افغان ژوند او مبارزې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر ۱۳۶۴ل کال محمد عارف طاهر د محمد صابر خویشکي تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د سید جمال الدین افغان د ژوند او مبارزو په باب یو لړ معلومات راغلي دي.

۱۸۸- د لرغوني مصر، یونان او روم په افسانو کې د خلقت مفکوره:

محمد قاسم هیله من پر ۱۳۶۴ل کال د حاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۹) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د لرغوني مصر تاریخچه او په افسانو کې د ارباب الانواعو خلقت څېړل شوی دی.

۱۸۹- په پښتو معاصرو ادبیاتو کې ځینې ریالستیکي موضوعات:

د شمس الله مجمر له خوا پر ۱۳۶۴ل کال د محمد صابر خویشکي تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې لیکلی شوی دی. په دغه مونوګراف کې د ریالیزم په هکله، د ریالستیکي هنر او د رنساس د دورې د ریالیزم په باب معلومات لیکل شوي دي، دغه راز د استاد الفت، اجمل خټک او سلیمان لایق په اثارو کې ځینې ریالستیکي افکار څېړل شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۰- په پښتو ادب کې د مولوي صالح محمد ونډه:

اسدالله کاروان پر **۱۳۷۴**ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (**۳۵**) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د مولوي صالح محمد ژوند لیک او اثارو په باب معلومات راغلي دي.

۱۹۱- دلعل ګل شاعر پېژندنه:

محمدنذیر بري پر **۱۳۷۴**ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د **لعل ګل** د کورني ژوند او د شعر د ویلو د عواملو په باب **معلومات** راغلي دي او هم د شاعر د شعرونو بېلګې په کې راوړل شوي دي.

۱۹۲- د حمید په دېوان کې بدیع صنایع:

حضرت یوسف افتخار پر **۱۳۷۴**ل کال د جلال الدین خان تر لارښوونې لاندې په (۴۲) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د حمید په دېوان کې بدیع صنایع په ترتیب سره ښوول شوي دي.

۱۹۳- پښتو منظومې کیسې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالغني اقبال پر ۱۳۶۴ل کال د جلال الدین خان تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې (۹) منظومې او مشهورې فولکورې کیسې لیکل شوي دي.

۱۹۴- په پښتو منظوم ادب کې د نظم شکلي ډولونه:

سید کریم ملګري پر ۱۳۶۴ل کال د جلال الدین خان تر لارښوونې لاندې په (۴۷) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې ځینې شعري فورمونه لکه: مربع، رباعي، مثنوي، قصیده، مخمس او داسې نور تشریح شوي دي.

۱۹۵- چاربیته او د هغې ډولونه:

عاشق الله فریاد پر ۱۳۶۴ل کال د جلال الدین خان تر لارښوونې لاندې په (۳۹) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د چاربیتو پر فورم باندې رڼا اچول شوې ده او هم د چاربیتو بېلګې راوړل شوي دي.

۱۹۶- د لنډۍ داستان پیدا ښت:

نفیسې طوطاخېل پر ۱۳۶۴ل کال د زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۳۵) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د لنډې کیسې ځانګړنې او پړاوونه بیان شوي دي او وسنۍ لنډې کیسې ته په کې هم کتنه شوې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۷- د اديپوس افسانه او پر هغې يوه انتقادي تبصره:

ګل غوټۍ نايب خېل پر ۱۳۶۴ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۴۱) مخونو کې ليکلی دی، په دغه مونوګراف کې د يونان لنډه تاريخچه او د اديپوس پاچا د کيسې مضمون ليکل شوی دی.

۱۹۸- په ولسي ادب کې د جمعه ګل د اشعارو دريځ:

د احمد شاه ويښ له خوا پر ۱۳۶۴ل کال د زېورالدين زېور تر لارښوونې لاندې په (۳۷) مخونو کې ليکل شوی دی. په نوموړي مونوګراف کې د شاعر پېژندګلوي، د هغه چاپېريال، د هغه په شعر کې انځورونه بيان او د شعرونو بېلګې راوړل شوي دي.

۱۹۹- په پښتو ادبياتو کې د ناول پيدا ايښت:

شريفې احمدزۍ کوچۍ پر ۱۳۶۴ل کال د زېورالدين زېور تر لارښوونې لاندې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د ناول ډولونه، ځانګړنې او په پښتو ادب کې د ناول په باب خبرې شوي دي.

۲۰۰- پښتو د امير شېرعلي خان په دوره کې:

مامور مموزي پر ۱۳۶۴ل کال د جلال الدين خان تر لارښوونې لاندې په (۳۰) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې پښتو ژبه د امير شېرعلي خان په دوره کې د پوځي او رسمي ژبې په توګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څېړل شوې ده او د هغه وخت سیاسي او اقتصادي اوضاع هم تر څېړنې لاندې نیول شوې ده.

۲۰۱- یوسفزي د خوشال بابا په نظر:

عبدالغني بشردوست پر **۱۳۶۴**ل کال د محمد صابر خویشکي تر لارښوونې لاندې په (**۳۵**) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د خوشال د ژوند حالات، د سوات یوسفزي او د هغوی ژوند او د خوشال او یوسفزیو ترمنځ مناسبات څېړل شوي دي.

۲۰۲- د پرامېته داستان ته یوه انتقادي کتنه:

جانانې ځائي پر **۱۳۶۴**ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (**۵۵**) مخونو کې لیکلی دی او د پرومېتې پر داستان یې یوه انتقادي تبصره کړې ده.

۲۰۳- مومن خان او شیرینو:

هنګامې ظاهر پر **۱۳۶۴**ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۴۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د داستان اصلي متن، د لغتونو څېړنه، د ځایونو نومونه او د فولکوري عباراتو څېړنه راغلې ده.

۲۰۴- نمرو او تاج محمد:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماه جبيني لمر پر ۱۳۶۴ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۷) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د دغه منظوم داستان د نظم د برخې وزن و قافيه، د لغتونو څېړنه، د ځايونو نومونه، د شعر ساده ګي او د داستان د موضوع څېړنه راغلې ده.

۲۰۵- د قصيدې وده او پيدا ايښت:

محبوبې پر ۱۳۶۴ل کال د جلال الدين تر لارښوونې لاندې په (۴۳) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د قصيدې تعريف او د غوريانو روښانيانو او خوشال په دوره کې د قصيدې په باب معلومات راټول شوي دي.

۲۰۶- د الفت په نثر کې د لنډې کيسې ببلګې:

نفس ګل شريفي پر ۱۳۶۴ل کال د محمد صابر خويشکي تر لارښوونې لاندې په (۳۰) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د الفت ژوند ليک، د الفت په نثر کې دلنډو کيسو ځانګړتياوو او د نثر ببلګې راوړل شوي دي.

۲۰۷- اويرجل د اينيا د تحليل او د روم تشکل:

د راحلې احمدي وردګ له خوا د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې پر ۱۳۶۴ل کال ليکل شوی، چې (۳۱) مخونه لري. په دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونوګراف کې د ټرای او سپارتا ترمنځ د لس کلن جنګ علتونه بیان شوي دي.

۲۰۸- په فولکور مجله کې د پښتني فولکور انعکاس:

زرلښتې اوریاخېلې پر **۱۳۶۵**ل کال د پوهنمل بایزید اځک تر لارښوونې لاندې په (۴۰) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې هغو لیکنو ته اشاره شوې، چې د پښتني فولکور په باب په فولکور مجله کې خپرې شوې دي.

۲۰۹- په سراج الاخبار کې د پښتو شعر:

محمدشاه پور احمدزي پر **۱۳۶۵**ل کال د دوکتور زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۷۸) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې په سراج الاخبار کې د پښتو شعر د خپرېدو او څومره والي په باب معلومات راغلي دي.

۲۱۰- د کندهار مجلې فهرست د تاسیس له وخته تر ۱۳۵۲ل کال پورې:

سردار محمد راستمل پر **۱۳۶۵**ل کال د دوکتور زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۴۱) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د کندهار مجلې نیولیک راغلی (د لیکوال نوم او د لیکنې سرلیک).

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱۱- د روښان د مبارزې تصوفي اړخ:

نسیمې فقیر پر **۱۳۲۵**ل کال د پوهنمل محمدصابر خویشکي تر لارښوونې لاندې په (۴۰) مخونو کې لیکلی دی. دا مونوګراف دوه څپرکي لري، په لومړي څپرکي کې یې د روښان پېژندنه او په دویم کې یې د روښاني تصوف د اتو مرحلو په باب خبرې شوې دي.

۲۱۲- د بي بي نېکبختې مموزۍ ژوند او ادب:

صاحب ګل مموزي پر **۱۳۲۵**ل کال د دوکتور زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۴۷) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د بي بي نېکبختې پر ژوند لیک سربېره د هغې پر ادبي ژوند هم رڼا اچول شوې ده.

۲۱۳- د ګیلګه مېش حماسه او د هغې څېړنه:

مصري خان کلیوال پر **۱۳۲۵**ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۴) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د ګیلګه مېش د حماسې پیدا ښت او مضمون شامل دی.

۲۱۴- د چغه سرای نرخونه او دودونه:

مرسلین روغوال پر **۱۳۲۵**ل کال د پوهندوی جلال الدین تر لارښوونې لاندې په (۳۳) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونوګراف کې د چغه سرای د پېژندګلوۍ او دودونو په باب معلومات راغلي دي.

۲۱۵- د کوهدامن د داودزو اجتماعي، تاريخي او ادبي فعاليت:

وجيهې داودزۍ پر ۱۳۶۵ل کال د زېورالدين زېور تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د سيمې د داودزيو ټولنيز، تاريخي او ادبي فعاليتونه ياد شوي دي.

۲۱۶- د مستورې شال شاعري:

سيد محقق پر ۱۳۶۵ل کال د پوهندوی ډاکترې زرغونې زېور تر لارښوونې لاندې په (۴۷) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د پښتنې شاعرې (مستورې شال) پر ادبي ژوند رڼا اچول شوې ده.

۲۱۷- د خوشال په کلياتو کې ادبي صنايع:

فهيمې هاشمي پر ۱۳۶۵ل کال د پوهندوی جلال الدين تر لارښوونې لاندې په (۳۴) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د خوشال ژوند ليک، اثار او د هغه په کلياتو کې ادبي صنايع په ګوته شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱۸- د ماشوم ادبيات:

سدو ټکني پر **۱۳۶۵**ل کال د جلال الدين خان تر لارښوونې لاندې په (۴۰) مخونو کې ليکلی دی. د ماشومانو د ادبياتو په باب معلومات په کې راغلي دي.

۲۱۹- پر نظم باندې ختيځې کيسې او اسطورې:

مياجان مشفق پر **۱۳۶۵**ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۰) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې (۱۲) افسانوي کيسې راغلې دي.

۲۲۰- د پښتو ژبې باقاعده او بې قاعده مصدرونه:

نورس امرخېل پر **۱۳۶۵**ل کال د نوراحمد شاکر تر لارښوونې لاندې په (۳۴) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د پښتو باقاعدې او بې قاعدې مصدرونو ته ګوته نيول شوې ده.

۲۲۱- د پښتو ژبې د باقاعده او بې قاعده لغاتو مجموعه چې مصدر يې په (يدل) ختمېږي:

زرغونې برېښ پر **۱۳۶۵**ل کال د پوهندوی نوراحمد شاکر تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د پښتو ژبې د باقاعده او بې قاعده لغتونو تشريح راغلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲۲- د بهايي جان په اشعارو کې ادبي صنايع:

محمد داود ساپي پر **۱۳۶۵**ل کال د پوهندوی جلال الدين تر لارښوونې لاندې په (**۴۸**) مخونو کې ليکلی دی. په نوموړې مونوګراف کې د بهايي جان پر ژوند ليک سربېره د **هغه** په شعرونو کې ادبي صنايع هم ښوول شوي دي.

۲۲۳- په معاصرو هنري پښتو ادبياتو کې د ويښ ځلميانو د خپرونو او اثارو تحليل:

زرغونې درانۍ پر **۱۳۶۵**ل کال د پوهنوال ګل محمد نورزي تر لارښوونې لاندې په (**۴۲**) مخونو کې ليکلی دی. نوموړې مونوګراف کې د ويښ ځلميانو له جملې څخه د بېنوا د اثارو تحليل او په دويمه برخه کې د ګل پاچا الفت د اثارو تحليل راغلی دی.

۲۲۴- د ماه رخې ناول ته لنډه انتقادي کتنه:

پروين منګل پر **۱۳۶۵**ل کال د پوهنوال ګل محمد نورزي تر لارښوونې لاندې په (**۵۴**) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د سيدراحت زاخېلي د (ماه رخې ناول) ته يوه انتقادي کتنه شوې ده.

۲۲۵- د ننګرهار د مجلې فهرست:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاه ولي پر **۱۳۶۵**ل کال د دوکتور زیورالدین زیور تر لارښوونې لاندې په (**۵۰**) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د ننګرهار مجلې د لیکنو فهرست (د لیکوال نوم او د لیکنې سرلیک) برابر شوي دي.

۲۲۶- د رحمان بابا په دیوان کې ادبي صنایع:

بي بي حیا خلازی پر **۱۳۶۵**ل کال د پوهندوی جلال الدین تر لارښوونې لاندې په (**۴۷**) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د رحمان بابا پر پېژندګلوۍ سربېره د هغه په دیوان کې ادبي صنایع هم په ګوته شوي دي.

۲۲۷- په معاصر پښتو شعر کې ملي او مترقي افکار:

محمد حکیم تڼیوال پر **۱۳۶۵**ل کال د پوهنوال زیورالدین زیور تر لارښوونې لاندې په (۸۰) مخونو کې لیکلی دی. نوموړی مونوګراف درې څپرکي لري، چې د پښتو د معاصرو ادبیاتو په ځانګړي ډول د شعر د فکري خوا (مترقي افکارو) په باب په کې خبرې شوي دي.

۲۲۸- په پښتو لنډیو کې تاریخي پېښې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد قسیم پر ۱۳۶۲ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې لیکلی، چې په لنډیو کې تاریخي پېښې په کې څېړل شوې دي.

۲۲۹- په پښتو ادب کې ټوکې ټکالې:

میراجان غروال پر ۱۳۶۲ل کال د پوهنوال زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۳۴) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړې مونوګراف کې د پښتو ژبې یو شمېر ټوکې او عامیانه اصطلاحات راغلي دي.

۲۳۰- د سراجي دورې پښتو منظوم ادبیات:

محمد علي قریشي پر ۱۳۶۲ل کال د پوهنوال زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۴۵) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړې مونوګراف کې د پښتو ادبیاتو د نظم او شعر پر برخې یو څه خبرې شوي او بیا په یاد شوې دوره کې ځینې پښتو نظمونه راوړل شوي دي.

۲۳۱- پښتانه په بلخ کې:

عبدالقیوم پر ۱۳۶۲ل کال د جلال الدین خان تر لارښوونې لاندې په (۲۴) مخونو کې لیکی دی. نوموړی مونوګراف شپږ څپرکي لري او د بلخ د پښتنو په باب معلومات په کې خوندي شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳۲- په پښتو ادبیاتو کې سفرنامه:

حیات الله صبور پر ۱۳۶۲ل کال د پوهنوال زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۴۹) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړې مونوګراف کې د پښتو ژبې یونلیکونو (سفرنامو) په باب معلومات راغلي دي.

۲۳۳- په بره او کوزه پښتونخوا کې ادبي تاریخ لیکنه:

غلام نبي فراهي پر ۱۳۶۲ل کال د پوهنوال زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې په (۴۲) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړې مونوګراف کې د یادې شوې موضوع په باب یو لړ معلومات راټول شوي دي.

۲۳۴- شعر او شاعري د لرغوني یونان د پوهانو له نظره:

غلام مصطفی رحیمي شلګري پر ۱۳۶۲ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۹۲) مخونو کې لیکلی دی. نوموړی مونوګراف شپږ څپرکي لري، چې د موضوع په باب معلومات په کې راغلي دي.

۲۳۵- مهمې فولکوري شپې او ورځې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

داکتر خان پر ۱۳۶۶ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۰) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د فولکوري روایاتو له مخې مهمې شپې او ورځې په ګوته شوې دي.

۲۳۶- د منګلو د پښتونولۍ نرخ:

ګلات منګل پر ۱۳۶۶ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د منګلو د قوم د پښتونولۍ، دود او دستور په باب معلومات راټول شوي دي.

۲۳۷- په پښتو ژبه کې د باقاعده او بې قاعده مصدرونو ډیټا:

شیرین شاه پر ۱۳۶۶ل کال د نوراحمد شاکر تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې لیکلی دی.

۲۳۸- د ګودر په باره کې لنډۍ:

محمد اسحق پر ۱۳۶۷ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۴) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د الفبا په ترتیب هغه لنډۍ راټولې شوي چې د (ګودر) په باب ویل شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳۹- لازمي افعال او د هغوی مورفولوژيکي خصوصيات:

ګل غوټۍ پر ۱۳۶۷ل کال د زرغونې زيور تر لارښوونې لاندې په (۳۷) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د فعلي کټګورۍ او لازمي فعلونو په باب معلومات راغونډ شوي دي.

۲۴۰- د افغانستان د ليکوالو انجمن له تاسيس (۱۳۵۹-۱۳۶۶) کلونو پورې د پښتو چاپ شويو اثارو فهرست:

تاج محمد ياري پر ۱۳۶۷ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۵۹) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د هغو پښتو کتابونو يادونه شوې، چې په ياد شوي زماني واټن کې د ليکوالو ټولنې خپاره کړي دي.

۲۴۱- د ملګرو ملتو منشور او زموږ ملي روغه جوړه:

ميرزا محمد توتاخېل پر ۱۳۶۷ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې ليکلی دی. په دغه مونوګراف کې د ياد شويو موضوعګانو فکري نږدېوالی تر بحث لاندې نيول شوی دی.

يادښت: پر ۱۳۷۰ل کال د کابل پوهنتون د ژبو او ادبياتو پوهنځي د پښتو څانګې په امريت کې يو زيات شمېر پښتو مونوګرافونه خوندي وو، په دې لړ کې يو شمېر داسې مونوګرافونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم وو ، چې د کابل پوهنتون په مرکزي کتابتون کې يې کاپي. نه وي، ددې خبرې يوه وجه شايد دا وي، چې مرکزي کتابتون ته يې کاپي. نه وې استول شوې او يا هم د کتابتون د کارکوونکو د تخنيکي ستونزو او ځينو نورو لاملونو له امله د دغو مونوګرافونو نقل د پوهنتون په مرکزي کتابتون کې نه وي خوندي شوی. په هر حال دلته به د کال په ترتيب د دغو مونوګرافونو يادونه هم وکړو. د پېژندنې لپاره (د پوهنتون په مرکزي کتابتون کې د هغو د کتلاک نومره هم ثبت شوې وه خو څرنګه چې د مرکزي کتابتون اکثره خطي نسخې چور او يا سېزل شوي چې دې کې پښتو مونوګرافونه هم شامل وو ، نو ځکه د کتلاک نومره يې رانه وړل شوه ، اوس ددې مونوګراف يو شمېر د زياتو سيلاوونو او ناتارونو له بلاوو سره سره په پښتو څانګه کې خوندي پاتې دي او ځينې يې کېدی شي د هغو له خپلو ليکوالو سره هم خوندي وي.

۲۴۲- غرځستان:

بسم الله ځيرمن پر ۱۳۳۹ل کال ليکلی، چې (۵۹) مخونه لري او د ياد شوې سيمې سياسي، ټولنيز او اقتصادي حالات په کې څېړل شوي دي.

۲۴۳- د خوشال خان ادبي لار:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عزيزالله پښتونمل پر ۱۳۳۹ل کال، پـه (۱۲۷) مخونو کې ليکلی او د خوشال د ادبي ژوند په باب په کې معلومات ورکړل شوي دي.

۲۴۴- د غرب او سنی تمدن:

نوراحمد پر ۱۳۳۹ل کال په (۴۰) مخونو کې ليکلی، چې د غـرب د تمدن په باب يې يو لړ معلومات وړاندې کړي دي.

۲۴۵- د افغانسـتان د لمـر ختيځـو او مرکـزي برخـو کوچيان:

محمد عزيز کاکړ پر ۱۳۴۰ل کال په (۱۷۵) مخونو کې ليکلی او د ياد شوې موضوع په هکله په کې يو لړ معلومات ورکړل شوي دي.

۲۴۶- د لغمان محلي شاعران:

عبدالرشيد پر ۱۳۴۱ل کال ليکلی، (۱۰۵) مخه لـري او د لغمـان د ځينو محلي شاعرانو ژوند ليک او د شعرونو بېلګې پـه کې راوړل شوي دي.

۲۴۷- ابداليان:

امين الله پر ۱۳۴۱ل کال په (۵۹) مخونو کې ليکلی او د پښـتنو د يوه نامتو ټبر (ابداليانو) په باب معلومات په کې راټول کړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۴۸- د ښځې تاريخي او محيطي موقف:
صفورا پر ۱۳۴۱ل کال په (۲۴) مخونو کې ليکلی او د تاريخ په اوږدو کې او بيا تر نوي عصره پورې په ټولنه کې د ښځې پر ژوند او دريځ خبرې شوي دي.

۲۴۹- د پکتيا ولايت يو لړ ملي او اجتماعي دودونه:
پر ۱۳۴۳ل کال محمد رحيم شملزي په (۷۰) مخونو کې ليکلی او د ياد شوي ولايت يو لړ ملي او ټولنيز دودونه په کې بيان شوي دي.

۲۵۰- د پښتو اصطلاحات:
حبيب الله جاج پښتو زوی پر ۱۳۴۳ل کال په (۳۰) مخونو کې ليکلی دی او د پښتو ژبې ځينې اصطلاحات يې په کې راټول کړي دي.

۲۵۱- د نباتاتو او مرغانو په باب تحقيق:
محمد اسمعيل پر ۱۳۴۵ل کال په (۳۵) مخونو کې ليکلی او د ياد شوې موضوع په باب په کې يو لړ معلومات راغونډ شوي دي.

۲۵۲- د هلمند ولايت د مارجې د ناقلو حوزه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

پایاب پر ۱۳۴۸ل کال د استاد احمدي تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې لیکلی او د یاد شوې موضوع په باب په کې یو لړ معلومات راټول شوي دي.

۲۵۳- د پښتو پخوانیو ګرامرونو ته یوه کتنه:

جانباز پر ۱۳۴۸ل کال په (۵۹) مخونو کې لیکلی او د پښتو د ځینو پخوانیو ګرامرونو پر معرفۍ سربېره یې پر هغوی یو لړ خبرې کړې دي.

۲۵۴- د لوګر ولایت د فیض اخوندزاده سوانح او اشعار:

شاه الله احمدزي پر ۱۳۴۹ل کال د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۳۸) مخونو کې لیکلی او د یاد شوي شخص پر ژوند لیک سربېره یې د شعرونو بېلګې هم راوړې دي.

۲۵۵- د سپرې ولسوالۍ دودونه:

عبدالودود پر ۱۳۵۰ل کال د پوهاند عبدالحی حبیبي تر لارښوونې لاندې په (۱۵) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې لومړی د سپرې ولسوالۍ موقعیت، دکلیو نومونه او د همغه ځای د ځینو پښتني دودونو په باب معلومات لیکل شوي دي.

۲۵۶- د کندهار سیاسي او اجتماعي اوضاع:

(c) ketabton.com: The Digital Library

حیات الله رفیقي پر **۱۳۵۰**ل کال د پوهاند عبدالحی حبیبي تر لارښووني لاندې په (۴۲) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د کندهار تاریخي اهمیت، د هغه ټولنیزه وضع، اقتصادي اوضاع او جغرافیایي حالت څېړل شوي دي.

۲۵۷- ولسي ادب:

محمد صابر خویشکي پر **۱۳۵۱**ل کال د مجاور احمد زیار تر لارښووني لاندې په (۳۲) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې پښتو لنډۍ، ناول او د ولسي ادب ځینې نور ډولونه بیان شوي دي.

۲۵۸- د باجوړ متلونه:

پذیرګل سالارزي پر **۱۳۵۱**ل کال د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښووني لاندې په (۴۳) مخونو کې لیکلی او د الفبا په حساب یو شمېر هغه متلونه په کې راټول شوي، چې د باجوړ د خلکو په خبرو اترو کې کارول کېږي.

۲۵۹- ژوند او هنر:

محمد جان ګیاني پر **۱۳۵۲**ل کال د ګل محمد نورزي تر لارښووني لاندې په (۳۲) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هنر او ادبیاتو ارزوني، شعر او هنر، فن او ژوند او د خلکو او هنر په باب یو لړ معلومات راټول شوي دي.

۲۷۰- په لغمان کې لاسي صنایع او د هغو اقتصادي ارزښت:

عبدالظاهر نوري پر ۱۳۵۲ل کال په (۵۲) مخونو کې لیکلی او د لغمان ولایت د جغرافیایي موقعیت او لاسي صنایعو په باب په کې معلومات ځای کړای شوي دي.

۲۷۱- په افغانستان کې د ښځو د عصري تربیې تاریخ:

فاطمې ساپۍ پر ۱۳۵۳ل کال د مجاور احمد زیار تر لارښوونې لاندې په (۵۷) مخونو کې لیکلی او په افغانستان کې یې د ښځو د عصري تربیې او تعلیم په باب رڼا اچولې ده.

۲۷۲- د راډیو افغانستان د پروګرامونو شکل او څرنګوالي ته یوه کتنه:

شامحمود زیارمل پر ۱۳۵۳ل کال په (۳۰) مخونو کې لیکلی. په دغه مونوګراف کې د ۱۳۵۲ل کال او تر هغه وړاندې د راډیو پروګرامونه معرفي شوي او هم د دغو پروګرامونو پر مطالبو خبرې شوې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۲۳- د کیسو په باره کې:

پر **۱۳۵۳**ل کال د محمود ساپي له خوا د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (**۵۷**) مخونو کې لیکل شوی. په دغه مونوګراف کې د کیسې تعریف، مرام او بیا په بېلابېلو سیمو کې د کیسو ویل څېړل شوي او هم یې د ویلو طرز بیان شوی دی.

۲۲۴- د ننګرهار ولایت د برېنې د سیمې فولکور:

سیمین پر **۱۳۵۲**ل کال د استاد عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې په (۴۰) مخونو کې لیکلی او د یادې شوې سیمې پښتني دودونه لکه: واده، کوژده او ځینې نور دودونه بیان شوي دي.

۲۲۵- د زین الله لنډه پېژندګلوي او اشعار یې:

عزیزالله پر **۱۳۵۲**ل کال د مجاوراحمد زیار تر لارښوونې لاندې په (۴۷) مخونو کې لیکلی او د یاد شوي شاعر پر ژوند لیک سربېره یې د هغه پر اشعارو خبرې کړې او د شعرونو بېلګې یې ورته راوړې دي.

۲۲۶- د لال پورې څو وګړني شاعران:

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیبر برم پر ۱۳۵۲ل کال د مجاور احمد زیار تر لارښوونې لاندې په (۷۰) مخونو کې لیکلی او د لال پورې څلور تنه ولسي شاعران په کې معرفي شوي او د شعرونو بېلګې یې راوړل شوې دي.

۲۲۷- د تعلیمي نصاب په رڼا کې د پښتو ژبې تاریخچې ته یوه لنډه کتنه او د هغو د لیکوالانو پېژندګلوي:

ګل محمد شینزي پر ۱۳۵۹ل کال د پوهاند عبدالشکور رشاد تر لارښوونې لاندې پـه (۳۴) مخونـو کـې لیکلـی دی. پـه نومـوړي مونـوګراف کـې د پښـتو ژبـې د تعلیمـي نصـاب میتـود، د پښـتو ادبیاتو د لیکوالو پېژندګلوي او د ځینې درسي کتابونو پر میتود رڼا اچول شوې ده.

۲۲۸- د خوشال په اشعارو کې مېړانه:

الله نظر پر ۱۳۶۱ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې پـه (۵۴) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د خوشال پر پېژنـدګلوۍ سربېره د هغـه مبـارزې او هـم خوشـال د نـورو لـه نظـره څېړل شوی او بیا یې د کلام بېلګې راوړل شوې دي.

۲۲۹- ادبي کره کتنه او ګټې یې:

شـاه محمـود زرمتـي پـر ۱۳۶۳ل کـال د جـاج پښـتون زوی تـر لارښوونې لاندې په (۳۶) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د پوهانو له نظره کره کتنه څېړل شوې، د کره کتنې تعریف وړاندې شوی او هم د کره کتنې ډولونه په ګوته شوي دي.

۲۷۰- د حضرت یوسف علیه السلا قیصه:

شریفې یونس وردګ پر ۱۳۶۴ل کال د حبیب الله جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې لیکلی. په نوموړي مونوګراف کې لومړی د اتلانو او پیریانو کیسې او بیا د حضرت یوسف علیه السلام د کیسې بیان شوی دی.

۲۷۱- د خوشال په اشعارو کې د غیر لفظي مفاهموي خپلونو انعکاس:

زرغونې حلیمې پر ۱۳۶۲ل کال د حبیب الله جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۹) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د سر، وچولي، وروځو، سترګو، شونډو او داسې غړو په واسطه د غیر لفظي مفاهمې ډولونه ښوول شوي دي.

۲۷۲- په پښتو معاصرو ادبیاتو کې د (منان ملګري) ادبي او هنري دریځ:

عبدالشکور قیومي د زېورالدین زېور تر لارښوونې لاندې پر ۱۳۶۷ل کال په (۴۵) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د پښتو په اوسنیو ادبیاتو کې د منان ملګري پر ادبي څېرې او مقام خبرې شوې دي.

۲۷۳- په پښتو لنډیو کې د مسافر څېره:

میرزا محمد ګړندي پر ۱۳۶۷ل کال د جلال الدین خان تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د لنډیو محتوا، وېش او بېلګې راغلې دي او بیا په پښتو لنډیو کې د مسافر څېرې ته ګوته نیول شوې ده.

۲۷۴- د ماه رخې ناول او ټولنیز ارزښتونه:

زرغونې شهې پر ۱۳۶۷ل کال د خالق رشید تر لارښوونې لاندې په (۳۱) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د راحت زاخېلي پېژندګلوي او د هغه د اثارو د پېژندنې په باب معلومات راغلي دي او بیا د ماه رخې ناول اړتیا، ټولنیز او هنري ارزښت او د ناول ټولنیز پیغام بیان شوی دی.

۲۷۵- پښتو ترانې:

حبیبې پر ۱۳۶۷ل کال د زرغونې زېور تر لارښوونې لاندې په (۲۴) مخونو کې لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د پښتو ژبې یو شمېر ترانې راټولې شوې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۷۶- په پښتو لنډیو کې د (جانان) څېره:

راحلې بابکرخېل پر ۱۳۶۷ل کال د محمد صابر خویشکي تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې لیکلی او هغه پښتو لنډۍ په کې راوړل شوې، چې د (جانان) یاد په کې راغلی دی.

۲۷۷- د پښتني پېغلو او مېرمنو ادبي او ژبنۍ هلې ځلې:

صالحې سروري پر ۱۳۶۷ل کال د زرغونې زېور تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د ځینو هغو پښتنو پېغلو او مېرمنو پېژندګلوي راغلې، چې د پښتو ژبې او ادب په پراختیا او بډاینه کې یې برخه اخیستې ده.

۲۷۸- د ویښتیایي پېر سیاسي، ملي جریدو پښتو برخې ته یوه کتنه:

محمد حسن مطع پر ۱۳۶۷ل کال د خالق رشید تر لارښوونې لاندې په (۸۰) مخونو کې لیکلی. په دغه مونوګراف کې د ویښتیایي پېر د جریدو پر پښتو برخې یو لړ خبرې شوې دي.

۲۷۹- د ازاد افغانستان پښتو برخه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیرمحمد شېرزي پر ۱۳۲۷ل کال د خالق رشید تر لارښوونې لاندې په (۵۳) مخونو کې لیکلی دی.

۲۸۰- د انګرېزي استعمار پر ضد د پښتنو د لیکنې او ګړنې ادب ونډه:

نورمحمد پر ۱۳۲۸ل کال د آصف بهاند تر لارښوونې لاندې په (۵۰) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د انګرېزانو راتګ، د انګرېزانو پر وړاندې د خلکو کرکه او پر هغه وخت د پښتو ادب پر څرنګوالي رڼا اچول شوې ده.

۲۸۱- د لرغوني یونان او روم نامتو پوهان او لیکوالان:

عاطفې حرکت پر ۱۳۲۸ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۴) مخونو کې لیکلی او د یونان او روم (۲۹) نامتو پوهان او لیکوالان په کې معرفي شوي او د هغوی پر ځینو اثارو خبرې شوې دي.

۲۸۲- د خوشال په کلیاتو کې تلمیحات:

نسیمې ارغندیوال پر ۱۳۲۸ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۴۰) مخونو کې لیکلی دی او د خوشال په کلیاتو کې د تلمیح ادبي صنایع په ګوته شوې دي.

۲۸۳- په فولکوریک ولسي ادب کې د پښتنو د واده دود او دستور:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عمرګل پر ۱۳۲۸ل کال د جلال الدین تر لارښوونې لاندې په (۳۲) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې په پښتو ادبیاتو کې د فولکور اهمیت په باب خبرې شوي او ځینې پښتنې دودونه بیان شوي دي.

۲۸۴- د شپون تحقیقي او نوښتي اثار:

نفیسې هاشمي پر ۱۳۲۸ل کال د خالق رشید تر لارښوونې لاندې په (۴۹) مخونو کې لیکلی او د سعدالدین شپون پر پېژندګلوۍ، سربېره د هغه پر ادبي اثارو یې هم رڼا اچول شوې ده.

۲۸۵- د ادب مجلې پښتو برخه:

اصفې اندړې پر ۱۳۲۸ل کال د خالق رشید تر لارښوونې لاندې په (۳۰) مخونو کې لیکلی او د ادب مجلې د پښتو برخې نیولیک یې په کې ترتیب کړی دی.

۲۸۶- د پټې خزانې د تاریخي متونو بېلګې: منثور، منظوم متن:

د اسې رحماني له خوا پر ۱۳۲۸ل کال د خالق رشید تر لارښوونې لاندې په (۳۷) مخونو کې لیکل شوی دی. په نوموړي مونوګراف کې د پټې خزانې د تاریخي متونو پر بېلګو خبرې شوې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۸۷- د استاد زیار معرفي او د هغه اثار:

پلوشې جبارخېلې پر ۱۳۶۹ل کال د آصف بهاند تر لارښوونې لاندې په (۵۱) مخونو کې لیکلی او په هغه کې یې د استاد زیار پر پېژندګلوۍ سربېره د هغه د اثارو په باب هم یو لړ معلومات وړاندې کړي دي.

۲۸۸- د خوشال په اثارو کې د سواتنامې ارزښت:

سپوږمۍ پر ۱۳۶۹ل کال د آصف بهاند تر لارښوونې لاندې په (۵۹) مخونو کې لیکلی او په هغه کې د خوشال پر پېژندګلوۍ سربېره پر (سواتنامې) هم خبرې شوې دي.

۲۸۹- ټوټکې:

د لیلما وردګ له خوا پر ۱۳۶۹ل کال د آصف بهاند تر لارښوونې لاندې په (۳۳) مخونو کې لیکل شوی او په هغه کې بېلابېلې ټوټکې لکه پر زوم باندې ټوټکې، د ایرو او سپېلنو ټوټکې او داسې نورې راټولې شوې دي.

۲۹۰- د لرغونې دورې د شعر شکل او مضمون:

د جلات خان له خوا پر ۱۳۶۹ل کال د آصف بهاند تر لارښوونې لاندې په (۳۳) مخونو کې لیکل شوی. په دغه مونوګراف کې په لرغونې دوره کې پر ملي اوزانو برابرو شعرونو، لکه: د امیر کروړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر ویاړنې، د بېټ نیکه، شیخ تیمن او داسې نورو پر شعرونو خبرې شوې دي.

۲۹۱- خوشال ولې دستار نامه ولیکله:

محمد نعیم پر ۱۳۶۹ل کال د آصف بهاند تر لارښوونې لاندې په (۳۷) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې پر دستارنامه او د هغې د لیکلو پر علتونو خبرې شوې دي.

۲۹۲- د کاظم خان شیدا په شعر کې د غربت او مساپرۍ انعکاس:

پلوشې عمر پر ۱۳۶۹ل کال د خالق رشید تر لارښوونې لاندې په (۳۷) مخونو کې لیکلی دی. په نوموړي مونوګراف کې د کاظم خان شیدا پېژندنه، د شیدا شاعري او د شیدا د مسافرۍ او غربت علتونه بیان شوي او هم د بېلګې په توګه د شیدا ځینې غزلونه، څلوریزې، مخمسات او قطعات راوړل شوي دي.

۲۹۳- د پخواني یونان او روم وتلي اثار:

عبدالرسول جبارخېل پر ۱۳۶۹ل کال د حبیب الله جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۴۰) مخونو کې لیکلی او د لرغوني یونان او روم یو شمېر اثار په کې معرفي شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۹۴- د میر مهدي شاه د لنډو کیسو مهم موضوعات:
شریفې پر ۱۳۲۹ل کال د خالق رشید تر لارښوونې لاندې په (۲۵) مخونو کې لیکلی او د مهدي پر ژوندلیک سربېره یې د هغه د لنډو کیسو مهمو موضوعاتو ته ګوته نیولې ده.

۲۹۵- د سید بهاوالدین مجروح ژوند او دده د پښتو اثارو معرفي:
نصیرې نوري پر ۱۳۲۹ل کال د خالق رشید تر لارښوونې لاندې په (۳۸) مخونو کې لیکلی او د سید بهاوالدین مجروح پر ژوند او پښتو اثارو یې رڼا اچولې ده.

۲۹۶- د رحمت شاه سایل د شعر رنګین اړخونه:
امنې پر ۱۳۲۹ل کال د خالق رشید تر لارښوونې لاندې په (۳۹) مخونو کې لیکلی او د رحمت شاه سایل د ژوند او اثارو پر پېژندنه سربېره یې د هغه د شعر پر ځینو محتوایي اړخونو رڼا اچولې ده.

۲۹۷- د پخواني یونان پنځه اتلان:
ناجیې مقبلې پر ۱۳۲۹ل کال د جاج پښتون زوی تر لارښوونې لاندې په (۳۰) مخونو کې لیکلی او د پخواني یونان د پنځو اتلانو په باب یې معلومات په کې راټول کړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۹۸- د دولت لواڼي په دېوان کې د توجيه تغير:

جميلې پر ۱۳۲۹ل کال ليکلی، لارښود استاد يې جلال الدين خان دی. دا مونوګراف (۳۶) مخونه لري او د دولت لواڼي د دېوان په قافيه کې يې ياده شوې موضوع څېړلې ده.

۲۹۹- د محمد ګل خان مومند اند و ژوند ته يوه لنډه کتنه:

د محمد اسمعيل يون له خوا ليکل شوی دی. په دغه مونوګراف کې د وزير محمد ګل خان مومند د ژوند، مبارزو او افکارو په باب څرګندونې شوي دي. دا مونوګراف پر ۱۳۷۳ل کال چاپ شوی دی.

۳۰۰- لنډيو ته يوه لنډه کتنه:

د ارين مومندې له خوا پر ۱۳۷۰ل کال ليکل شوی، چې د لنډيو د جوړښت او د هغو د ځينو اړخونو په باب په کې څرګندونې شوې دي.

۳۰۱- پښتو ډرامه:

د ګل غوټۍ له خوا پر ۱۳۷۰ل کال ليکل شوی، په دغه مونوګراف کې لومړی په تاريخي لحاظ د ډرامې په باب معلومات راغلي او بيا د پښتو ډرامې په باب څرګندونې په کې شوې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۰۲- د راحت زاخیلي ژوند او اثار:

بلقیس اندړ پر ۱۳۷۰ل کال لیکلی دی. په دغه مونوګراف کې د راحت زاخیلي د ژوند او اثار په باب معلومات راغلي دي.

۳۰۳- د عبدالروف بېنوا ژوند او اثار:

د شیما جبارخېلې له خوا پر ۱۳۷۰ل کال لیکل شوی دی، د مرحوم بېنوا ژوند لیک او د هغه اثارو په باب معلومات په کې راغلې دي.

۳۰۴- د محمد صدیق روهي ژوند او اثار:

د محمد رحیم له خوا پر ۱۳۷۰ل کال لیکل شوی او د کاندید اکاډمیسین محمد صدیق روهي د ژوند او د هغه د ادبي فعالیتونو په باب معلومات په کې راغلي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه

محمد اسمعیل یون د حاجي محمدخان زوی پر ۱۳۴۲ل کال، د لغمان ولایت د الینگار ولسوالۍ دنیازیو په یوې روښنفکرې کورنۍ کې زېږېدلی دی.

لومړنۍ زده کړې یې د الینگار ولسوالۍ د سلینګار په لومړني ښوونځي کې سرته رسولي دي، ترهغه وروسته کابل ته راغی او په خوشال خان لېسه کې شامل شو. پر ۱۳۶۲ل کال له نوموړې لېسې څخه په دویم نومره بریالی او پر ۱۳۶۷ل کال د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې محصل شو. پر ۱۳۷۰ل کال له نوموړې څانګې څخه اول نومره بریالی او پر همدې کال بېرته د پښتو څانګې د کدر غړی شو. پر ۱۳۸۵ل کال په نوموړې څانګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د ماسټرۍ دوره پیل شوه، یون په ډېر ښه او بریالي ډول دا دوره پایته ورسوله.

محمد اسمعیل یون له ۱۳۷۰ل کال څخه بیا تر ننه پورې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي تدریسي غړی او د(پوهندوی) علمي پوړۍ ته رسېدلی دی، پر استادۍ سربېره، استاد یون د ((کابل پوهنتون))، ((هیلې)) او((شمشاد))مجلو د چلوونکي دنده هم په ښه ډول ترسره کړې ده. په پېښور کې د چاپېدونکې ((معارف)) مجلې کتونکی غړی هم و. همدارنګه دیو شمېر نورو چاپي خپرونو همکار هم پاتې شوی دی.

استادیون پر ۱۳۸۱ل کال، په جلال اباد کې بېړنۍ لویې جرګې ته د ختیزو ولایتونو د انتخاباتو د دفتر مشر شو، ددې جرګې لپاره تر ټاکنو وروسته د جرګې غړی، بیا د جرګې د غړو له خوا د بېړنۍ لویې جرګې دلومړي منشي په توګه انتخاب شو. استاد یون په دې جرګه کې تر خپل وروستي وسه خپل ملي او تاریخي مسولیت ادا کړ او د هېواد دښمنه عناصرو د توطیو مخه یې ونیوله.

تر دې جرګې وروسته، کله چې د افغانستان د اساسي قانون د تدوین بهیر پیل شو، نو استاد یون بیا ددې بهیر لپاره د ختیزو ولایتونو د دارالانشاد دفتر مشر وټاکل شو. په ختیزو ولایتونو کې د اساسي قانون د لویې جرګې لپاره انتخابات هم د همدې دفتر له

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوا ترسره شول.استاد یون د اساسي قانون د تصویب په لویه جرګه کې د نوموړې جرګې د دارالانشا د غړي په توګه خپل فعال رول ادا کړ. ټاکل شوې وه، استاد یون په ختیزو ولایتونو کې د افغانستان د جمهوري ریاست لپاره د عمومي ټاکنو د دفتر مسول شي، خو په کابل کې د لویو جنګسالارانو او ځینو تنظیمي مشرانو له خوا پر حکومت او ملګرو ملتونو د زیات فشار له امله له کاره ګوښه شو.ملګرو ملتونو(UNAMA) استاد یون ته وړاندیز وکړ، چې په کابل کې به تر دې لوړه دنده دروسپارو ، خو استاد یون ونه منله او خپلې استادۍ ته یې دوام ورکړ.

درې کاله وروسته یې د ځینو ملګرو په زیات ټینګار او غوښتنه، د جمهوري ریاست د ملي امنیت شورا په دفتر کې د فرهنګي چارو د ریاست دنده ومنله او په کابل پوهنتون کې پر استادۍ سربېره لا تر اوسه دا دنده پر مخ وړي.استاد یون پر ۱۳۸۵ل کال د افغانستان او پاکستان د امن ګډې جرګې لپاره د افغانستان له خوا د منشي په توګه غوره شو او دا دنده یې هم په ښه ډول ترسره کړه.

استاد یون د خپلو اکیلکو ال په توګه په تېرو شلو کلونو کې ګڼ شمېر فرهنګي او ټولنیز خدمتونه ترسره کړي، په ګڼو چاپي، راډیویي او ټلویزیوني مرکو کې یې د و اقعیتونو او حقایقو د څرګندیان له امله د خلکو په زړونو کې ځای نیولی دی. که څه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېر خلک د یون لیکنې، مرکې او نظریات خوښوي، خو یو شمېر داسې خلک هم شته، چې د یون سرسختي مخالفین دي. د هغه ملي او ګټورو نظریاتو ته هم غلط رنګ او تعبیر ورکوي، دا ډول اشخاص، چې اکثره یې زورواکي او د سیاسي ډلو ټپلو غړي او مشران دي، د استاد یون نظریات خپلو شخصي او تنظیمي ګټو ته خطر بولي، نو ځکه یې په ټینګه مخالفت کوي. زه د دې شاهد یم، هر کله چې یون کومه لیکنه او مرکه کړې، نو دده پر وړاندې یې مثبت او منفي غبرګونونه دواړه راپارولي دي، منفي غبرګونونه اکثره وخت د هغو اشخاصو او ډلو له خوا وي، چې په تېر کړکېچن سیاسي بهیر کې یې ډېرې نامشروع ګټې ترلاسه کړي او ځانونه یې مطرح کړي دي.

مثبت غبرګونونه اکثره د ولس د مشرانو، روښنفکرانو او نورو مخورو له خوا وي، خو استاد یون په دغسې سختو اغزنو او تنګو شرایطو کې بیا هم خپل فرهنګي، سیاسي او ټولنیز کار ته دوام ورکوي.

دا اوسنی فرهنګي کار، چې تاسو یې اوس په مسلسل ډول ګورئ، دا د تېرو شلو کلونو کارونه دي، چې له تېر یو نیم کال راهیسې پرې په منظم ډول کار شوی، اوډل شوي او دادی ستاسو مخې ته اینښودل کېږي، په داسې یو دولتي دفتر کې چې بوختیاوې په کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېرې وي، د منظم او ستر فرهنګي کار سرته رسول اسانه کار نه دی. استاد یون پر خپلو فرهنګي کارونو سربېره د ګڼو فرهنګي ټولنو د غړي، همکار او موسس غړي په توګه هم خپل فرهنګي رول ادا کړی، په پېښور کې یې د دوو المان مېشتو فرهنګي ټولنو (دافغانستان د کلتوري ودې ټولنې) او (د پښتني فرهنګ د ودې پراختیا ټولنې) د همکار په توګه د بېلابېلو لیکوالو په لسګونو اثار، ایډیټ او چاپ کړي دي. دغه راز یې په سلګونو کورنیو مشاعرو، ادبي غونډو او سیمینارونو کې ونډه اخیستې ده، خپله یې هم په لسګونو مشاعرې، سیمینارونه او علمي ورکشاپونه جوړ کړي دي.

سربېره پر دې، په یو زیات شمېر، ملي او نړیوالو کنفرانسونو کې یې په ښه ډول د خپل هېواد استازي کړې ده. دلته به یې د اثارو یادونه وکړو:

اثار

الف- پنځونې:

کتاب نوم	څرنګوالی	چاپکال
• متکور	لومړی شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• په اورونو کې سندرې	دویمه شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷

ب- راټولونې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

- هیلۍ — ګډه شعري ټولګه — دویم ۱۳۸۷
- نیمګړي ارمانونه — د حیران شعري ټولګه — دویم ۱۳۸۷
- د لوونو فصل — ګډه شعري ټولګه — دویم ۱۳۸۷
- د نازو انا یاد — د سیمینار د لیکنو ټولګه — دویم ۱۳۸۷
- د استاد الفت نثري کلیات — د استاد الفت نثرونه — دریم ۱۳۸۷
- سیندونه هم مري — د اسحق ننګیال شعري منتخبات — دویم ۱۳۸۷

ج- ژباړنې:

- د ټولنپوهنې له نظره: په افغانستان کې د واک جوړښتونه
  د پوهنوال روستار تره کي اثر — دویم ۱۳۸۷
- .د افغانستان فرهنګي میراثونو ته یوه کتنه
  د نینسي دوپرې اثر — دویم ۱۳۸۷
- په افغانستان کې د جګړې جنایتکارانو محاکمه
  د پوهنوال روستار تره کی اثر — دویم ۱۳۸۷

د- یونلیکنې:

- د اماراتو سفر — د اماراتو یونلیک — دویم ۱۳۸۷
- که یون دی یون دی — د اروپا یونلیک — لومړی ۱۳۸۷
- د پنټاګون ترڅنډو — د امریکا یونلیک — لومړی ۱۳۸۷

هـ- څېړنې او شننې:

- د محمد ګل خان مومند اند و ژوند ته یوه لنډه کتنه — دویم ۱۳۸۷
- استاد زیار د پښتني فرهنګ یو ځلاند ستوری — دویم ۱۳۸۷
- د کابل پوهنتون د ادبیاتو پوهنځي پښتو کتابښود — دویم ۱۳۸۷
- د افغانستان فرهنګ ته اوښتي زیانونه — دویم ۱۳۸۷
- د پښتو شعر هندسي جوړښت — شپږم ۱۳۸۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

- له افغانستانه د مسلکي کادرونو د فرار عوامل دویم ۱۳۸۷
- ساینسي پرمختیاوې دویم ۱۳۸۷
- بېړنۍ لویه جرګه ولسواکي او زورواکي دویم ۱۳۸۷
- اندیال خوشال لومړی ۱۳۸۷
- هیله د خپلو سریزو په لمن کې لومړی ۱۳۸۷
- کلتوري یون لومړی ۱۳۸۷
- فرهنګي فقر لومړی ۱۳۸۷
- مرکه او مرکې لومړی ۱۳۸۷
- خوشال په خپل ایډیال لومړی ۱۳۸۷
- د کتابونو په وړمو کې لومړی ۱۳۸۷
- افغانستان په سیاسي کړلېچ کې لومړی ۱۳۸۷
- پښتو لیکنی سمون لومړی ۱۳۸۷
- او سنۍ رسنۍ لومړی ۱۳۸۷
- که نړیوال ماته وخوري؟ لومړی ۱۳۸۷

خدای (ج) دې استاد یون ته ډېر عمر ورکړي او جرئت دې ورته هم تاند لري، الله (ج) دې دی له هر ډول بدو بلاوو وژغوري، په فرهنګي کارو زیار کې ورته د نور زغم او سبلې هیله لرم.

په درناوي

وفاالرحمن وفا

کابل - افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library

də kabəl pohantun də adabyāto pohanji

paṣ̌hto kitȧbṣ̌od

(The faculty of literature of Kabul University Pashto Guide Book)

By:
M. Ismael yoon

د خپرونو لړ: (۹)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library